BISERICA
ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XIV-lea, No. 5.

AUGUST.

TABLA MATERIILOR.

BUCUREȘTI.

Tipografia Cărtilor Bisericescĭ

34. Str. Principatele-Unite, 34.

1890.

DECISIUNEA

Sântuluĭ Sinod al Sânteĭ nóstre Bisericĭ autocefale drept măritóre de rĕsărit.

Privitóre la icónele, architectura, pictura și ornamentațiunea bisericilor din tótă țara, cum are să sĕ urmeze pe viitor.

Sânta nóstră Biserică drept măritóre de rĕsărit, gelósă de învĕțătura Dumnedeescului sĕŭ fondator, cum și de tradițiunile și așezĕmintele sale, a lucrat în tot chipul la întărirea sentimentuluĭ religios printre popóre și la mântuirea sufletelor lor,

Dorind a ține pironită vederea și simțul fiilor sĕĭ asupra Dumnedeireĭ și Sânților, ea a deschis artelor frumose porțile sale, și a transmis posterităţeĭ icóna vie a tuturor persónelor Sânte, carĭ sunt în adorațiune și venerațiune la popórele creștine.

Sub-semnațiĭ,

Considerând pictura bizantină și împreună cu dênsa și pe cel-l-alte arte frumóse, ca fiind singurele întru a representa cu splendóre, magnificență și cu-

vioşie persónele cele marĭ şi Sânte ale religiuneĭ creştine, şi a întreţine în popor adevĕratul sentiment religios;

Avênd în vedere că artele frumóse bizantine aŭ fost întroduse în Biserica nóstra Română încă din cele dintăiŭ timpurĭ ale apariţiuneĭ lor şi prin acésta, deprinderea poporuluĭ nostru cu ele şi aproprierea lor de către artiştiĭ şi artisaniĭ noştrĭ românĭ;

Vĕḑênd cu durere góna tacită ce sĕ dă acestor arte spre a le scóte de prin bisericĭ, şi a le înlocui cu altele nuoĭ şi necunoscute poporuluĭ nostru;

Veḑênd marea afluenţă de tot felul de icóne strĕine, carĭ aŭ inundat ţara din tóte parţile;

Veḑênd că prin unele bisericĭ se fac zugrăvelĭ şi sĕ întrebuinţéza architectură, iar prin casele românilor creştinĭ sa întroduc icóne, carı sunt departe de a înfaţişa dupa cum sĕ cade imaginea Dumneḑeireĭ şi chipurile Sânţilor din vechea şi păzita de Dumneḑeu Biserică a Românilor;

Veḑênd că ornamentaţiunea bisericeĭ în genere ce sĕ întroduce de cât-va timp. este lipsită aprópe şi de cerinţele artistice şi de cele liturgice ale ritualuluı nostru, şi prin urmare departe de a ajuta geniul cultural al poporuluĭ român întru desvoltarea sentimentuluĭ sĕŭ religios şi naţional;

Şi dara, temêndu-ne ca nu cum-va prin introducere de nouĭ arte în Biserica şi prin casele creştinilor să se struncine dreapta credinţa în popor şi în el însuşĭ;

Sântul Sinod ia dispoziţiunile urmatóre:

1. Prea Sânţiţiĭ Episcopĭ eparhioţĭ să supravegheze cu dinadinsul în jurisdicţiunea lor, ca pictura

architectura şi ornamentaţiunea, care se va întroduce de acum înainte, fie prin bisericele cele vechĭ fie prin cele nouĭ saŭ reînoite—sa fie conform stiluluĭ bizantin deja în us Biserica nóstră Română autocefală drept măritóre de rĕsarit.

2. Să puna îndatorire preoţilor şi epitropilor tuturor bisericilor ca înainte de a sĕ contracta zugrăvirea uneĭ bisericĭ să sĕ presinte la aprobarea prealabilă a Chiriarchieĭ tablourile ce aŭ a sĕ întroduce în biserică, cu modelurile lor de zugrăvélă.

Aceiaşĭ regulă sĕ va urma şi în ceea-ce priveşte arhitectura şi ornamentaţiune bisericelor.

3. Sa oblige pe preoţĭ a nu primi în biserică spre sânţire, de cît numaĭ icóne carĭ sunt aprobate şi recomandate de Chiriarhie saŭ eşite din atelierele pictorilor noştri românĭ cunoscuţĭ şi probaţĭ cel puţin de doĭ saŭ treĭ Chiriarchĭ aĭ ţereĭ.

Icónele cele nesânţite dupa ritualul sânteĭ nóstre Bisericĭ sĕ vor scóte cu încetul de prin casele creştinilor prin influenţa morală a preoţilor şi în locul lor să li sĕ recomande cele autorisate de Chririarhie.

4. Sa céră autorităţilor judeţelor ca sa îndatoreze pe primarĭ a respecta şi eĭ din partele dispoziţiunile de maĭ sus şi a nu îngadui vîndarea de icóne şi objecte sacre în cuprinsul administraţiuneĭ lor, remăind ca aceste objecte creştine sa li sĕ procure numaĭ prin biserica parochială.

5. Prescurile sĕ vor fabrica de femeĭ creştine pióse saŭ numaĭ de creştinĭ.

6. Abaterea de la dispoziţiunea a doua de maĭ sus, va atrage pentru Preoţĭ caterisirea şi pentru E-

pitropĭ distituirea și darea lor în judecată, spre a despăgubi parochia de suma cheltuită cu pictura, architectura și ornamentațiunea contrariă dispositiunilor Bisericeĭ nóstre Române autocefale drept mărităre de rĕsărit.

7. Biserica a căreĭ pictură, architectură și ornamentațiune s'a făcut contra acestor dispositiunĭ este și rĕmâne închisă.

8. Abaterea de la dispositiunea a treia se va pedepsi întâĭ cu oprire pe treĭ lunĭ, al doilea cu oprirea pe un an, și al treilea cu caterisirea.

1889 Noembrie 22.

(Semnațĭ): *I. P. S. Iosif Mitropolit Primat.*
P. S. Episcop Ghenadie al Rômniculuĭ.
" " " *Inocentie Buzeŭ.*
" " " *Silvestru al Hușilor.*
" " " *Ghenadie al Argeșuluĭ.*
" " " *Parthenie al Dunăreĭ de-jos.*
" " *Arhiereu Ieremia Gălățénu.*
" " " *Valerian Rômnicénu.*
" " " *Calistrat Bêrlădénu.*
" " " *Innocentie M. Ploeșténu.*
" " " *Gerasim Piteșténu.*
" " " *Dositeiŭ Botoșanénu.*

SILVESTRU

Cu mila luĭ Dumnedeŭ, smerit Episcop al păditeĭ de Dumnedeŭ Eparhiĭ a Hușilor.

Tuturor iubiților meĭ fiĭ în Domnul, har și pace de la Domnul nostru Iisus Christos, ĭar de la smerenia nóstră dorință de tot binele sufletesc și trupesc cum și Arhierésca Bine-cuvêntare.

„In câtă vreme omul trăește, legea îl „stĕpânește“ (Rom. VII. 1).

Iubiților,

Indemnarea făcută de s-tul Apostol Pavel, luĭ Timoteiŭ Episcopul Crituluĭ,—de a predica, a stărui cu timp și fără timp, a mustra, a certa, a îndemna cu tótă răbdarea și cu învĕțătura (II Tim. IV, 1, 2); amenințarea ce singur ș'o face acelașĭ Apostol, referitóre și la fie-care din noĭ, prin cuvintele: *Amar mie de nu voiŭ bine vesti! că datoria zace asupra-mĭ, diregătoria'mĭ este încredințată* (I Corint IX, 16, 17); adevĕrul bine constatat și bine înțeles de fie-care că, cum se va îndrepta saŭ corecta cine-va fără ca să i sĕ spună, fără ca să i sĕ atragă luarea aminte, fără ca să sĕ învețe de cine-va, pentru care și Apostolul dice: *cum vor credę în acela de care n'au audit și cum vor audi fără predicator* (Rom. X, 14); speranța că sĕmênța arun-

cată în pământ trebue să dea fructul dorit după felul eĭ; tóte aceste şi multe altele de felul lor îmĭ impun datoria şi mě încurajază a atrage cu stăruinţă luarea aminte a fiĭlor noştri spirituali asupra uneĭ abaterĭ de la o lege bisericéscă socială, care cu ştiinţă saŭ fără ştiinţă, să face de către uniĭ, în detrimentul bunuluĭ moral social, parţial şi general.

Acésta lege bisericéscă este privitóre la căsătoriĭ în genere, la chipul cum ele să sevêrşesc şi să consideră, cum trebue să sě sěvêrşască şi cum urméză a fi considerate după sěvêrşirea lor.

Dar pentru ca învěţătura şi atragerea de luare aminte ce vi sě adreséză, iubiţiĭ meĭ fiĭ în Domnul, să fie maĭ bine pricepută şi maĭ curând să dea fructele dorite— satisfăcětóre, cred că este bine şi folositor a vě arăta maĭ întâiŭ *ce va sa dică lege, de câte felurĭ este ea şi ce însemnătate are.*

Lege, iubiţiĭ meĭ, vrea să dică regulă de purtare şi de lucrare a omuluĭ ca fiinţă morală, liberă şi socială. Ea este dreptarul saŭ regulatorul după care omul trebue să sě conducă în orĭ-ce ramură de activitate a vieţeĭ luĭ presente—morală şi materială.

Legile sunt de doue felurĭ: *Dumnedeeştĭ, şi omeneştĭ.* Legile Dumnedeeştĭ cuprind legea firéscă internă pusă de Dumnedeŭ în firea fie-căruĭ om la facerea luĭ, şi legea positivă scrisă, dată de Dumnedeŭ încă de mult prin plăcuţiĭ luĭ şi prin însuşĭ unicul sěu fiŭ Iisus Christos nemijlocit.

Legile omeneştĭ cuprind: a) legile saŭ canónele bisericeştĭ făcute de aceĭ membri aĭ bisericeĭ, cărora Iisus Christos li-a încredinţat dirigerea eĭ, adică de Apostolĭ şi de păstoriĭ bisericeştĭ adunaţĭ în Sinóde ecumenice şi locale; şi b) legile omeneştĭ civile, care sunt făcute de ómeniĭ în drept, dupa forma de guvernămênt a fie-căreĭ ţěrĭ.

Fiinţarea legeĭ Dumnedeeştĭ fireştĭ interne, pe lânga că o afirmă consciinţa curată a fie-căruĭ om, o maĭ afirmă şi sântul Apostol Pavel în epistola către Romanĭ dicênd: *Că păgâniĭ, care nu aŭ lege (scrisă), din fire fac ale legeĭ, aceia, lege neavênd, eĭ singurĭ îşĭ sunt lege, care arată fapta legeĭ scrisă întru inimile lor, împreuna mărturisindu-le lor conştiinţa lor şi cugetile lor între sine-şĭ pârându-se sau aparându-se* (II. 14, 15).

Acéstă lege stă la postul eĭ saŭ se aduce la îndeplinire, în mĕsura cu care este menţinută şi cultivată în om prin creştere saŭ educaţie.

Legile Dumnedeeştĭ positive scrise sunt, d. e. Cele ḑece poruncĭ, date prin Moisi şi tóte învĕţăturile Domnuluĭ nostru Iisus Christos cuprinse în Evangelie, dintre care: *Să iubeştĭ pe Domnul Dumneḑeul tĕu din tótă inima şi din tot sufletul şi cugetul tĕu, şi pe aprópele tĕu ca pe tineînsuţĭ*, forméză basa tuturor legilor Dumneḑeeştĭ şi omeneştĭ referitóre la om, ca principiŭ desvoltat al legeĭ morale fireştĭ interne.

Ambele aceste̡ĭ legĭ Dumneḑeeştı, firéscă şi scrisă să supraveghéză în biserica luĭ Christos şi să esplică la vreme de nevoe de succesoriĭ Apostolilor carĭ sunt Arhiereiĭ şi Preoţiĭ.

Legĭ omeneştĭ bisericeştĭ făcute şi scrise sub conducerea sântuluĭ Duh sunt: 1) Scrierile sânţilor Apostolĭ, ca d. e. legea: *femeea cu bărbat legată este prin lege de dînsul întru cât traeşte; şi legatute-aĭ cu femeĭe nu cauta despărţire* (Rom. VII, 2 eţ); 2) acele făcute de succesoriĭ Apostolilor în Sinóde ecumenice şi locale, cum este d. e. următorul canon (18) al Sinoduluĭ al VI-lea ecumenic: *Vinovăţia conjuraţieĭ sau a fatrieĭ fiind cu totul oprita şi de legile civile, cu atât maĭ vîrtos se cuvine a se opri acésta în Biserica luĭ Dumneḑeu. Decĭ daca óre-carĭ clericĭ saŭ monahĭ s'ar afla orĭ conjuraţĭ orĭ ca fac atriĭ, orĭ alte meşteşugirĭ uneltesc în contra Episcopilor* saŭ a clericilor celor dinpreună cu eĭ, *cu totul sa cadă din trépta lor.*

Puterea şi sânţenia legilor bisericeştĭ omeneştĭ să inveeréză din însuşĭ felul formăreĭ lor,—prin representanţiĭ bisericeı adunaţĭ în Sinóde sub preşedinţia nevĕḑută a Domnuluĭ nostru Iisus Christos şi manuducerea Sântuluĭ Duh. *Christos este capul Bisericeĭ*, ḑice sântul Apostol Pavel.

Unde sunt doĭ sau treĭ adunaţĭ întru numele meu, acolo sunt şi eu în mijlocul lor; şi alt Mângâetor voiu trimite voué pe Duhul adevĕruluĭ, carele de la Tatăl purcede, Acela vĕ va învĕţa pre voĭ tot adevĕrul, învaţă însuşĭ Iisus Christos.

Legĭ curat omeneştĭ sunt tóte acele ce se fac de către autorităţile maĭ înalte, după forma de guvernământ ce o are o ţéră saŭ un popor. La noĭ forma de guvernă-

mênt fiind constituţională, constituanta stabileşte în principiŭ prin constituţiune tóte legile generale, pe basa cărora în urmă camerile deputaţilor şi senatorilor formézā legile speciale. Iată câte un exemplu din ambele aceste categoriĭ de legĭ : Alineatele 3, 4 şi 5 de la art. 21 din constituţiune sună aşa: *Religiunea ortodoxă a rĕsărituluĭ este religiunea dominată a statuluĭ Român. Biserica Ortodoxa română este şi remâne neatârnată de orĭ-ce chiriarchie streină, păstrându-şĭ însă unitatea cu Biserica Ecumenică a rĕsărituluĭ în privinţa dogmelor.*

Afacerile spirituale, canonice şi disciplinare *ale Bisericeĭ ortodoxe române se vor regula de o singură autoritate sinodală centrală, conform uneĭ legĭ speciale.*

In virtutea acestor alineate din constituţiune camerile legĭuitóre din anul 1872 formând legea specială organică a bisericeĭ române, prin art. 8 legiferézā :

Sântul Sinod al bisericeĭ autocefale ortodoxe române, fiind membru al sânteĭ Bisericĭ Ecumenice şi Apostolice a resărituluĭ al cărica cap este Domnul nostru Iisus Christos, pastrézā şi va pastra unitatea în privinţa dogmelor şi a canónelor ecumenice cu biserica din Constantinopole şi cu tóte bisericele ortodoxe. El va păstra asemenea unitatea administrativă, disciplinară şi naţională a bisericeĭ ortodoxe în cuprinsul statuluĭ Român.

Aşa sunt şi alte legĭ speciale, cari regulézā diferitele ramurĭ de activitate şi interese ale ţĕreĭ.

Intre acestea este şi trebue să fie bine înţeles că, cu cât orĭ şi care din aceste categoriĭ de legĭ îşĭ aŭ originea saŭ derivă dintr'un isvor maĭ curat, maĭ sânt şi maĭ neimputat de erorĭ, cu atâta valórea eĭ este maĭ mare şi abaterile de la ea sunt maĭ costisitóre.

Fără ca omenirea să se conducă şi să urmeze legilor propriĭ fireĭ eĭ, n'ar putea şi chiar nu póte să-şĭ ajungă scopul fiinţereĭ—menirea eĭ.

Aci maĭ vine o cestiune de resolvat—cestiunea duplicităţiĭ fireĭ omuluĭ—cestiunea compunereĭ omuluĭ din materie şi spirit. Omul după cum ne atestă Sânta Scriptură şi însuşĭ realitatea ne probézā, este compus din materie şi spirit. Moisi, marele scriitor al Facereĭ în capitulul II, versul 7 ne spune: *a făcut Dumnedeu pre om, ţerână luând din pămênt şi a suflat în faţa luĭ suflare de viaţa, şi a stat omul cu suflet viŭ.* Aceste cuvinte ne probézā că,

pentru ca omul să fie în adevěr om, n'a fost destul ca să-ĭ facă numaĭ figura de om din pămênt așa precum o vedem, ci a trebuit să inducă în acéstă figură de pămênt și un alt element—sufletul, care este după tipul și asemănarea luĭ Dumnedeŭ, adică care are minte, voe liberă și inimă capabila saŭ accesibilă de bine,—fiind tóte aceste în posibilitate de a se perfecționa pân la asemănarea cu Dumnedeŭ: saŭ maĭ bine dis, a trebuit să infiltreze în el viața saŭ suflet viŭ cu mult maĭ capabil de cât în alte ființĭ de pre pămênt. Experiența dilnică chiar ne probéză ca, omul fără de suflet, nu maĭ este de cât o figură de pămênt, care se asémănă cu omul, dar care nu se maĭ numește și nicĭ póte a se numi om.

Din acestea urméză în mod fórte firesc, că omul în complectul sĕŭ, pentru ca să pótă trăi așa cum este combinat din materie și spirit, trebue să urmeḑe și legilor propriĭ materieĭ și celor propriĭ spirituluĭ, la din contra, urmând numaĭ unora din acestea, el nu'șĭ va putea păstra valórea și demnitatea sa de adevĕrat om.

Când cine-va va ḑice, ĭată urmez, mĕ supun legeĭ materieĭ saŭ și legeĭ animale, atuncĭ el nu va fi sănĕtos și nicĭ va trăi mult, pentru ca firea luĭ materialo-animală este combinată și menită a trăi în strânsă legătură și chiar nedeslipită cu firea luĭ spirituala, care 'șĭ are legile eĭ deosebite de materialitate și chiar de animalitate.

Decĭ pentru ca omul să fie în adevĕr om și să corespundă menireĭ luĭ—de a stĕpâni pămêntul și a fi fericit și trupește și sufletește, în present și viitor,—trebue a se dirige în viața luĭ de ambele legĭ ce'ĭ compun firea. Și nu numaĭ omul se conduce și trebue să se conducă de legile propriĭ fireĭ sale, ci și tot ce există în lume îșĭ are legea sa proprie. Așa, Dumnedeŭ creând lumea fisică, a pus în ea niște știute legĭ după care 'șĭ urméză cursul eĭ regulat. Pămêntul, Sórele, Luna, Stelele și alțĭ planețĭ îșĭ aŭ legile lor speciale.

Ființele de pe pămênt, fie din ape, fie de pe uscat de asemenea îșĭ aŭ legile lor de creștere, de înmulțire, conservare etc. Orĭ-ce abatere de la legea proprie fie-caruia fapturĭ și specia de ființĭ, nu póte sa nu producă deformităţĭ, stricăcĭnĭ și perderĭ.

Dacă pamêntuluĭ d. e. îĭ lipsesc agențiĭ reclamațĭ de legea luĭ firésca pentru producțiune, adică caldura, umi-

ditatea și lumina, să deforméză, să strică, rĕmâne sterp, neproductiv, nu'şĭ ajunge scopul. Peştelui lipsindu-ĭ elementul, care neaparat 'ĭ condiţionéza viaţa d. e. apa, móre. Un esemplu şi maĭ bine cunoscut. Dupa legile mecanice cunoscute și stabilite până astă-ḑi, căruţa drumuluĭ de fer trebue sa mérga pe raiurile saŭ șinele fixate în acest scop; îndata ce a deraiat de pe ele nenorocirea și perderea este în proporţie cu maĭ marea sau maĭ mica derairare, adica în proporţie cu maĭ marea sau maĭ mica abatere de la legea mecanica a uneĭ asemenea specii de lucrări. Tot dar ce să abate de la lege, orĭ sa diforméza devenind monstru şi neproductiv, ori slabeşte şi'n cele din urmă sĕ perde cu totul.

Tot aşa se întêmplă şi cu fiinţa numită om, care dacă nu urméza legilor prescrise elementelor ce'l compun, sa diforméza, slăbeşte şi să descompune înainte de timp.

Fie-care póte sa înțelégа că alt-ceva este pamêntul sau materia din care este facut trupul omuluĭ şi alt-ceva este sufletul, care dându-ĭ viaţa îl pune în stare de a cugeta şi a judeca, a voi şi a nu voi ceva, a se decide saŭ nu, de a face ceva; de asemenea ca numai când sufletul este unit cu trupul, omul este adevĕrat om, iar alt-fel el este o figură de pământ, supusă stricaciuneĭ, pentru care se şi acopere cu pamênt. Legea dar, de împlinirea caria se condiţionéza fericirea şi viaţa materială și morala a omuluĭ, neapărat urméză a fi şi chiar este duplă. Una, care este proprie fireĭ pamênteştĭ şi alta proprie fireĭ luĭ spirituale saŭ sufleteştĭ.

Orĭ ce abatere de la aceste legĭ este urmată de o nenorocire şi perdere de asemenea dupla. De exemplu: nu îngrijeşte cine-va de trupul sĕŭ, nu'ĭ dă hrana trebuitóre nu'l apară de atacurile dinafarice,—de frig, de prea mare căldură şi altele, el slabeşte. se bolnăveşte, să diforméza, şi prin acésta pune şi pe suflet în stare de a nu putea lucra şi a nu produce nimic. Nu îngrijeşte de suflet, nu'ĭ da hrana proprie luĭ, slăbeşte și el; puterile s'aŭ facultatile lui devin incapabile de a lucra, slăbindu'ĭ pe lângă acestea şi trupul; caci faptele nemorale—ca rĕpirea dreptuluĭ altuia, mândria, invidia, ura, viaţa desfrânată etc, sdruncină într'un chip considerabil sănĕtatea trupuluĭ.

Nu în zadar biserica sa exprima în una din rugaciunele ce le pune în gura credincioşilor: *pentru pĕcatele mele*

cele multe mi së bolnăveşte trupul, slabeşte şi sufletul meu. Este decĭ invederat ca legile, carorá trebue a se supune trupul şi sufletul omuluĭ sunt strâns legate una de alta; aşa ca orı pe care din ele va calca omul, perde în întregul sĕu, adică şi trupeşte şi sufleteşte.

Nu maĭ puţin şi neconformarea saŭ nesupunerea la legile omeneştĭ, bisericeştĭ şi civile trage după sine pedépsa maĭ mare saŭ maĭ mică, dupa gravitatea abatereĭ,—lucru pe care 'l puteţĭ observa că se petrece în tóte ḑilele.

Cum vedeţĭ, totul în lume este basat pe lege: ordinea şi mecanismul lumeĭ materiale, ordinea lumeĭ morale, ordinea socială, sănĕtatea omuluĭ şi fericirea luĭ presentă şi viitóre,—tóte se menţin şi să câştigă prin legĭ şi supunere la prescripţiunile lor. Fără legĭ şi conformarea cu ele nicĭ una din aceste nu póte fi.

Din tóte acestea. cred că înţelegeţĭ destul de bine cât de mare însemnatate are o lege şi cât de mare este perderea celuĭ ce nu se supune eĭ.

Legea bisericéscă, relativă la căsătoriĭ, asupra căriea neam propus a vĕ atrage luare aminte, este făcută şi ea cu scop de a face pe creştin fericit şi trupesce şi sufleteşte, —în present şi viitor.

Apostoliĭ—următoriĭ imediaţĭ a luĭ Christos, şi Părinţiĭ bisericescı ce li-aŭ succedat, n'aŭ făcut alta prin legile saŭ canónele lor, de cât au desvoltat principiile cuprinse în legea morală internă a omuluı şi'n învĕţătura Domnuluĭ nostru Iisus Christos saŭ în Evangelie căutând a le face maĭ înţelese şi a le aplica la viaţa de tóte ḑilele a creştinilor.

Basa nunţeĭ saŭ a căsătorieĭ, este bine-cuvêntarea dată de Dumneḑeŭ la început de: *Creşteţĭ şi vĕ înmulţiţĭ*, şi cuvintele Mântuitoruluĭ Christos, adresate Fariseilor care 'l ispiteaŭ, anume: *Au n'aţĭ cetit, că cel ce a facut din început, barbat şi femeıe i-a facut pre eĭ? Pentru acésta va lăsa omul pre tatăl seu şi pre muma sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amêndoĭ un trup; decĭ, ce a unit Dumneḑeu omul să nu desparta* (Mat. XIX, 4—7; V. 32).

Apostoliĭ în predicile şi scrierile lor aŭ maĭ desvoltat acest principiŭ. De exemplu sântul Apostol Pavel în Epistola I-a cătrĕ Corintenĭ ḑice: *Pentru nevoia fireĭ, fiecare să'şĭ aiba femeia sa şi fie-care femeie barbatul sĕu. Barbatul datoresce femeeĭ buna-voinţa aşijderea şi femeea*

bărbatuluĭ. Fie-care unul altuea îşĭ stepânesc trupul. Să nu opriţĭ datoria unul altuea, fară numaĭ de buna voe, ca să vĕ îndeletniciţĭ în post şi rugăciune. Celor necăsătoriţĭ şi vĕduvelor ḑic: bine este lor de vor rĕmânea precum şi eŭ; ĭar de nu se contenesc, saŭ nu se póte *să se căsătorésca, că maĭ bine este să se căsătorésca, de cât să se arḑa. Iar celor casătoriţĭ poruncesc nu eŭ, ci Domnul, femeia de bărbat să nu se desparta, şi bărbatul pre femeea să nu o lase* (VII, 2,—12).

Acelaşĭ sânt Apostol în Epist. cătrĕ Efesenĭ învaţă pre ceĭ căsătoriţı: *Fraţilor! Mulţămiţĭ pururea pentru tóte întru numele Domnuluĭ nostru Iisus Christos, luĭ Dumneḑeu şi Tatăluĭ, supuindu-vĕ unul altuea întru frica luĭ Dumneḑeŭ. Femeĭ, plecaţi-vĕ bărbaţilor voştri ca Domnuluĭ, pentru că bărbatul este cap femeeĭ, precum şi Christos este cap Bisericeĭ şi Acesta este Mântuitorul trupuluĭ; decĭ, precum sĕ plécă Biserica luĭ Christos, aşa şi femeile bărbaţilor şĕĭ sa se plece întru tóte. Bărbaţilor ĭubiţi-ve femeile vóstre, precum şi Christos a ĭubit Biserica. Aşa sunt datorĭ bărbaţiĭ să-şĭ ĭubéscă femeile lor ca şi trupurile lor: cel ce'şĭ ĭubesce femeia sa, pre sine se ĭubeşte, că nimenea nicĭ odată nu şi-a urît trupul sĕŭ, ci'l hrăneşte şi'l încălḑesce pré el ca şi Christos Biserica.* Taĭna legătureĭ nunta'e este aşa de mare, ca şi taĭna legătureĭ dintre Christos şi Biserica. *Decĭ dar şi fie care din voĭ, aşa să şĭ ĭubéscă femeia sa ca şi pre sine, ĭar femeia să se témă de bărbat* (V. 20—31), adică, să-l respecteze, să-l ĭubéscă şi să se supună luĭ.

Părinţiĭ bisericeĭ, în Sinóde ecumenice saŭ locale, iar uniĭ şi în particular, în basa aceloraşĭ învĕţăturĭ ale luĭ Christos şi ale Apostolilor, nu aŭ încetat a sĕ îngriji şi a lua tóte mĕsurile posibile ca căsătoriile să se facă în condiţiunile cele maĭ favorabile moralităţeĭ şi sănĕtăţeĭ căsătorinzilor, precum şi societăţeĭ. Pentru ajungerea acestuĭ scop aŭ căutat:

a) Ca principiul evangelic—*de a se ĭubi unul pre altul ca pre sine*—să se rĕspândéscă şi să se înrădăcineze în inimele tuturor şi prin căsătoriĭ. Cine nu cunóşte că dacă o persónă de aci din localitate intră în căsătorie cu alta din altă familie, din alt oraş saŭ sat şi chiar de peste frontieră, ambele familiĭ de aici şi de acolo, intră în relaţiĭ de aprópe şi simpatiĭ între ele? Dragostea între aceste familiĭ să manifestéză maĭ mult de cât dintr'o relaţiune sim-

plu numaĭ de interes. Insuşĭ proverbul român că *„sîngele apă nu se face“* dovedeşte pe deplin acéstă.

b) Părinţiĭ bisericeĭ aŭ luat precauţiunĭ igenice cu totul firescĭ în acéstă privinţă, pentru care ne şi servim cu un exemplu din natură. Este cunoscut, că pomul bun, primenit, altoit, curăţit, într'un cuvênt bine îngrijit dă, fructe bune şi la timp; la din contra, când este neîngrijit şi nealtoit el degenerézǎ, sĕ sălbătăcesce, îĭ slăbesce puterea intrinsecă şi în cele din urmă se perde.

Tot aşa se petrece şi cu omul. Să ştie că din împrejurărĭ, pendinte saŭ nependinte de voea omuluĭ, sănĕtatea luĭ şi a familieĭ din care face parte, câte o dată se sdruncină şi chiar se ruinéză ireparabil; cu tóte acestea el şi familia sa, continua încă a trai aşa slăbănogită şi aprópe istovită cum este. Acum, când un membru al acesteĭ familiĭ, slăbănogit şi istovit de puterile luĭ vitale, sĕ însóră saŭ se mărită în circul rĕstrîns al aceleĭ familiĭ, póte ca acea familie să dureze? Slab cu slabă şi istovit cu istovită, căsătorindu-se, pot sa dea societăţiĭ fii şi fiĭce sănĕtóse? Negreşit că nu; căcĭ slabiĭ vor produce fiinţe şi maĭ slabe, pănă când familia sĕ va perde. Din contra, când vlastarea slăbită şi debilă se va altoi în o alta sănĕtósă, plină de vigóre şi viéţă, sĕ regenerézǎ, îşĭ recapătă puterile, şi cu chipul acesta dă societăţeĭ fructe folositóre.

Iată între altele două principiĭ pe carĭ Biserica le-a avut în vedere când a stabilit treptat prin canóne, ca rudele de sînge saŭ de un neam, precum şi rudele de cuscrie de două neamurĭ, să nu pótă intra în căsătorie de cât de la spiţa a şéptea înainte; ĭar rudele de cuscrie de treĭ neamurĭ şi din botez de la a treĭa.

Canónele bisericeştĭ ce treptat prescriŭ acestea, între altele sunt: 19 apostolic; 3, 13, 53 şi 54 ale Sinoduluĭ al şéselea ecumenic; 2, 3 şi 8 ale Sinoduluĭ local din Neochesarea; 23, 27, 28, 38, 46, 68, 76, 77, 78 şi 80 ale Mareluĭ Vasilie; 11 al luĭ Timoteiŭ şi 5 şi 13 ale luĭ Teofil.

In seculul al IX-lea sĕ găseşte şi în colecţiunile de legĭ civile, oprirea căsătoriilor între fiĭ verilor primarĭ, adică în al şéselea grad de înrudire In Vasilicale (cart. XXVIII, tit. 5 Cap. I) se citeşte; „Nu se cuvine să iaŭ de soţie pe fiĭca frateluĭ meŭ (pe nepóta adevĕrată, spiţa a 3-a)

saŭ pre a suroreĭ mele, nicĭ pe nepóta acestora (nepóta mare —spiţa a 4), nicĭ pe nepóta unchĭuluĭ meŭ (népóta mică spiţa 5), nicĭ fiul meŭ nu sĕ cuvine să o ia, fiind-că sunt verĭ al 2-lea" spiţa 6-a). Tot în Vasilicale (cart. XXXV 12, 30) sĕ spune că verii al 3-lea, aflându se în spiţa 8-a să pot lua. Spiţa a 7-a de şi de la sine urma a fi oprită prin tăcere, fiind deslegată a 8-a şi oprită a 6-a, totuşĭ ea se opri de Sinodul din Constantinopol ţinut sub preşedinţa Patriarhuluĭ Alexie, între aniĭ 1025—1045 cu condescendenţa că, dacă a apucat a se face căsătoria să nu sĕ desfacă ci numaĭ să sĕ pedepséscă vinovaţiĭ.

In practica Bisericeĭ din a doua jumĕtate a secoluluĭ al XI-lea (1057) in timpul patriarhuluĭ Mihail Cerularie, căsatoriile în al şéptelea grad de înrudire sĕ considerau fară tarie [1]; acéstă practica s'a legiferat la anul 1166 de Sinodul din Constantinopole şi s'a confirmat de Imperatorul Manuel Comnénul [2], în timpul patriarhuluĭ Luca Hrisoverghi, când s'a hotărît desfacerea casătoriilor facute în al şéptelea grad de inrudire de singe, colaterală; iar preoţiĭ ce le aŭ savêrşit sa fie supuşi la cadere din trépta lor. S'aŭ maĭ oprit casatoriile în al şéptelea grad de înrudire în timpul Patriarhuluĭ Vasilie Comatinul şi a imperatoruluĭ Isac Angel. [3]).

De aceste hotarîrĭ s'a ţinut şi sĕ ţine şi asta-dĭ biserica Gréca. De asemenea în anul 1839, Patriarhul de Constantinopol, Grigorie al VI, într'o hotărîre sinodala, repetind acest canon, a oprit casătoriile între rudele de sînge până la a şéptea spiţa inclusiv.

Pe lânga acestea, la sfêrşitul cărţeĭ numita „Pidalion", în care sĕ afla tóte canónele Bisericeĭ ortodoxe de Rĕsarit, cu care legea organica a Bisericeĭ nóstre din 1872 ne obligă a ne conforma, sĕ aflá 9 capitule recunoscute şi aprobate de Biserica muma, unde sĕ arată tóte gradele de înrudire în care nu se pot face casatoriile, adica cele de un neam şi de douĕ până la al şéptelea grad inclusiv, iar cele de cuscrie de treĭ neamurĭ şi din botez până la al treilea. In privinţa cuscrieĭ de 2 neamurĭ Patriarhul Sinesie, în-

---

[1]) R. şi P. Συντ. ε. δ. 41 43.

[2]). R. şi P. Συντ. ε. Γ δ. 96. 396. 311. 312. Mat. Vlastar, στοιχ. B. αυτ. δ. σ. 128.

[3]). Vedĭ Πρόχειρον νομικόν, τά κωλύματα τοῦ γάμου, 1889.

tr'un Sinod de 30 Episcopĭ ţinut la anul 997, a decretat prin renumitul sĕŭ *Tomos*, oprirea casătorieĭ până la a 6 a spiţa inclusiv în anumite cazurĭ. Acéstă decretare provocând parerĭ deosebite între canonişti, Biserica s'a determinat în cele din urmă norma saŭ regulatorul seŭ de care s'a ţinut şi sa ţine şi asta-dĭ. Norma data sĕ baséza pe amestecarea saŭ neamestecarea numirilor neamurilor. Daca numirele nu sĕ amestecă, casatoria este posibilă şi în a 6 a şi în a 7-a spiţa; ĭar daca se amestecă, nicĭ în una nici în alta. D. e. Adevĕratul unchiu şi adevĕratul nepot, pot sa ia pe o matuşa şi nepóta adevĕrata din alt neam de şi sunt în a 6-a spiţă. Insa numaĭ aşa ca unchiul nepotuluĭ sa ia pe matuşa nepóteĭ, ĭar nepotul unchĭuluĭ pe nepóta matuşeĭ, căcĭ prin acésta nu se face confusiune în numiri, fiind ca unchiul şi matuşa rĕmân tot unchiŭ şi matuşă nepotuluĭ şi nepóteĭ lor. Dacă însă nepotul ar lua întaiŭ pe mătuşă, apoĭ unchĭul nepotuluĭ n'ar mai putea lua pe nepóta matuşeĭ, fiind că nepotul ar deveni unchiŭ unchiuluĭ sĕŭ şi nepóta matuşa, matuşeĭ sale. Tot aşa s'ar întêmpla şi când unchiul ar lua întâiu pe nepótă,—nepotul n'ar maĭ putea lua pe mătuşă pentru acelaşi cuvênt etc [1]).

Decĭ, dacă în secolele mai din 'nainte când ómenii eraŭ maĭ tari şi maĭ viguroşĭ, s'a simţit necesitate de asemenea mĕsuri restrictive, cu cât maĭ vîrtos în timpul nostru, când tinerimea este maĭ simţitóre, mai agitata şi prin urmare maĭ uşor supusa la tot felul de bóle, cari bóle le pot degenera familia din care sĕ trag. Restricţiunea dar facută de Biserica în privinţa gradelor de înrudire în care nu pot a se face casătoriile, este în folosul individilor casatorinzĭ şi a familieĭ din care face parte; de aceea exprimându-ne prin cuvintele Apostoluluĭ Pavel, dicem: *Legea săntă este şi porunca săntă şi dréptă şi bună.* (Rom. VII, 12).

Sa vedem maĭ departe cu câta uşurinţă sĕ sevêrşesc asta-dĭ unele casatorii, cum se considera şi cari sunt urmările; de asemenea ce mĕsurĭ trebue sa ia părinţiĭ de familie, cum trebue a se sevêrşi căsătoriile şi a se considera de catră toţi.

In poporul de la ţară, unele casătoriĭ sĕ sĕvêrşesc ast-

---

1). Vedi Pidalionul pe contra pag. 487 şi 490.

fel: tînĕrul saŭ omul liber, vĕḑênd o persónă, fata saŭ femeĭe, intră în vorbă cu ea, glumeşte astă-ḑĭ şi mâne, sĕ familiariséză, şi în cele din urmă, câte o dată vrênd altă dată nevrênd, convin a intra în căsătorie formală. Dar înainte de acésta, el şi ea habar nu aŭ daca sunt saŭ nu rude de aprópe, dacă după legile bisericeştĭ şi civile pot să intre în căsătorie.

Alţiĭ proced şi maĭ rĕŭ şi anume: traesc maĭ mulţĭ anĭ nelegĭuit, nasc copiĭ şi tocmaĭ când sĕ vĕd încurcaţĭ astfel, încep a se gândi, că trebue să facă şi eĭ ceva ca să reguleze posiţiunea socială a copiilor. Pe rarĭ locurĭ maĭ există încă şi câte un obiceiŭ nenorocit şi inmoral, rĕmas încă din lumea păgâna, ca dacă vre-un tînĕr cere de la părinţĭ o fata şi nu i-o dă, apoĭ o fură. Toţĭ ceĭ ce întrebuinţéză asemenea procedeurĭ, pe cât nelegale pe atât şi ruşinóse, încep în cele din urmă formalităţile lęgeĭ civile. Când legea civilă, care este mult maĭ condescendenta în acéstă privinţă de cât cea bisericéscă, li se împotriveşte, îndată fac apel la M. S. Regele, care după art. 150 din Codul civil acordă dispensa în aseminea materie; când legea civilă nu i să înpotriveşte, îndeplineşte formalităţile şi primarul respectiv îĭ declară căsătoriţĭ.

Tóte acestea se sĕvêrşesc înainte, în puterea Art. 22 din Constituţiune care ḑice: *că actele stăreĭ civile trebue să precédă tot-deauna benedicţiunea religiósă, care pentru căsătoriĭ va fi obligatóre.* După declararea căsătorieĭ civile, vin la preot şi cer a li sĕ da benedicţiunea religiósă. Când preotul constată că căsatoria e conformă şi cu canónele bisericeştĭ, de care chiar şi după art. 8 din legea organica a bisericeĭ din 1872 datoreşte a sĕ ţinea, el o sĕvêrşeşte; ĭar în cas contrar, sĕ abţine. Aci încep reclamele contra preotuluĭ.

In poporul de prin oraşe în lumea civilisată, unde cu drept cuvênt ar trebui să nu fie ceva de felul acesta, sĕ maĭ întêmplă încă, ca unele casătoriĭ să fac şi după calculele băneştĭ, aşa că părutele simpatiĭ devin cu atât maĭ ardente cu cât averea uneia saŭ alteia din părţĭ este maĭ mare. De aci căsătoriile nepotrivite—între bĕtrânĭ cu tinere şi între bĕtrêne cu tinerĭ.

Hotarârea luată de maĭ 'nainte între nişte asemenea, este că dacă vor putea conveţui, folosindu-se părţile sărace de avutul celor bogate, bine, ĭar dacă nu ĭată tribunalul.

Pe lânga ast-fel de combinaţiĭ nepotrivite se maı urmareşte în unele familiĭ avute şi aplicarea ideiĭ nenorocite, ca averea nu trebue să se pérda din familie, şi de aceia să fac tot felul de stăruinţi, ca sa se facă casătoriĭ în gradele de înrudire cele maı apropiate, care întrec chiar restricţiunile legeı civile,—ca şi când averea ar forma fondul lăgatureĭ între barbat şi femeıe, ĭar nu dragostea reciproca şi alte principiĭ morale nedeslipite de demnitatea de om. Casatoriile încheiate numaĭ pe asemenea basa, pe lânga ca nu pot să dureze de cât pana la perderea ilusiunilor momentuluı şi a avereı, sunt considerate ca nişte simple contracte de tovăraşie între doı comercianţı, carĭ, când vĕd ca nu le merge dupa plan, reclama stricarea contractuluĭ. De aci mulţime de barbaţı şi femeĭ, care nu vor-a se desparţi, devin nenorociţı, ıar copiiı lor de cele maı multe orı se ved lipsiţı de o bună educaţiune şi cultură.

Nu aşa însa trebue sa se facă şi sa se considere căsatoria. Pentru ca cıne-va sa devie bun soţ şi bună soţie, trebue sa aĭba o pregătire timpurie şi îngrijita încă din casa părintéscă. Maĭ 'ntâiu trebue sa se ia mĕsurile cuvenite pentru conservarea sanĕtaţeı deviitorilor soţı şi membriĭ aĭ societaţeı; trebue să li se dea o creştere şi cultură temeınica basata pe principiile religiuneĭ, dupa starea socială a parinţilor. Cu mesura creştereı copiilor trebue să fie observaţĭ în aplicaţiunile şi chiar în ţinuta şi raporturile lor cu însuşı membriı de aprópe aĭ familieĭ, ca nu din causa lipseĭ de priveghere să urmeze resultate neplăcute şi contrariı legi or; sa-ı iniţieze în acelaşı timp şi în marea însemnatate ce are căsatoria legala şi pentru eı înşiĭ şi pentru societatea din care fac parte. Trebue a le arata ca sănĕtatea şi moralitatea sunt de rigóre şi cu totul neapărate în casatorie; de asemenea ca conformarea cu legile existente relative: Dumnedeeştĭ, bisericeştı şi civile, face pe căsatorinzĭ fericiţĭ şi trupeşte şi sufleteşte.—Neîngrıjirea parinţilor de sĕnatatea şi buna creştere a copıilor lor, tot deauna este acompaniata de urmărı rĕle şi pentru copiı, care devin nesuficienţı în puterile lor fireştĭ şi morale şi pentru societate care are a se primeni cu membri şi germeni incapabilĭ de producţiune sănĕtósă.

Când copiiĭ ating etatea legala de căsătorie, atuncı atât parinţiı datoresc a le spune, cât şi eĭ înşiĭ trebue a cugeta

la marile rol ce căsătoria are în societate, cât și a se hotărâ și a cunóște, că asemenea legătură este și trebue să fie pe tótă viața, fiind de la data cununieĭ bărbatul și femeea nu doĭ, ci unul; că nicĭ o greutate întimpinată în viață, nicĭ o norocire mare saŭ nenorocire a vre-unuea, nu va rupe legătura legală și dragostea unuia către altul. Trebue a ști că însoțirea, de și basată pe formarea fireĭ omenescĭ, care în mod instinctiv caută ajutor în alt sex, totușĭ ea nu stă numaĭ într'o strânsă legătură de interes trupesc, ci maĭ ales stă în satisfacerea reciprocă a tuturor cerinților fireĭ omuluĭ ca ființă raționalo-liberă—ca ființă morală—; trebue a ști că omul este compus nu numaĭ din trup ci și din suflet, și ca atare căsătoria nu póte sta numaĭ în satisfacerea animală, ci și a altor cerințĭ maĭ nobile ale omuluĭ; trebue a ști că căsătoria are așa de mare însemnătate în viață, în cât sântul Apostol Pavel numindu-o taină mare, a asemĕnat'o cu taina legătureĭ ce este între Christos și Biserică.

Ast-fel îndrumat în taĭna căsătorieĭ și hotărît candidatul de însurătóre, consultându-se cu părințiĭ și alte rude ale sale, precum și cu preotul respectiv, după usul vechiŭ al bisericeĭ, practicat și de strĕbuniĭ noștriĭ în România, precum și reclamat de buna cuviință, îndată ce s'a fixat asupra părțeĭ a doua, părințiĭ înșiĭ datoresc a face propunerea, și după primirea consimțimêntuluĭ reciproc, tratativele. Acum, cunoscêndu-se putința săvêrșireĭ unuĭ asemenea act, după legile bisericeștĭ și civile; avênd consimțimêntul reciproc și partea materială fixată, să procede la îndeplinirea formalităților legeĭ civile cu privire la asigurarea părțeĭ materiale a candidaților și a descendenților lor.

Fiind terminate și acestea, ambele părțĭ învoite între ele de a convieţui împreună până la sfîrșitul vieţeĭ lor, urméză neînlăturabil a veni cu tot respectul și sfială în fața altaruluĭ celuĭ prea înalt sau Dumnedeŭ, pentru ca înaintea sânteĭ Evangeliĭ și a sânteĭ Crucĭ să afirme cuvêntul reciproc de dragoste și convieţuire până la mórte, ce'șĭ l'aŭ dat maĭ înainte și să priméscă, prin rugăciunile preotuluĭ, în taĭna nunțeĭ, Harul luĭ Dumnedeŭ, care să-ĭ adumbréscă și să'ĭ întăréscă în suportarea tuturor greutăților neînlăturabile vieţeĭ conjugale până la mórte, și creșterea copiilor lor în frica de D-deŭ și respectul legilor Luĭ.

Iubiților meĭ fiĭ în Domnul,

Din cele expuse până aicĭ, vĕḑênd ce este o lege, de câte felurĭ sunt legile și cât de neapărat este omuluĭ a se conforma cu ele; vĕḑênd că tot ce există, să conduce de niște știute legĭ; vĕḑênd că omul compus din materie și spirit, neapărat datorește a se conforma cu legile ambelor elemente din care se compune, cari legĭ sunt așa strîns legate între sine în cât una fără alta nu pot face pe om fericit; vĕḑênd prin urmare cât de mare însemnătate aŭ legile pentru mersul regulat a orĭ și căreĭ speciĭ de ființĭ și cu atât maĭ mult a omuluĭ; vĕ îndemn, vĕ sfătuesc și chiar vĕ rog, să vĕ silițĭ din tóte puterile a vĕ conforma cu ele, cunoscênd că, după cum ḑice Apostolul: *Tótă călcarea de lege, trage după sine drépta rĕsplătire.* Sĕ calcă o lege firéscă morală și materială, se pedepsește de sine după curgerea lucrurilor firescĭ: d. e. calcă cineva legea firéscă de conservare, în mod firesc îșĭ pierde sănĕtatea, și în urmă încetul cu încetul pe sine însușĭ; calcă cineva legea morală—a dreptuluĭ și altele față de aprópele sĕu, apoĭ, dacă nu este rĕsbunat de dreptatea Dumneḑeéscă pe pămênt, rĕmânênd în cele din urmă maĭ sărac de cum a fost, nicĭ într'un cas nu póte rĕmânea nepedepsit în lumea viitóre, când dreptul judecător,—Dumneḑeŭ, are a rĕsplăti fie-căruĭ dupa faptele luĭ; calcă cine-va legile omenescĭ civile, vedețĭ singurĭ ca vinovatul maĭ curînd saŭ maĭ tîrziŭ, în mĕsura cu care sĕ dovedește, iarășĭ să pedepsește.

In cât privește nunta sau căsătoria legală, ați vĕḑut că este bine-cuvêntată de Dumneḑeŭ de la început, că Mântuitorul lumei, Christos, a confirmat acésta, poruncind între altele ca: *Ceea ce Dumneḑeu a unit, omul sa nu despartă*; de asemenea ațĭ vĕḑut cum sânțiĭ Apostolĭ în scrierile lor, ținênd sémă de firea și predispozițiunile ómenilor, aŭ arătat până și raporturile cele maĭ amĕnunțite ale soților, stăruind cu deosebire asupra dragosteĭ reciproce ce trebue să fie între eĭ. Nu maĭ puțin ațĭ vĕḑut cum Părințiĭ Bisericeĭ, prin hotărîrile ce aŭ luat ca, căsătoriile să nu sĕ facă de cât în gradele de înrudire maĭ îndepărtate, n'aŭ avut în vedere de cât, pe de o parte *respândirea și înrădăcinarea dragosteĭ creștine*, ĭar pe de alta *moralitatea și sănctatea* celor căsătorițĭ, care *unicile* formézâ și *fericirea lor proprie și a societățeĭ sau statuluĭ* din care fac parte.

Pe lângă acestea, ațĭ maĭ putut vedea și resultatele nenorocite ale unor căsătoriĭ făcute cu ușurință și fără observarea legilor bisericeștĭ și civile, precum și numaĭ după calcule băneștĭ și cu hotărîrea anticipată că, orĭ când se vor ivi neînțelegerĭ să recurgă la despărțire. Servéscă-vĕ decĭ tóte aceste de învĕțătură. Nu fițĭ nepăsătorĭ de legile bisericeștĭ, căcĭ ele sunt în interesul fericireĭ D-vóstre presente și viitóre.

Terminând, ĭubițiĭ meĭ fiĭ în Domnul, adresez cuvîntul meu în parte către părințiĭ de familiĭ și către tinerime.

Părinților de familiĭ, voițĭ să vedețĭ pe fiiĭ și ficele vóstre împrejurul meseĭ ca niște tinere odrasle viguróse și sănĕtóse? Vĕ sfătuesc și chiar vĕ rog să fițĭ cu mare luare aminte maĭ întâiŭ asupra vóstră înși-vĕ în tot timpul; cunoscĕnd că, sănĕtatea copiilor fórte mult atârnă de la regularitatea și cumpătarea vieţeĭ vóstre. Voițĭ să'ĭ vedețĭ norocițĭ și fericițĭ? Ingrijiți'ĭ, priveghéți'ĭ, dați-le crescere bună, statornică—în frica luĭ Dumnedeŭ—încă de micĭ. Invĕțați'ĭ a fi modeștĭ și cumpĕtațĭ în tóte mișcările lor. Nu le deșteptațĭ singurĭ simțurile cu distracțiĭ vătămătóre încă pentru eĭ, nicĭ îĭ deprindețĭ a fi lucsoșĭ pot a dice din légăn.

Ferițĭ-vĕ ca nu D-vóstră *mâncând agurida*, cum dice scriptura, *să se strepezéscă dințiĭ fiilor*; căcĭ, afară póte de casurĭ excepționale, unde se vĕd maĭ mulțĭ copiĭ schilodĭ, rămpițĭ, idioțĭ și alte nenorocirĭ, dacă nu la părințiĭ cari abuséză de tóte legile, și maĭ cu sémă la aceia cari se căsătoresc în grade apropiate de înrudire.

Luațĭ dar aminte de voĭ, și la timp inițiațĭ pe fiiĭ și ficele vóstre și în marea însemnătate ce are căsătoria; inițiați'ĭ în greutățile neînlăturabile ce aŭ să întimpine, în răbdarea ce trebue să aibă la orĭ-ce împrejurărĭ, în dragostea reciprocă ce trebue să fie între soțĭ până la mórte și în fine în hotărîrea ce trebue să ia eĭ la începutul căsătorieĭ, ca în nicĭ o împrejurare grea din viață să nu gândéscă la despărțire.

Iar tu ĭubită tinerime, de tóte gradele de cultură, prețuește sfaturile părinților tĕĭ și apropriazĕ-țĭ cele bune și de folos viitoruluĭ tĕŭ, atât de la eĭ și de la alțĭ învĕțătorĭ practicĭ și teoreticĭ, cât și din acéstă scurtă învĕțatură a Părinteluĭ tĕŭ Spiritual; invață-te cum să umbli cu pază și prudență în tótă viața, pentru ca să fiĭ fericit și tu și părințiĭ tĕĭ și întréga societate.

Fiĭ ca o albină ĭubitóre de ostenélă şi ca o matcă înţeléptă, adunând şi apropriindu-ţĭ învĕţăturile cele bune, orĭ şi de unde le veĭ găsi.

Fereşte-te de prea mare încredere în tine însuţĭ, *ca pre mulţĭ ĭ-a înşelat,* dice înţeleptul fiŭ al luĭ Sirach, *parerea lor, şi socotéla rea a făcut sa alunece cugetele lor* (III, 23). Respectézĕ-ţĭ parinţiĭ şi învĕţatoriĭ, *că cel ce cinsteşte pre tata şi pre mumă, se va veseli şi el de fiĭ s'ĭ şi va avea dile îndelungate (III 5 şi 6). De pofteştĭ înţelepcĭune, ţine poruncile şi Domnul o va da pre ea ţie, că înţelepcĭunea şi învĕţătura este frica Domnuluĭ şi plăcute sunt luĭ credinţa şi blândeţele. Inţelepcĭunea înalţă pre om şi primeşte pre cel ce o caută. Cel ce ĭubeşte înţelepcĭunea, ĭubeşte viaţa şi ceĭ ce mâneca la ea, se vor umplea de veselie şi marire şi orĭ unde vor merge, bine-cuvêntarea Domnuluĭ va fi cu eĭ. Pentru adev r lupta-te până la mórte şi Domnul Dumnedeu se va lupta pentru tine. Nu fiĭ aspru la limbă şi leneş la lucru.* (I. 25, 26; IV. 12, 13, 14, 30 şi 31). Urmaţĭ acestor învĕţăturı, orĭ şi cât de grele vi s'ar părea, căcĭ radăcina învĕţatureı—dice Inţeleptul Solomon—este amara ıar roduríle eı sunt dulcĭ.

Darul Domnuluĭ nostru Iisus Christos şi dragostea luı Dumnedeŭ Tatal şi împărtaşirea Sântuluĭ Duh sa fie cu voĭ cu toţĭ. Amin.

NB. Cucernicii preoţĭ şi diaconiĭ sunt datorĭ a ceti prin bisericĭ în dile de sĕrbătorĭ şi Hramurĭ acéstă învĕţătura, pentru ca poporul sa póta lua cunoştinţa de ea.
Asemenea domniĭ învĕţătorĭ sunt poftiţĭ ca, la orĭ ce ocaziunı oportune, fi prin bisericĭ fie la alte întrunirĭ de popor, să bine-voiasca a înrădacina în creştinĭ acéstă învĕţătură de mare interes pentru moralitatea publica.

APENDICE

Invĕţătura precedentă fiind relativă la căsătorii, am credut nemerit a adăoga aci şi câte-va regule generale pentru aflarea gradelor de înrudire. Acestea, vor înlesni mult pe doritorii de a le afla când vor stărui a le constata cu condeiul, iar nu numai din gând, orientându-se după figurile şi esemplele date. Cazurile arătate şi explicate, sunt luate după Pipalion.

Câte-va regule simple pentru aflarea gradelor de înrudire, ce opresc căsătoriele în Biserica nóstră ortodoxă de rĕsărit.

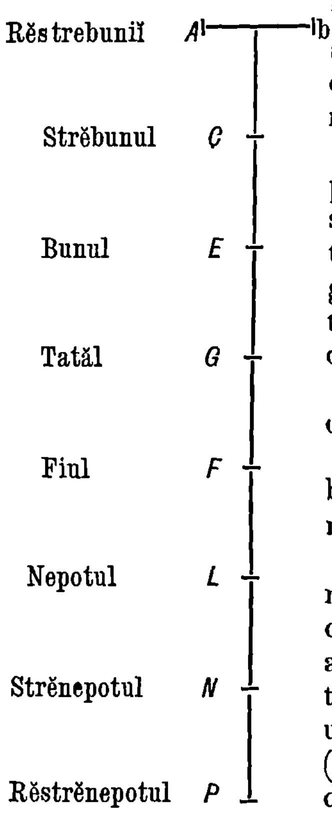
I.

Gradele de sânge saŭ de unném.

Grade saŭ spiţe de rudenii se numesc treptele de la născĕtorĭ la fiiĭ, în linie dréptă, bifurcată sau colaterală, cum şi în raport cu alte rude.

Gradele de înrudire de un neam sunt: suitóre, coborâtóre şi colaterale. D. E. vedĭ fig. 1.

Figura 1.

Rudele suitóre, începĕnd dela fiŭ în sus sunt: tatăl, bunul, strĕbunul şi restrĕbunul; iar cele coborâtóre de la fiŭ în jos sunt: nepotul, strenepotul şi restrenepotul.

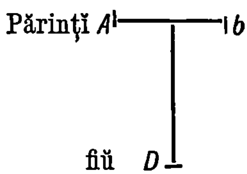
Aceste rude nici o dată nu sĕ pot lua, maĭ ales în timpul nostru, când viaţa omuluĭ este scurta; căcĭ restrabunul nu póte ajunge acele ḑile, ca să pótă lua în casătorie pe fica restrĕnăpóteĭ sale, cu care este în al 8-lea grad de înrudire.

Un grad saŭ o spiţă represinta o naştere.

Pentru constatarea gradelor, trebue a se afla maĭ întaiŭ tulpina familieĭ.

Gradele de înrudire, fie de un neam saŭ de sânge, fie de cuscrie de doue saŭ de treĭ neamurĭ, se'pot afla în treĭ felurĭ: 1) Numĕrând naşterile, 2) numĕrând persónele şi la urma scaḑĕnd una, în fine al 3-lea (dacă se calculéză după vre-una din figurile de faţa) numĕrând intervalele saŭ liniile de la o rudă saŭ

naştere la alta. Aşa, între tată şi fiŭ este o singură naştere—a fiuluĭ—,prin urmare şi un singur grad. D. E. în figura 2-ua de faţă, Numĕrând persónele veĭ găsi 2, a-

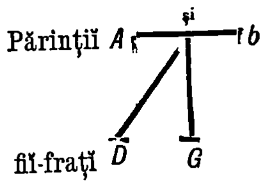

dica pe tata şi pe fiu, din care scăḑênd una, rémâne una; ceea-ce dovedeşte că între părinte şi fiŭ este o singură spiţă. Numĕrând intervalele saŭ liniea de la fiŭ la tată, veĭ afla că nu este de cât una singura, prin urmare şi o singură spiţă saŭ grad.

Grade saŭ spiţe colaterale sunt acele care începênd dintr'o tulpina de familie saŭ doĭ părinţĭ, sĕ bifurca saŭ sĕ împart în douĕ laturĭ prin doĭ fraţĭ şi urmatoriĭ lor (veḑĭ fig. 3, 4 şi 5), care la rândul lor sa pot bifurca de la fiecare naştere saŭ persónă.

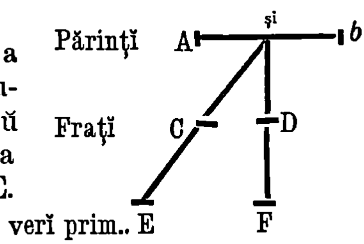
Intre doĭ fraţĭ, chiar şi de gemenĭ de ar fi eĭ, sunt douĕ spiţe. D. E.

Fig. 3.

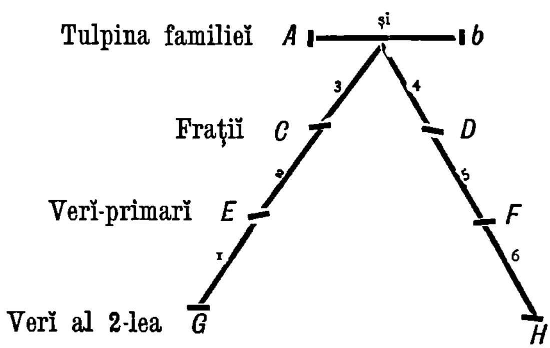
Intre doĭ verĭ-primarĭ saŭ fii a duoĭ fraţĭ sunt 4 spiţe, fiind-ca numĕrând găsim: saŭ 4 naşterĭ, saŭ 5 persóne, din care scăḑênd una rĕmân tot 4, saŭ 4 intervale. D. E.

Fig. 4.

Voind a şti în ce grad de înrudire sĕ afla doĭ verĭ al 2-lea, începe a numĕra de la unul din eĭ, saŭ naş-

Fig. 5.

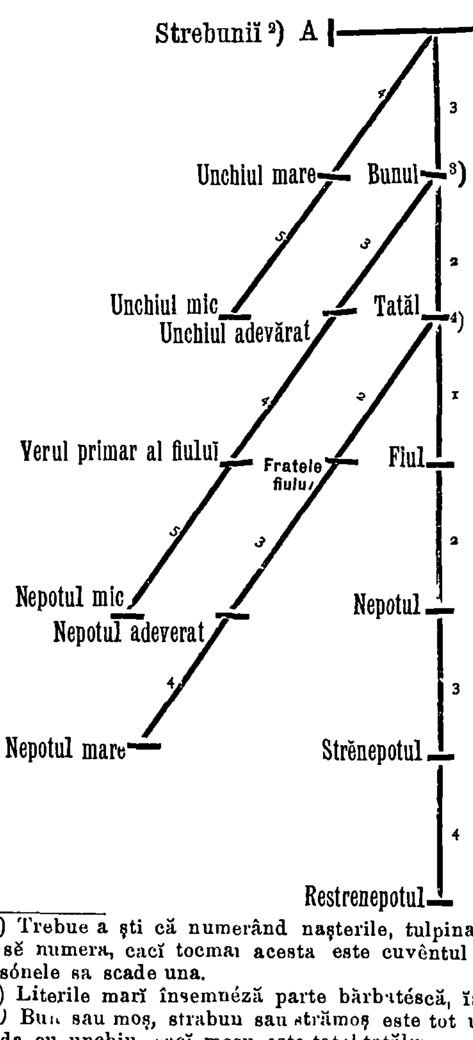

terile [1]), saŭ persónele, saŭ intervalele, mergênd în sus pănă la tulpina și de acolo coborându-te în jos pănă la al 2-lea vĕr, și veĭ constata că doĭ verĭ al 2-lea se afla în al 6-lea grad de înrudire.

Pentru a se putea afla gradele de înrudire colaterale, trebue a ști maĭ întêĭ de câte felurĭ sunt unchiĭ cătrĕ nepoțĭ și de câte felurĭ sunt nepoții catrĕ unchi.

Unchiĭ și nepoțĭ sunt de treĭ felurĭ, adică: unchĭ și nepoți adevĕrațĭ, unchĭ și nepoțĭ marĭ, și unchi și nepoțĭ micĭ.

Fig. 6.

Unchiu adevĕrat se numește în raport catrĕ mine fiul, fratele tataluĭ meŭ; unchiŭ mare se numește fratele bunului meu, ĭar unchiu mic se nnmește vĕrul primar al tataluĭ meŭ,— bine înțeles ca și a surorilor și verelor.

Nepot adevĕrat se numește, în raport cătrĕ mine fiul, fiul fratelui meu; nepot mare se numește, nepotul frateluĭ meu; ĭar nepot mic, fiul vĕruluĭ meŭ primar. Se dic însa unchĭ și veriĭ al 2-lea în raport cătrĕ fiiĭ unuia dintre eĭ, care, la rândul lor, se numesc nepoți de vĕr al 2[lea]. Nepotul mare, din

[1]) Trebue a ști că numerând nașterile, tulpina sau persóna care dă naștere nu sĕ numera, cacĭ tocmai acesta este cuvêntul pentru care, când se numĕra persónele sa scade una.

[2]) Literile marĭ însemnéză parte bărbătéscă, ĭar cele micĭ femeĭască.

[3]) Bun sau moș, strabun sau strămoș este tot una. Moșu nu trebue a se confunda cu unchiu, cacĭ moșu este tatal tatălui meu sau bunicul, ĭar unchiu este fratele tataluĭ meu, etc

[4]) —Linia scurta care tae o altă linie lungă perpenticulară d. e. sau un unghiŭ ʌ însemnéza o naștere.

figura de faţa, este unchiu de vĕr al 2-lea al restrĕnepotuluĭ, şi din contra, restrenepotul este nepot de vĕr al 2-lea al nepotuluĭ mare.

Acum pentru ca să constataţi, în ce grad de înrudire sunt eŭ fiul cu unchiul meu adevĕrat, care este fratele tatăluĭ meu, trebue să afli maĭ întaiŭ tulpina, care este bunul sau bunicul; după acésta veĭ numĕra: fiul o naştere, tatal fiuluĭ a doua naştere şi fratele tatăluĭ a treia naştere; de unde urméză, că eŭ fiul, cu unchiul meu adevĕrat mĕ aflu în al 3-lea grad de înrudire. Tot acésta veĭ constata numĕrând *intervalele* de la fiu pană la bunic şi de la bunic în jos la fratele tatei, sau *persónele*, din care veĭ scădea una.

Să urmam maĭ departe numaĭ cu numĕrarea intervalelor.

Pentru a şti in ce grad de înrudire mĕ aflu eu fiul, cu unchiul mare, numĕra *intervalele*, sau liniile de naşterĭ de la fiŭ păna la strĕbun, şi de la strĕbun la fratele bunuluĭ, şi veĭ constata ca eŭ fiul mĕ aflu cu unchiul mare în al 4-lea grad etc.

De asemenea voind a constata în ce grad de înrudire mĕ aflu eŭ fiul, cu nepotul meu adevĕrat, numĕră *intervalele* de la fiŭ la tată, de la tată la fratele meŭ şi de la el la fiul luĭ, care este nepotul meu adevĕrat, şi veĭ afla că sunt în al 3-lea grad.

Tot aşa urméză şi pentru aflarea gradelor dintre mine fiul şi nepotul meŭ mare şi mic.

Nicĭ unul dintre unchĭ, adică unchiul adevĕrat, mare şi mic, nu pot sa ia în casatorie pe nepótele lor adevĕrate marĭ şi micĭ, fiind că unchiul adevĕrat se afla cu nepóta sa adevĕrată în al 3-lea grad, unchiul mare cu nepóta mare în al 4-lea, iar unchiul mic cu nepóta mica în al 5-lea *)

Maĭ mult de cât atâta, unchiul mic (5) al fiuluĭ (1) nu póte să ia în casatorie nicĭ pe nepóta mare a fiului (4) nicĭ pe strĕnepóta luĭ din linia coborâtóre (3), pentru ca se află în al 7-lea grad.

*) Pentru a se putea înţelege maĭ bine numerarea gradelor de înrudire, în figurile 5 şi 6, ne-am servit şi cu cifre. In figura 6 punctul de plecare pentru tóte gradele începe cu intervalul dintre fiu şi tată, însemnat cu Nr. 1. De la Nr. 1, saŭ de la fiu, voind a şti câte grade sunt pană la unchiul mic, mergĭ pe numere păna la tulpina şi de acolo te cobórĭ pe linia laterală pana ce veĭ da de Nr. 5, unde este şi unchiul mic. Asemenea urméza şi cu tóte cele alte începênd de la Nr. 1. orĭ în ce direcţiune veĭ voi.

Pentru a înțelege maĭ bine acésta, numĕră cifrele următóre din fig. 6, considerându-le ca unitățĭ: 5+4+3+2+2+3+4, carĭ sunt de o potrivă cu 7; de asemenea numĕră cifrele: 5+4+3+2+1+2+3=7. Nicĭ nepotul mare nu póte lua pe fica vĕruluĭ sĕŭ al 2 lea saŭ pe strĕnepóta fiuluĭ, fiind tot în al 7-lea grad. Pentru ca să te convingĭ de acésta numĕră cifrele de la nepotul mare în sus pană la tulpină care este tatăl, și te cobóra până la strenĕpóta fiuluĭ saŭ rĕstrănepóta tatăluı, dicênd: 4+3+2+1+2+3+4=7; nepotul mic, însa, va putea lua pe restrenepóta tatăluĭ, pentru că numĕrând: 5+4+3+2+1+2+3+4, sĕ constată că este în gradul al 8-lea.

Ast-fel de enumerarĭ sĕ pot face în orĭ-ce direcțiune va voi cine-va.

II.

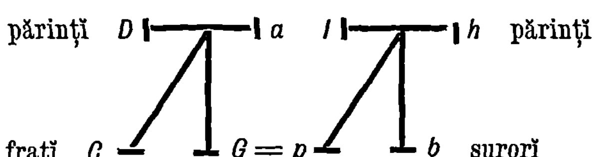
Gradele de înrudire saŭ cuscrie de douĕ neamurĭ.

Numĕrarea gradelor între rudele de cuscrie de 2 neamurĭ, cum și cele de 3, sĕ face în același mod ca și la rudenia de sînge saŭ de un neam, ținênd sémă însa de amêndouĕ tulpinele neamurilor, care trebue a se esclude în numerarea persónelor, ținênd sémă numaĭ de nașterile din ele (tulpinĭ) sau de intervale. Aceea ce trebue a ști este că, bărbatul cu femeea luĭ se socóte un singur grad; pentru care cuvênt, cu sora sau cu fratele femeeĭ luĭ, carĭ se numesc și cumnațĭ, este în gradul al 2-lea. Nu este însa tot așa când sĕ numĕră gradele dintre fratele bărbatuluĭ cu fratele saŭ sora femeeĭ luĭ; căcĭ atuncĭ fie-care din eĭ a-parte, adecă 2 frațĭ sunt 2 grade, și 2 surorĭ din alt neam alte 2 grade, carĭ adunate împreuna fac 4.

Pe lânga acestea maĭ trebue a ști ca socriĭ gineruluĭ cum și socriĭ nuroreĭ, socotindu-sĕ ca părințĭ și aĭ gineruluĭ și aĭ nuroreĭ sunt în gradul I-ŭ. D. E.

D. și *a* precum și I cu *h* sunt parințiĭ a 2 frațĭ și a 2 surorĭ. G și *p* însoțindu-se, s'a facut una; Părințiĭ luı G precum și aĭ luĭ *p*, carĭ între sine sĕ numesc cuscri, iar

Fig. 7.

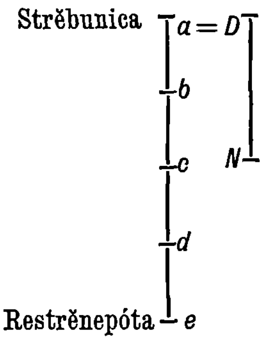

(1)

1] Semnul = însémnă însoțire saŭ căsătorie.

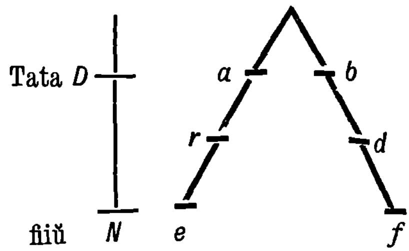
în raport cătră ginere și nuroră, socri, sĕ consideră ca părinţĭ și aĭ luĭ *p* și aĭ luĭ G, fiind-că G și *p* s'aŭ făcut una prin însoţire, pentru care eĭ și sunt în gradul I-ŭ catrĕ ginere și nurorà. G și *b* sora luĭ *p*, cari sunt cumnaţĭ, sunt în gradul al 2-lea, fiind-că G însoţindu-sĕ cu *p* s'aŭ făcut una; de aseminea și *p* cu C sunt tot în gradul al 2-lea. Intre C și *b* însă este gradul al 4-lea, fiind-că se numĕră 2 grade la 2 fraţĭ și 2 la 2 surorĭ, pentru care cuvênt nicĭ nu pot a sĕ lua.

Figura 8.

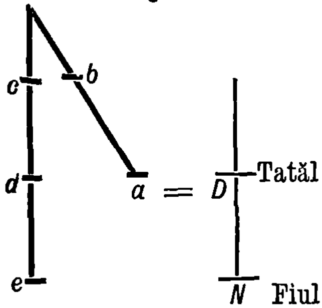
Barbatul vĕduv D, casătorindu-sĕ cu strĕbunica vĕduvă *a*, din alt neam, nu va putea lua în căsatorie după mórtea luĭ *a*, nicĭ pe *b* fiĭca luĭ *a*, nicĭ pe *c* nepóta, nicĭ pe *d* strĕnepóta, nicĭ pe rĕstrĕnepóta *e*, pentru cuvêntul că cu *b* este în gradul 1, cu *c* în al 2, cu *d* în al 3, ĭar cu *e* în al 4. De asemenea N, fiul luĭ D, n'ar putea lua pe rĕstrĕnepóta *e* ca fiind cu ea în gradul al 5-lea.

Fig. 9.

Tatăl D, luând în casătorie pe *a*, fiul sĕŭ N, nu va putea lua nicĭ pe *b* sora luĭ *a*, nicĭ pe *d* nepóta adevĕrată, nicĭ pe *f* nepóta mare a luĭ *a*: de asemenea tatăl D, luând pe *r* saŭ chiar și pe *e*, fiul sĕŭ N, nu va putea lua în casatorie nicĭ pe *d* nicĭ pe *f*, fiindca în cazul 1-ĭŭ *D* s'ar face cumnat de vĕr primar, ĭar în al doilea, de vĕr al doilea cu fiul *N*; ĭar fiul luĭ *D* născut cu *e* s'ar face frate cu *N*, ace ea ce face o mare confusie de numirĭ.

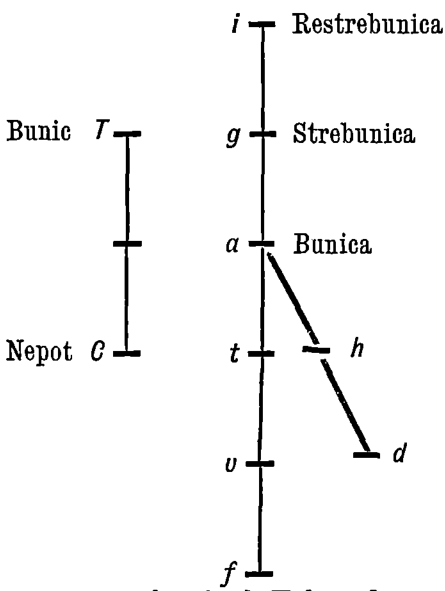
Fig. 10.

Sĕ póte însă ca tatal *D*, căsătorindu-se cu mătușa mică din alt neam, fiul *N* sĕ ĭa pe nepóta mica, de și este în gradul al 6, fiind că nu urméză confusiunĭ de numirĭ.

D. e. Tatal *D*, căsătorindu-se cu *a*, *N* fiul, póte lua pe *e*; nu sĕ póte însa ca fiul *N* sa se căsatorésca cu *a* și tatăl *D* cu *e*, căcĭ sĕ face confusiune de numirĭ.

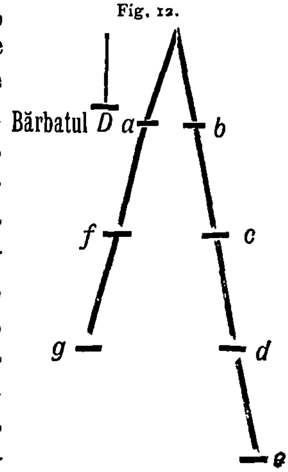
Fig. 11.

Bunicul T, luând pe bunica *a*, nepotul *C* nu póte lua pe nepóta *v*, nicĭ pe a 2^{-ua} nepótă *f*, fiind-că în casul 1^{-iu} sunt în gradul al 4, ĭar în casul al 2^{-lea} în al 5^{lea}. Bunicul *T*, luând pe strĕbunica *g*, nepotul *C*, nu póte lua pe *v* strĕnepóta luĭ *g*, fiind în gradul al 5^{lea}.

Bunicul *T*, luând pe *t*, nepotul *C* nu póte lua pe *h* sora luĭ *t*, pentru că sunt în gradul al 4; de asemenea bunicul *T*, luând pe mătuşa adeverata *h*, nepotul *C*, nu va lua pe nepóta *v*, fiind în gradul al 5^{lea}. Bunicul *T* şi nepotul *C*, nu pot lua pe 2-uĕ vere primare, adica pe *v* şi *d*, fiind în gradul al 6^{lea} şi numirile se amesteca. Când însa bunicul *T*, va lua pe restrabunica *i*, nepotul *C* va putea lua pe a 3-a nepóta a rĕstrebuniceĭ, adică, pe *v*, fiind în gradul al 6^{lea} şi confusiuni de numirĭ nefacêndu-se. De asemenea bunicul *T*, va putea lua pe mătuşa mare *h*. ıar nepotul *C* pe nepóta mare *f*, ca fiind în gradul al 6^{lea} şi confusiune nefiind; şi cu atât maı mult *T* va pute lua pe matuşa mică *d* şi nepotul *C* pe *f*, fiind în al 7^{lea} grad [1].

Fig. 12.

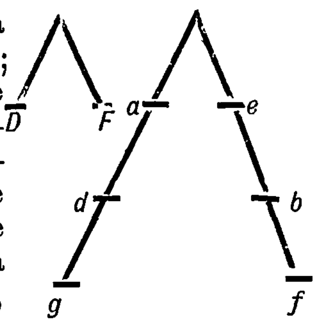
Bărbatul *D*, luând în căsatorie pe *a*, nu va putea lua după mórtea luĭ *a*, pe *b*. sora luĭ *a*, fiind în gradul al 2^{lea}; nicĭ pe *c* nepótă adevĕrată a luĭ *a*, fiind în gradul al 3^{lea}, nicĭ pe *d*, nepóta mare a luĭ *a*, ca fiind în gradul al 4^{lea}. Bărbatul *D*, luând întâiŭ pe *f*, nu va putea lua după mórtea luĭ *f* pe *c*, vara primară a luĭ *f*, ca fiind în gradul al 4^{lea}, nicĭ luând întâiŭ pe mătuşa mare *a*, póte să ia dupa mórtea luı *a* pe *e*, fica nepóteĭ sale marĭ, fiind în gradul al 5^{lea}. Barbatul *D*, luând pe *g* nu póte lua după mórtea luĭ *g*, pe a 2-a vară pri-

[1]. Vedĭ Pidalion pag. 488.

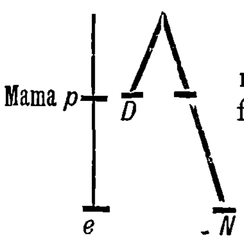
mară, care este *d*, fiind în gradul al 6^{lea}; nicĭ luând întâiu pe mătușa mică *f*, va putea lua după mórtea eĭ pe *e*, fiĭca nepóteĭ micĭ [*d*], fiind tot în gradul al 6^{lea} și numirile să amesteca; căcĭ dacă *D* ar avea vre-un fiŭ cu *f*, și în urmă *D* luând pe *e*, ar avea și amândoi un alt fiŭ, atuncĭ fiul luĭ *D*. *f*, ar fi frate cu fiul luĭ *D*, *e*, fiind în acelașĭ timp. fiul luĭ *D f*. unchiŭ de vĕr al doilea luı *e*, care este muma frateluĭ sĕŭ după tată. Bărbatul *D* însă, luând întâiŭ pe *g* vara a doua a luĭ *d*, atuncĭ muriud *g*, *D* póte să ia pe fiĭca vereĭ a doua [*d*] adică pe *e*, cu tóte că se ḑice, că acest caz ar fi cu îndoială.

D și *F* fiind frațĭ, nu pot lua ámbiĭ pe surorile *a* și *e*, fiind în spița a 4-a; nicĭ pe *a* și *b*, matușa și nepóta adeverata, fiind în spița 5-a; nu pot lua nici pe verele primare *d* și *b* fiind în spița a 6-a și numirile se amesteca; nicĭ pe matușa mare *a* și pe nepóta ieĭ mare *f*, pentru acelașı motiv; nicı pe matușa mica *d* și pe nepóta mica *f*, căcı de și sunt în gradul al 7-lea, dar numirile se amestecă; așa ca matușa *d* și nepóta *f* se fac cumnate, ıar fratele *F* luând pe *d* ar deveni unchiul fratelui sĕu *D*, când acesta ar lua pe nepóta *f*. Este însă învoit ca frații *D* și *F* sa ıa unul pe *f* și altul pe *g*, adică pe douĕ vere al doilea, fiindcă sunt în gradul al 8-lea.

Fig. 13.

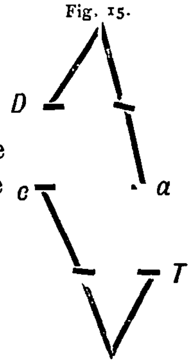

F g. 14.

Daca unchiul adevĕrat *D* ia pe mama *p*, apoĭ nepotul *N* nu póte lua pe *e* fiĭca mameı *p*, fiind în gradul al 4-lea.

Fig. 15.

D Unchiul adevĕrat a luĭ *a*, căsatorindu se cu *c* nepóta luĭ *T*, unchiul *T* nu póte lua pe *a* nepóta luĭ *D*, fiind în gradul al 6-a și numirele confundându-se.

Fig. 16.

De asemenea dacă nepotul *P*, se va căsători cu matuşa *a*, *H* nepotul matuşeĭ *a* nu va putea lua pe *f* mătuşa nepotuluĭ *P*, tot pentru acelaşĭ cuvênt.

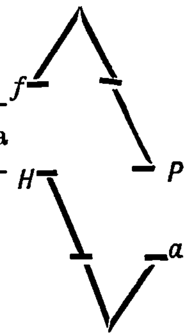

Fig. 7.

Din contră, dacă unchiul *D*, va lua pe mătuşa *c*, atuncĭ *T* nepotul luĭ *c*, póte să ia pe *p*, nepóta luĭ *D*, fiind-că nu se face confusiune de numirĭ, de şi sunt în spiţa a 6-a.

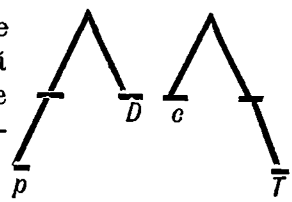
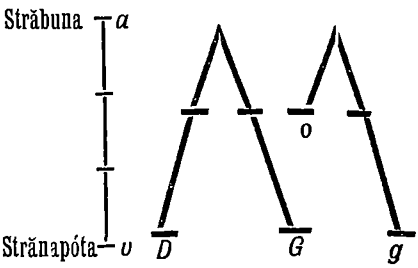

Fig. 18.

D, vĕrul primar al luĭ *G* luând pe strebuna *a*, *G* nu póte lua pe *v* strĕnepóta luĭ *a*, pentru că de şi sunt în gradul al 7-lea, însă urméză confusiune de numirĭ, adecă: strĕnepóta se face cumnată de vĕr primar cu strĕbuna, ĭar copiĭ lor, după taţĭ se fac verĭ al 2, ĭar după mume, unchĭ şi nepoţĭ. Din contră, dacă *G*, vĕrul primar al luĭ *D* va lua pe *o*, mătuşa luĭ *g*, atuncĭ *D* va putea lua pe *g* nepóta adevĕrată a luĭ *o* soţia luĭ *G*, fiind că nu este confusiunĭ de numirĭ.

Pe lângă acésta trebue a şti că ginerele nu póte intra în căsătorie cu sócra sa, căcĭ este considerat ca fiu al eĭ şi prin urmare în gradul întâiŭ; nicĭ cu nepóta adevĕrată a sócreĭ luĭ.

D. E. *T*. Ginerele luĭ *a* după mórtea soţieĭ sale *n*, cum şi a socruluĭ sĕŭ *D*, nu póte lua nicĭ pe sócra sa *a*, nicĭ *e* nepóta adevĕrată a sócreĭ *a*.

Fig. 19.

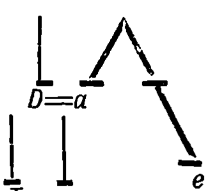
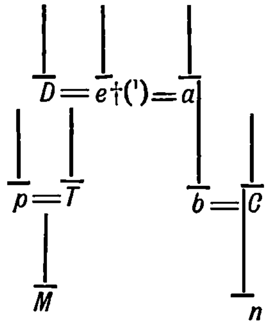
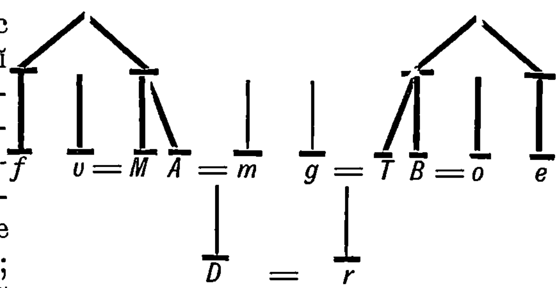

Figura 20.

Tatăl *D* nu póte lua pe fiĭca sa vitregă *b*, nicĭ pe fiica vitrigă a fiĭceĭ sale vitrige, adică pe *n*, fiind cu *b* în gradul 1^{iu}, ĭar cu *n*, în al 2^{lea}. Copiiĭ născuţĭ din doĭ fraţĭ vitrigĭ şi după tată şi după mamă, după părerea unora pot să se ia în căsătorie, ḑicênd că numaĭ fratele cu sora vitregă sunt opriţĭ de a se lua. D. E. *D* a intrat în căsătorie cu *e*, cu care a născut pe fiul *T*; *e* soţia luĭ *D* móre, şi *D* se căsătoreşte cu vĕduva *a*, care are deja de fică pe *b*. *T* şi *b* sunt dar frate şi soră vitregĭ şi după tată şi după mamă. *T* intră în căsătorie cu *p* din altă familie, din cari se naşte *M*; *b* intră în căsătorie cu vĕduvul *C*, care are deja pe fiĭca *n*. Acum *M* şi *n*, copiĭ a doĭ fraţĭ vitrigĭ, după uniĭ se pot lua. Alţiĭ însă susţin că sunt rudenie de sânge de şi sunt din doĭ taţĭ saŭ mame vitrige.

Fig. 21.

Părinţiĭ ginerulu͏ĭ şi aĭ nuroreĭ se ḑic şi se socotesc cuscriĭ întâiŭ. Fraţiĭ şi surorile primilor cuscri, saŭ născĕtoriĭ verilor primarĭ aĭ gineruluĭ şi aĭ nuroreĭ, se ḑic cuscri al doilea; ĭar veriĭ primarĭ aĭ cuscrilor 1-iu saŭ născĕtoriĭ verilor al doilea aĭ gineruluĭ şi aĭ nororeĭ, se ḑic cuscriĭ aĭ treilea.

D. E. *A* şi *m* sunt părinţiĭ luĭ *D*; *T* şi *g* sunt părinţiĭ luĭ *r*; *D* ia în căsătorie pe *r* şi cu chipul acesta el, devine ginerele luĭ *T* şi *g*, ĭar *r*, nurora luĭ *A* şi *m*. Părinţiĭ gineruluĭ şi aĭ nuroreĭ cari sunt *A*, *m* şi *T*, *g* sunt între eĭ cuscri întâiŭ; cu fraţiĭ lor *M* şi *B* sunt cuscri al doilea, ĭar cu verile lor primare, *e* şi *f* sunt cuscri al treilea. Cuscriĭ cu cuscrele d'întâiŭ şi de al doilea nu se pot lua, dar cu cele de al treilea se pot. D. E. *A* nu póte lua

[1]). Crucea langă o literă, însamnă că persóna ce ea represintă a murit.

nicĭ pe *g* nicĭ pe *o*; nicĭ *T* pe *m* și *v*, dar *A* póte lua pe a treia cuscră *e*; asemenea și *T* póte lua pe *f*: Cuscriĭ întâiŭ nu pot lua nicĭ pe douĕ surori, nicĭ pe douĕ vere primare. Cuscriĭ al doilea pot lua pe cuscrelele al doilea și al treilea: d. e. *B* póte lua pe *v* saŭ *f*, și *M* pe *o* saŭ pe *e*.

III.

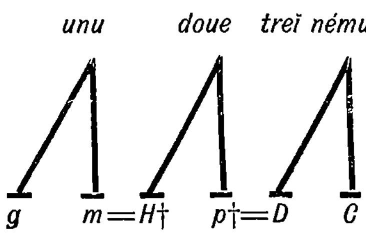
Rudele de cuscrie a treĭ neamurĭ.

Căsătoria între rudele de cuscrie de treĭ neamurĭ este oprită pană la a treia spiță inclusiv.

La numerarea spițelor rudeniei de treĭ neamurĭ, să păzesc aceleașĭ regule ca și la rudenia de unul și de douĕ neamurĭ, arătate maĭ sus.

Rudele de treĭ neamurĭ cu cât să depărtéză de la neamul din mijloc, într'o parte saŭ alta, cu atâta căsătoria între ele devine maĭ posibilă. Spre a înțelege maĭ bine casurile rudeniei de treĭ neamurĭ, observă cu luare aminte figurile și explicările următóre.

Figura de fată arată treĭ neamurĭ înrudite, representate fie-care câte printr'un unghiŭ. De exemplu:

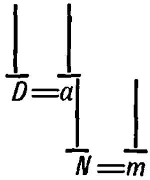

Neamul din mijloc este *H* și *p*, ĭar *g* și *m* cum și *D* și *C* sunt neamurĭ laterale.

Explicare. *H* și *m* intrând în căsătorie s'aŭ înrudit douĕ neamurĭ; *D* căsătorindu-se cu *p*, înrudirea a trecut și la al treilea neam. Acum întêmplându-se să móră fratele și sora *H* și *p*, *D* nu póte lua în căsatorie pe *m*, pentru ca *H* se consideră o singură spiță cu *m*, cum se consideră și *D* cu *p*, și ca atari *m* și *D* sunt în spița 2-a și nu să pot lua; *D* însă va putea lua lua pe *g* sora luĭ *m*, fiind-că cu ea se află în spița 4-a *).

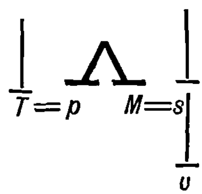
*). Să maĭ aminteşte înca cititoruluĭ 1), ca barbatul cu femeea luĭ nu forméză de cât o singura spiță; al 2 a) că numĕrând spițele cumnaților a doĭ casătoriţĭ se calculéza întregı, adica a doĭ frați, sau douĕ surorĭ doue spițe ș'a altor doĭ frațĭ sau surorĭ, alte doue spițe. D. e. în figura de maĭ sus, *H* și *p*, doue spițe, *g* și *m* alte doue spițe: de unde resulta ca *p* și *g* sunt în a 4-a spiță; al 3 lea, la numerarea spițelor pe figura să se numere intervaleledintre rude, și câte intervale vor fi, atatea sunt și spițele de înrudire: d. e. în figura de maĭ sus, in

Tatăl vitrig nu póte lua în căsătorie pe femeea fiastrului [1]) sěŭ.

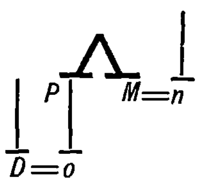
Explicare. Tatăl vitrig *D* s'a căsătorit cu věduva *a*, care avea deja un fiŭ pe *N*. Acest *N* este fiŭ vitrig saŭ fiastru a luĭ *D*. *N* a luat în căsătorie pe *m*. Acum, dacă s'ar întîmpla să móră *a* si fiul eĭ *N*, *D* nu póte lua în căsătorie pe *m* nevasta fiastrului sěŭ, fiind în spiţa 1-a.

Unul şi acelaşĭ nu póte lua şi pe sora şi pe fiastra frateluĭ aceleĭ surorĭ, saŭ a cumnatuluĭ sěŭ.

D. E. : *p* şi *M* soră şi frate. *T* s'a căsătorit cu *p* şi ast-fel *M* a devenit cumnatul luĭ *T*. *M* ia în căsătorie pe văduva *s* care avea deja pe fiĭca *v*, ce vine fiĭcă vitrigă luĭ *M*. Acum murind *p* soţia luĭ *T*, acesta nu póte să ia pe fiĭca vitrigă a cumnatuluĭ sěŭ *M*, adică pe *v*, căcĭ numěrênd intervalele sa constată că *T* cu *v* sunt în spiţa a treia.

Unul şi acelaşĭ luând maĭ întâiŭ pe o nepótă adevěrată a unuĭ unchiŭ adevěrat, nu póte lua dupě mórtea neveste sale pe soţia adevěratuluĭ unchiŭ ; D.E.

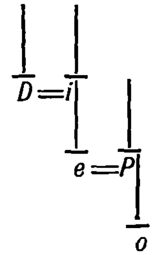

M si *P* sunt fraţĭ; *o*, este nepótă adevěrată a luĭ *M*. *M* este căsătorit cu *n*. *D* se căsătoreşte cu *o* nepóta luĭ *M*. *o* şi *M*, adică nepóta şi unchiul mor. Vrênd acum *D* să ia pe *n* soţia unchiuluĭ *M*, nu póte, fiind-că este în gradul al 3-lea; acésta sě póte constata prin numerarea intervalelor de la *o* la *P*, de la *P* la tulpină şi de la tulpină la *M*, care formézā un singur grad cu *n*, dupre cum şi *D* formézā tot un singur grad cu *o*.

Unul şi acelaşĭ tată vitrig al fiastreĭ sale, nu va putea lua după mórtea soţieĭ sale pe fiastra fiastreĭ sale. D. E.

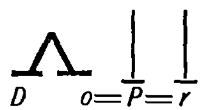
tervalu de la *g* până la tulpină, *unu*, de la tulpină până la *m*, *două*, de la *H* până la tulpină, *treĭ*, de la tulpină până la *p*, *patru*, de la *D* până la tulpină, *cincĭ*, şi de la tulpină la *C*, *şése;* de unde sě constată, că între *C* şi *g* sunt şése spiţe de înrudire de treĭ neamurĭ

[1]) Fiastru se numeşte fiŭ vitrig.

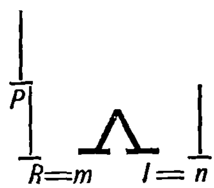
Vĕduva *i* are de fica pe *e*; *D* căsătorindu-se cu *i*, *e*, devine fiastra luĭ. Vĕduvul *P* care are de fică pe *o* sĕ căsătoreşte cu *e* fiastra luĭ *D*. Acum, dacă *i*, soţia luĭ *D* ar muri, *D* nu s'ar putea casatori cu *o*, fiastra luĭ *e*, căcĭ este în gradul al 2-lea.

Un cumnat nu pótea lua de soţie pe a doua femee a bărbatuluĭ suroreĭ sale, când acela ar muri.

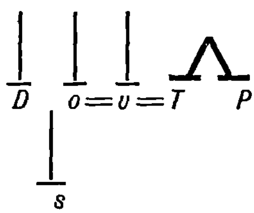
Explicare. *D* are de soră pe *o*, *P* sĕ căsătoreşte cu *o*, care murind, *P* intră în căsătorie cu *r*. Acum murind şi *P*, *D* cumnatul luĭ, nu pot lua pe *r*, a doua femee a cumnatuluĭ sĕu. pentru că numĕrând intervalele sĕ constată că este în a doua spiţă.

Tatăl nu póte lua în căsătorie pe cumnata nuroreĭ sale.

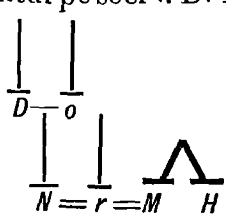
D. E. *P* şi *R*, tată şi fiŭ *m* şi *I* soră şi frate. *R* căsătorindu-se cu *m* şi *I* cu *n*, *m* devine nora luĭ *P*, ĭar *n* cumnata luĭ *m*. Murind *I* cumnatul luĭ *R*, tatăl *P* nu póte lua pe *n* cumnata luĭ *m*, pentru că sunt în gradul al treilea.

Doĭ fraţĭ nu pot lua, unul pe mama şi altul pe fiastra eĭ.

Explicare. *D* căsăiorinduse cu *o*, daŭ naştere ficeĭ *s*; în urmă *o* murind, *D* se căsătoreşte cu *v*; *s* este dar fiastră a luĭ *v*. Maĭ în urmă móre şi *D* şi rĕmâne soţia luĭ *v*, vĕduvă. Pe acéstă vĕduvă *v*, o ia *T* fratele luĭ *P*; acum este întrebarea, dacă *P* póte să ia pe fiastra cumnateĭ sale, adică pe *s*; şi rĕspunsul probat este că *P*, nu póte să ia pe *s*, fiind-că sĕ află cu ea în spiţa a 3-a.

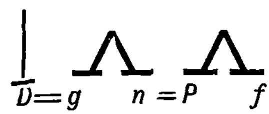
Doĭ fraţĭ nu pot să ia unul pe nurorĭ şi altul pe sócrĭ. D. E.

D şi *o* aŭ de fiŭ pe *N*, care s'a însurat cu *r*. Sócra dar este *o*, ĭar nurora eĭ este *r*. A murit *D* soţul luĭ *o* şi fiul lor *N*, şi cu chipul acesta aŭ rĕmas vĕduve şi sócra *o*, şi nurora *r*. *M* se căsătoreşte cu nurora *r*, şi acum sĕ întrébă dacă *H* fratele luĭ *M* póte să ia pe sócra *o*. Numĕrând spiţele între fraţiĭ *M* şi *H* precum şi între *N* fostul bărbat a luĭ

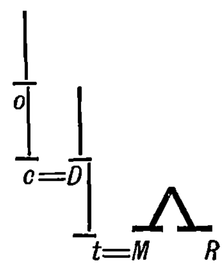
r, cu sócra o, sĕ constată că sunt în spiţa a 3-a şi ca atarĭ, după norma stabilită, nu sĕ pot lua.

Unul şi acelaşĭ póte lua o soră şi apoĭ pe cumnata cumnateĭ sale.

Explicare. D căsătorindu-se cu g, care are de soră pe n, ce s'a măritat după P, póte după mórtea luĭ g să ia în căsătorie pe f, cumnata cumnateĭ sale, fiind-că se află în spiţa a 4-a.

Doĭ fraţĭ pot să ia unul pe mamă şi altul pe fiastra fiĭceĭ eĭ. D. E.

Mama o, are fiică pe c, care s'a măritat dupĕ vĕduvul D, ce avea deja pe fiĭca t; t este dar fiastra a luĭ c. Fratele M, ia în căsătorie pe t. Acum R fratele luĭ M póte să intre în căsătorie cu mama, o, fiind-că sĕ află cu ea în spiţa a 4-a.

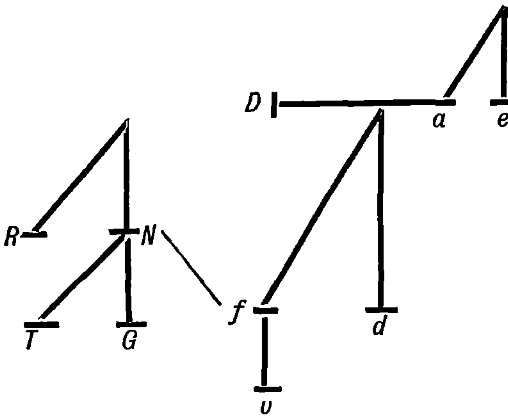
După aceste regule şi esemple, pot a sĕ afla orĭ şi ce rudire de treĭ neamurĭ.

IV.

Spiţele rudenieĭ spirituale saŭ din botez.

Inrudirea spirituală saŭ din botez sĕ face prin primirea saŭ garantarea credinţeĭ nóstre, de către naşĭ, pentru ceĭ ce se botéză.

Biserica a oprit treĭ grade de înrudire spirituală, la căsătorie,—în linie dréptă suitóre pănă la părinţiĭ finuluĭ saŭ a fineĭ şi coborâtóre pănă la fiiĭ finuluĭ saŭ a fineĭ, ĭar laterală numaĭ cu privirea la fii şi fiicele trupeştĭ ale naşuluĭ saŭ ale naşeĭ. Aşa, naşul nu sĕ póte căsători cu fina sa, cu cumĕtra sa şi cu fiĭca finuluĭ saŭ a fineĭ. Fiĭul trupesc al naşuluĭ, nu póte lua pe fina şi cumĕtra tătânăseŭ, nicĭ pe fica fineĭ saŭ a finuluĭ.

Explicare. *D* și *a* sunt parinții trupeștĭ aĭ fineĭ *f*, *N* este nașul fineĭ. *T* și *G* sunt fiiĭ trupeștĭ aĭ nașuluĭ, ĭar *R* este fratele trupesc a nașuluĭ. *v* este fiĭca fineĭ *f* ĭar *d* este sora trupéscă a fineĭ, *e*, este sora mameĭ trupeștĭ a fineĭ saŭ a cumĕtreĭ nașuluĭ *N*, care este *a*.

N nu ia pe fina sa *f*, fiind cu ea în gradul 1-iu spiritual, nicĭ pe mama saŭ cumĕtra sa, *a*, și pe fica fineĭ, adecă pe *v*, pentru că sunt în spița a 2-a; póte însa a lua pe sora cumetreĭ sale *e*, fiind rudenia și colaterală și în a 4-a spiță; și cu atât maĭ mult póte să o facă acésta *R* fratele nașuluĭ, care póte lua încă și pe sora trupéscă a fineĭ, adică pe *d*, și chĭar pe fica fineĭ pe *v*, ca fiind cu *d* în spița a 5-a, ĭar cu *v* în a 4-a.

Fiiĭ trupeștĭ aĭ nașuluĭ, *T* și *G*, nu pot lua pe fina tătâne-sĕŭ, căcĭ se consideră ca în a 2-a spiță spirituală, nicĭ pe mama *a* și fiĭca fineĭ tătâne-sĕŭ *v*, pentru că sunt în spița a 3-ea; póte însă lua unul dintre eĭ pe sora trupéscă a fineĭ adica—pe *d*, ca fiind în spița a 4-a și în linie colaterale.

Doué persóne, parte bărbătésca și femeéscă, botezate de un singur naș, saŭ și chiar una de bărbat și alta defemeea luĭ, nu se pot lua, considerându-se ca frațĭ spirituali și prin urmare în spița a doua. Cine-va nu póte lua nicĭ pe femeea frateluĭ sĕŭ spiritual, considerându-se tot în spița a 2. Ginerele nu póte lua pe fina socruluĭ sĕŭ, considerându-se ca soră spirituală cu femeea luĭ. Dacă însă, socrul ar boteza un copil, ĭar ginerele o copilă, aceștia să pot lua, considerându-se socrul cu ginerele ca în linie colaterală ; cu tóte că uniĭ socot pe ginere ca coborâtor din socru, pentru legătura nuntală ce a avut cu fica luĭ.

Pe lângă acestea maĭ trebue a ști: 1) că părințiĭ trupeștĭ

nu pot fi ca naşĭ aĭ fiilor lor; ĭar al 2-lea) că naşiĭ saŭ naşele nu pot fi de cât de rit ortodox; căcĭ eĭ sunt garanţiĭ păzireĭ credinţeĭ creştine ortodoxă aĭ finilor lor spirituali, şi preotul care nu observă acésta, póte cădea din tréptă.

Cât privesc spiţele de înrudire prin adopţiune saŭ înfiere, de şi după Vlastar ar urma să împedice căsătoriile ca şi la gradele înrudireĭ de sînge, totuşĭ fiind-că în Cap. 9 de la pag. 495 din Pidalion, nu să găsesc oprite de cât până la spiţa a 4, apoĭ, noĭ ţinêndu-ne de acésta ḑicem: 1) Adoptătorul nu ia pe femeea fiuluĭ sĕŭ adoptiv; 2) adoptivul nu ia pe femeea adoptătoruluı saŭ a părinteluĭ sĕŭ, considerându-se ca de spiţa 1-a; 3) Adoptivul nu ia, nicĭ pe fiica saŭ fiastra părinteluĭ luĭ sufletesc cu care este în spiţa a 2-a; nicĭ pe bunică, cu care este tot în spiţa a 2-a, nicĭ pe sora buniceĭ, saŭ mătuşa adevĕrată, cu care este în spiţa a 4-a; nicĭ pe nepóta de fiŭ a adoptătoruluĭ sĕŭ, cu care este în spiţa a 3 a; în fine nicĭ pe fica adoptivă a buniculuĭ sĕŭ, cu care este ĭarăşĭ în spiţa a 3-ea.

BISERICA ORTODOXĂ
IN LUPTĂ CU PROTESTANTISMUL
IN SPECIAL CU CALVINISMUL
IN VEACUL XVII-lea
ŞI
CELE DOUĚ SINOADE DIN MOLDOVA CONTRA CALVINILOR

DE

EPISCOPUL MELCHISEDEC

Membru al Academieĭ Române.

Şedinţa din 17 (29) Martie 1890.

I.

Reformaţiĭ, începênd eresul lor cu rĕscólă şi cu desbinare de Biserica papistă a Romeĭ, s'aŭ espus unor puternice înfruntărĭ şi persecuţiunĭ din partea acesteia din urmă, fără a avea cu ce se opune şi cu ce să-şĭ apere noua lor doctrină. Afară de S-ta Scriptură şi de principiele minţeĭ, în certele lor religióse, eĭ aveaŭ nevoie de istorie, de scrierile S-ţilor Părinţĭ, de Sinódele ecumenice, şi maĭ cu sémă de autoritatea uneĭ Bisericĭ antice, străină de luptele pasionate ale papiştilor şi protestanţilor.

Tóte acestea le avea Biserica ortodoxă a Rĕsărituluĭ, şi înfăţişa pentru reformaţĭ un rézem puternic în disputele lor cu papiştiĭ. Dar, pentru ca să pótă eĭ dobândi un

asemenea rézim, se cerea ca saŭ eĭ să se supună tuturor condiţiunilor Bisericeĭ ortodoxe, adica să priméscă legile, ceremoniele şi doctrina eĭ: saŭ chiar pe ea să o plece în partea lor, să scótă din isvórele eĭ materialurĭ, să le asimileze după principiele lor, şi să se opună cu ele Romeĭ papiste. Dar a se supune eĭ la tóte condiţiunile Bisericeĭ orthodoxe, însemna a se lepĕda de întreprinderile lor şi a-şĭ cunóşte rătăcirea,—lucru ce era cu neputinţă pentru nişte ereticĭ, carĭ se depărtase atât de mult de la orthodoxie, şi atrăsese pe atât de mulţĭ în rătăcire!

Reformaţiĭ aŭ ales pe cea din urmă, adică a atrage pe Biserica orthodoxă în partea lor. Eĭ aŭ început spre acest sfârşit a se corespunde cu patriarchiĭ ortodoxĭ aĭ Rĕsărituluĭ, a-ĭ ademeni, chiar şi a-ĭ ameninţa. Aŭ început a eda compunerĭ în numele Bisericeĭ Rĕsăritene, pline de rătăcirile lor dogmatice; a traduce orĭ a ajuta la traducerea S-teĭ Scripturı în limba simplă a poporuluĭ grec, cu schimbărĭ după ideile lor; a scrie compunerĭ despre armonia doctrineĭ lor cu cea rĕsăriténă ortodoxă. Cu un cuvînt, la ivélă şi în ascuns, se sîrguiaŭ, saŭ a apleca pe ĭerarchiĭ de rĕsărit la unire cu dênşiĭ, saŭ a rĕspândi doctrina lor prin rĕsărit, saŭ a găsi temeĭurĭ pentru ea în doctrina Bisericeĭ rĕsăritene ortodoxe.

Insă păstoriĭ rĕsăritenĭ s'aŭ ţinut tare de vechea lor doctrină, rĕspingênd propunerile şi ameninţările ereticilor, şi combătêndu-ĭ cu mare zel, parte prin scrierĭ particulare, parte prin sinóde.

In anul 1632, s'a ivit o compunere intitulată: „Mărturisirea (confesiunea) Bisericeĭ rĕsăritene“, sub numele Patriarchuluĭ de Constantinopole Kiril Lucaris, cuprindĕtóre de 18 articole şi de patru întrebărĭ cu rĕspunsurĭ la ele, după doctrina şi spiritul Calvinilor. Reproducem aicĭ acele articole şi întrebărĭ, după cum le predă doctorul şi teologul calvinesc Aymon în opera sa: „Monuments authentiques de la réligion des Grecs“. p. 337.

„Confesiunea de credință a Bisericilor grece orientale, scósă din manuscriptul grec original al Patriarchuluĭ de Constantinopole Kiril Lucaris.

„Confesiunea de credință creștină orientală.

„In numele Tatăluĭ și al Fiiuluĭ și al Sfântuluĭ Duh

„Kiril Patriarchul de Constantinopole, face espunerea în scurt a acesteĭ confesiunĭ, în numele tuturor creștinilor în genere, pentru a satisface cererile celor ce voesc a ști ce credem noĭ, și carĭ sunt opiniunile nóstre despre articolele credințeĭ ortodoxe. Noĭ decĭ le vom spune, pentru a da mărturie înaintea luĭ Dumnedeŭ și a tótă Biserica. din conștiință sinceră și fără căutare la persóne.

„*Capitolul I.*—Noĭ credem într'unul Dumnedeŭ adevĕrat, puternic și infinit, în treĭ persóne: Tatăl, Fiul și Sântul Duh. Tatăl nenăscut, Fiul născut din Tatăl maĭ nainte de vecĭ și consubstanțial cu Tatăl, Sântul Duh purcedênd de la Tatăl prin Fiul și avênd aceeașĭ esență cu Tatăl și cu Fiul. Noĭ numim aceste treĭ persóne de o ființă—Sânta Treime, pururea bine-cuvêntată, slăvită și adorată de tótă făptura [1]).

„*Capitolul II.*—Noĭ credem că Sfânta Scriptură s'a dat de Dumnedeŭ, că autorul eĭ este Sfântul Duh, și nu altul; că noĭ trebue să avem pentru dênsa credință neîndoiósă, căcĭ este scris: „Avem cuvîntul proorocilor cel maĭ sigur, „la carele bine facețĭ uitându-vĕ ca la o făclie, care lumi„néză întru întunerec". Pentru aceea autoritatea eĭ este superióră autorităţeĭ Bisericeĭ, căcĭ este mare deosebire între cuvintele Sfântuluĭ Duh și graĭurile ómenilor, pentru că aceștia pot rătăci, a amăgi, și a se amăgi prin neștiință; ĭar Dumnedeésca Scriptură nu póte rătăci, nicĭ a se amăgi, ci tot-déuna este infailibilă și certă.

„*Capitolul III.*—Noĭ credem că Dumnedeŭ cel infinit în bunătate a predestinat pre aleșiĭ sĕĭ spre slavă și cinste, înainte de începerea lumeĭ, fără nicĭ o privire la faptele lor, și că nu este alta causă începĕtóre la acéstă alegere de cât buna sa plăcere și dumnedeĭasca sa milostivire; că el de asemenea a reprobat pe ceĭ reprobațĭ înainte de fundarea acestuĭ véc; că voința luĭ Dumnedeŭ este causa acesteĭ reprobațiunĭ, dacă se consideră dreptul absolut al

[1]). Dupĕ fie-care capitol sunt citate locurĭ din Sfânta Scriptura, pe carĭ se baséza ideile emise în capitole.

luĭ Dumnedeŭ, şi că acesta este un efect al dreptăţeĭ sale, dacă se priveşte dreptul sĕŭ ordinat saŭ regulat, pentru că Dumnedeŭ este milostiv şi drept.

„*Capitolul IV.*—Noĭ credem că Dumnedeŭ în treĭ persóne, Tatăl, Fiul şi S-tul Duh, este creatorul tutulor lucrurilor vĕdute şi nevĕdute. Prin cele nevĕdute noĭ înţelegem pe îngerĭ, şi prin cele vĕdute cerul şi tot ce este sub cer; şi pentru că creatorul este firesce bun, tot ce el a creat este bun, şi el nicĭ-odată nu póte face nimica rĕu; pentru aceea, dacă este ceva rĕŭ, aceea vine de la demonĭ saŭ de la om. Căcĭ noĭ trebue să avem de regulă certă, că Dumnedeŭ nu este autorul rĕuluĭ, şi că vina nu se póte imputa luĭ prin nicĭ o raţiune dréptă.

„*Capitolul V.*—Noĭ credem că tóte lucrurile se guvernéză de pronia luĭ Dumnedeŭ, că noĭ trebue să-l adorăm fără de a cerceta cutezător căile sale. pentru că ele covîrşesc priceperea nóstră, şi nu putem a le cuprinde prin noĭ înşine: despre care noĭ recunóştem că datorim maĭ mult a păzi tăcerea cu umilinţă de cât a vorbi despre maĭ multe lucrurĭ, carĭ nu edifică.

„*Capitolul VI.*—Noĭ credem că primul om a fost creat de Dumnedeŭ, că a cădut în raiŭ, pentru că negligiând poruncea cea dumnedeéscă, s'a supus sfatuluĭ celuĭ viclén al şérpeluĭ, şi că pĕcatul original a eşit de acolo şi s'a rĕspândit asupra posterităţeĭ sale, în cât dupĕ trup nimenĭ nu se naşte, carele sa nu fie încărcat cu acéstă povară, şi carele să nu guste fructele luĭ în acéstă viaţă.

„*Capitolul VII.*— Noĭ credem că Fiul luĭ Dumnedeŭ, Domnul nostru Iisus Christos. s'a înjosit, adică a luat firea omenéscă în unitatea ipostasuluĭ seŭ, că s'a zemislit de la Duhul Sfânt, şi s'a făcut om în sînul Marieĭ pururea-fecĭóreĭ, că s'a născut, a suferit, s'a îngropat şi s'a proslăvit prin înviere; că a produs şi a dobândit mântuirea şi slava pentru toţĭ credincĭoşiĭ; pe dênsul îl aşteptăm noĭ din noŭ, şi carele are să judece pre ceĭ viĭ şi pre ceĭ morţĭ.

„*Capitolul VIII.*— Noĭ credem că Domnul nostru Iisus Christos şéde de a drépta luĭ Dumnedeŭ Tatăl, şi acolo el se rógă şi mijloceşte pentru noĭ, făcênd singur oficiul adevĕratuluĭ şi legitimuluĭ Arhiereŭ, şi de acolo el singur are purtare de grijă pentru aĭ seĭ, şi este superiorul Biserıceĭ sale, împodobind'o şi fructificând'o prin deosebite bine-cuvêntarĭ.

„*Capitolul IX.* — Noĭ credem că nimenĭ nu se póte mântui fără credinţă, şi înţelegem prin acéstă credinţă pe aceea, carea justifică în Iisus Christos, carea îşĭ trage originea sa din viaţa şi din mórtea luĭ Iisus Christos, carea s'a vestit în Evangelie, şi fără de carea nimenĭ nu póte plăcea luĭ Dumneḑeŭ.

„*Capitolul X.* — Noĭ credem că Biserica, carea se chiamă catolică (καθολική), conţine pre toţĭ ceĭ ce cred în Iisus Christos, atât pre ceĭ morţĭ, carĭ sunt în adevĕrata lor patrie, cât şi pre ceĭ viĭ, carĭ peregrinéză încă pe calea acesteĭ vieţĭ, şi că Domnul nostru Iisus Christos este el însul numaĭ singur capul acesteĭ Bisericĭ, şi ţine în mâna sa cârma, spre a o cârmui în tóte, pentru că un om muritor nicĭ într'un chip nu póte fi capul eĭ. Dar Bisericile parţiale care sunt vĕḑute pe pămênt, avênd fie-care pe cine-va, carele este primul după ordine, acela nu trebue a se chiema cap al aceleĭ Bisericĭ în înţelesul propriŭ, ci numaĭ într'un chip impropriŭ, întru cât el este principalul membru al aceleĭ Bisericĭ.

„*Capitolul XI.* — Noĭ credem, că membriĭ Bisericeĭ catolice sunt sfinţiĭ aleşĭ pentru viaţa cea vecĭnică şi că ipocriţiĭ sunt escluşĭ de la bunurile acesteĭ comunicărĭ, de şi se află deosebite seminţe amestecate cu grâul în Bisericile parţiale.

„*Capitolul XII.* — Noĭ credem, ca Biserica pe pămênt este sanctificată şi instruită de Duhul sfânt; căcĭ el este adevĕratul paraclit (mângâitor) pe carele l'a trimis Tatal prin Iisus Christos, pentru ca el sa înveţe adevĕrul şi să împrăştie întunericul de la spiritul credincĭoşilor. Căcĭ este cert, că Biserica pe pămênt póte rătăci, primind minciuna în loc de adevĕr, şi ca numaĭ prin lumina şi numaĭ prin învĕţatura sfântuluĭ Duh noĭ scăpam de acésta rea alegere, şi nu prin propriele luminĭ ale omuluĭ muritor, de şi acésta póte a se face prin intermediul celor ce cu credinţa servesc Bisericeĭ.

„*Capitolul XIII.* — Noĭ credem că omul se îndréptă prin credinţa şi nu prin fapte. Dar când ḑicem Prin credinţă, înţelegem de asemenea obiectul credinţeĭ, adica dreptatea luĭ Christos, pe care credinţa o cuprinde şi o aplică nouĕ pentru mântuire: Şi noĭ recunóştem ca acésta se póte face fără vr'un inconvenient şi fără prejudiţul faptelor bune; căcĭ autorul adevĕruluĭ ne învaţa el însuşĭ că fap-

tele bune nu trebue a se neglige, că ele sunt un mijloc necesar pentru a demonstra adevĕrul credinţeĭ nóstre, şi pentru a întari vocaţiunea nóstră. De altă parte slabiciunea omenéscă marturiseşte îndestul, ca este falsa afirmarea, ca faptele bune ar fi prin ele înşile îndestulatóre spre a mântui pe ómenĭ, şi că ele ar putea fi presentate la tribunalul luĭ Christos, ca cum ele ar merita mântuirea; dar dreptatea luĭ Christos aplicêndu-se celor ce se pocăesc, ea singura justifică si mântueşte pe cel credincios.

„*Capitolul XIV.* — Noĭ credem ca stĕpânirea de sine (voia libera) este mórta la ceĭ nerenascuţĭ, pentru ca eĭ nu pot face nimica bun, şi ca tot ceea ce fac eĭ este pĕcat, dar întru ceĭ renascuţĭ stĕpânirea de sine este vivificată de charul sfântuluĭ Duch, şi ea lucréză, nu însă fară de ajutorul charuluĭ. Pentru aceea charul îndémnă pe om a face binele, prevenind stĕpânirea de sine (voia), care, fară de char, este răsita ca cel cădut în talharĭ când se pogorea din Ierusalim, în cât el nu póte şi nu face nimica de la sine insul.

„*Capitolul XV.* — Noĭ credem, ca sunt misteriĭ (taĭne) în Biserica creştină, că Dumnedeŭ le-a instituit în Evangelie, ca ele sunt douĕ, şi că noĭ nu avem un numĕr maĭ mare de ele, pentru că Domnul n'a instituit maĭ multe. Că aceste misteriĭ constaŭ în cuvêntul şi în elementele, carĭ sunt sigile (peceţĭ) ale fagaduinţelor luĭ Dumnedeŭ, şi nu ne îndoim, că ele ne comunică charul: Dar pentru ca misteriul sa fie întreg, trebue ca lucrul pamêntesc şi lucrarea esterióra să se întimpine cu întrebuinţarea elementuluĭ corporal instituit prin Iisus Christos, şi unit cu adevĕrata credinţă, pentru ca lipsa credinţeĭ vatama întregimea misteriuluĭ.

„*Capitolul XVI.* — Noĭ credem ca Botezul este un mister instituit de Domnul, că cel ce nu-l primeşte n'are comunicarea cu Iisus Christos, şi că din mórtea sa, din înmormêntarea sa şi din slăvita învierea sa procede tóta virtutea şi eficacitatea Botezuluĭ; pentru acésta noĭ suntem sigurĭ că pĕcatul original şi pĕcatele sĕvêrşite se iarta prin forma ce s'a prescris în Evangelie pentru sĕvêrşirea Botezuluĭ, în cât toţĭ ceĭ ce s'aŭ spălat în numele Tătăluĭ şi al Fiuluĭ şi al Sfântuluĭ Duch, s'aŭ curăţit şi îndreptat. Ce se atinge de repeţirea Botezuluĭ, noĭ nu avem nicĭ o porunca, pentru aceea credem, că trebue a ne abţinea de la acest inconvenient.

„*Capitolul XVII.*— Credem că alt mister, instituit de Domnul, este acelaşĭ pe care îl numim *Eucharistie*. Căcĭ în nóptea în care s'a predat pe sine, luând pânea şi binecuvêntând'o, a ḑis Apostolilor: „Luaţĭ, mâncaţĭ, acesta este „corpul meŭ"; şi luând paharul a mulţumit şi a ḑis: „Beţĭ „dintr'acesta toţĭ, acesta este sângele meŭ, carele se varsă „pentru voĭ". Şi Sf. Pavel adaogă: „De câte orĭ veţĭ mânca „din pânea acéstă şi veţĭ bea din paharul acesta, mórtea „Domnuluĭ veţĭ vesti". Acésta este simpla, adevĕrata şi legitima tradiţie a acestuĭ admirabil mister, în administrarea şi înţelegerea caruia noĭ mărturisim şi credem adevĕrata şi certa presenţă a Domnuluĭ nostru Iisus Christos, adică aceea pe care ne-o ofera şi ne-o dă credinţa, ĭar nu aceea pe care o învaţă transsubstanţiarea (prefacerea), cea inventată cutezător. Cacĭ noĭ credem că credincioşiĭ mănâncă corpul Domnuluĭ în Cina Domnuluĭ, nu mestecându'l cu dinţiĭ ceĭ materialĭ, ci primindu-l prin facultăţile sufletuluĭ, fiind-că corpul luĭ Christos nu este acela ce se presintă ochilor în mister, ci acela pe care credinţa îl cuprinde duhovniceşte şi ni'l aplică; de unde deducem ca este adevĕrat a ḑice că, dacă noĭ credem, mâncăm şi ne împartăşim; ĭar dacă nu credem, ne lipsim de tot fructul; şi ca prin urmare, a bea paharul în mister este a se împartăşi cu adevĕratul sânge al Domnuluĭ nostru Iisus Christos, în acelaşĭ mod, precum am afirmat despre corpul luĭ. Cacĭ instituitorul a poruncit primirea sângeluĭ sĕŭ de asemenea ca şi a corpuluĭ sĕŭ. Iată pentru ce porunca nu trebue a se desparţi, nicĭ îmbucaţi dupĕ voinţa arbitrară a ómenilor, ci din contra, acéstă instituţiune trebue a se păzi aşa precum s'a prescris. Decĭ, când noĭ am participat cu vrednicie şi ne-am comunicat în întregime cu corpul şi cu sângele luĭ Christos în mister, noĭ afirmam că atuncĭ ne-am unit, ne-am împĕcat şi ne am facut un corp cu capul nostru, însufleţiţĭ fiind de nădejdea cea fórte certa de a fi conmoştenitorĭ în împĕraţia sa.

„*Capitolul XVIII.*— Credem ca sufletele morţilor sunt în lŏcaşurile fericiţilor, saŭ în ale condamnaţilor, dupĕ cum fie-care a vieţuit, căcĭ eşind din corpurĭ, ele se duc dintru'ntâiu la Iisus Christos, saŭ în ĭad, pentru ca fie carele se judecă în starea în care se afla murind, fiind-că dupĕ mórte nu are loc pocainţa, şi pentru ca timpul de graţie (iertare), este numaĭ în cursul acesteĭ vieţĭ; de acea ceĭ ce

se îndréptă pe pământ nu vor maĭ lua nicĭ o pedépsă în cea-l-altă lume, şi ceĭ ce mor fără a se îndrepta sunt destinaţĭ la muncile cele vecĭnice. De unde este vederat, că nu trebue a se admite basmul (mitul) pentru purgatoriŭ, ci a ţinea ca un adevĕr bine stabilit, că fie-carele trebue a se pocăi în acéstă viaţă, dacă voeşte a se mântui şi a dobândi ĭertare de pĕcatele sale prin Domnul nostru Iisus Christos.

Şi cu acésta noĭ sfêrşim espunerea credinţeĭ nóstre.

„Noi prevedem ca acésta sfânta confesiune a nóstra va fi spre semn de contradicere pentru toţĭ ceĭ ce aŭ placere a ne calomnia, şi carĭ se sîrguesc a ne persecuta cu nedreptate. Ci noĭ punem tóta încrederea nóstra în Domnul nostru Iisus Christos, nădajduind că el nu va lăsă causa credincĭoşilor sĕĭ servitorĭ, şi că nu va lasa toiagul celor înrĕutaţiţĭ peste sórta dreptilor [1]).

„Noĭ acum am edat acéstă confesiune în limba nóstra gréca, esprimând din cuvênt în cuvênt cuprinderea celor ce scrísesem înainte în esemplarul latin, presentând materiele fara a face un tractat aşa de întins, pre cât ar fi fost necesar într'o asemenea materie; dar amânând a face acésta în urmă, noĭ ne-am îngrijit a espune aceea ce va putea convinge pe tótă lumea, că credinţa nóstră este aceeaşĭ, care s'a dat p in Iisus Christos, care s'a predicat de Apostolĭ, şi s'a învĕţat de Biserica Ortodoxa. Pentru acésta uniĭ dintre Ortodoxiĭ ceĭ cu bune sentimente, făcêndu-ne din noŭ óre-carĭ întrebărĭ şi cerênd opiniunea nóstră despre unele articole, noĭ adaogăm la espunerea precedenta cele ce urméza, precum le vedeţĭ.

[1]). Cuvintele acestea ele singure demasca falsitatea confesiuneĭ şi provenienţa eĭ de la un neortodox. Autorul eĭ avea conştiinţa ca confesiunea sa nu este cea a Bisericeĭ Ortodoxe, şi prevede turburarea spiritelor în lumea ortodoxa (de şi numesc acésta turburare *calomnie* şi *persecuţie nedréptă*), şi furtuna ce se va râdica asupra autoruluĭ eĭ şi asupra nenorocituluĭ Patriarh, sub al căruia nume ea s'a dat publicitaţeĭ. Cum putea decĭ un patriarh ecumenic să publĭce o confesiune falsă în numele Bisericeĭ sale, care el prevede, că are să revolte asupra-ĭ tótă Biserica, şi să dea el singur în mânile vrajmaşilor seĭ personalĭ o armă atât de puternică contra sa!! A admite contrariul, trebue să admitem, ca Kiril a făcut un act de om desperat şi confus în luptele luĭ cele marĭ cu Iesuiţiĭ, pentru a ajunge la Patriarhat, fără a gândi serios la consecinţele ce le prevedea numaĭ superficial.

„*Intâia întrebare.* Oare Sfânta Scriptură trebue a se citi de toţi creştinii fara escepţie?

„*Respuns.* Toţi creştinii credincioşi trebue sa ştie, nu dic, tóta Scriptura, dar cel puţin tot ceea ce trebue neaparat să cunósca, sa graésca şi sa créda spre a se mântui; căcĭ acésta nu se póte învĕţa de cât din dumnedeescile Scripturi, saŭ citindu-le, sau ţiind minte cele ce audim din ele citindu-se credincioşilor şi esplicaţiunile celor ce le interpreta cu sinceritate; pentru ca, fiind permis tuturor creştinilor de a audi predica cuvêntului luĭ Dumnedeŭ, nu se cuvine de asemenea prin urmare, a opri nimĕnuĭ citirea; cacĭ acest cuvênt este aprópe de eĭ, în gura lor şi în inima lor. Pentru aceea, daca cine-va lipseşte pe un creştin de citirea Sfinteĭ Scripturĭ şi-i opreşte luĭ acésta, de ori-ce condiţie şi calitate ar fi, îi face o nedreptate strigĕtóre; cacĭ acésta este tot una cu a lipsi un suflet de nutrimentul seŭ duhovnicesc la nevoia luĭ cea maĭ mare, saŭ a'l opri de a se atinge şi a gusta din el.

„*A doua întrebare.* Oare Scriptura este clară, saŭ póte óre a se înţelege uşor de creştinii ce o citesc?

Rĕspuns Este ştiut, că sunt maĭ multe greutaţĭ în multe locuri ale Scripturei, atât în înţelesul literal, cât şi în terminĭ şi în expresiunĭ, dar acésta nu impedeca, ca ea să aiba destula lumina, pentru a descoperi credincioşilor regeneraţĭ şi luminaţĭ prin Sfântul Duch dogmele credinţeĭ, care se cuprind în ele. De unde resultă, ca cititorul póte adese-orĭ întâlni în ea greutăţi: dar, fiind luminat de Sfântul Duch, el de asemenea póte afla deslegarea lor prin mijlocirea însa-şi Scripturei, esaminând analogia şi semnificarea proprie a terminilor, comparaţĭ uniĭ cu alţiĭ; pentru că acéstă Scriptură este o lumina, carea luminéză Duchul credincioşilor, şi o faclie, carea împrăştie întunericul lor.

„*A treia întrebare.* Care sunt carţile cuprinse sub numele Sfinteĭ Scripturĭ?

„*Rĕspuns.* Noĭ numim Scriptură sfântă (sacră) tóte cărţile canonice, care ni s'aŭ daт pentru a ne servi de regulă în materiele de credinţă şi de mântuire, şi noĭ le primim maĭ cu sémă pentru ca ele ne învaţă o doctrină inspirată de Dumnedeu, carea este îndestulatóre pentru a învĕţa, a dirige şi a perfecţiona pe cel ce îmbrăţişéză credinţa. Noĭ credem, că numĕrul cărţilor canonice este acela, al căruĭ

catalog s'a pus în sinodul de Laodicea și s'a primit pană acum în Biserica catolica ortodoxa a lui Iisus Christos, cea luminată prin sfântul Duch. Dar cartile. ce noi numim apocrife, pórta acest nume, pentru că ele n'aŭ căpatat aceeașĭ autoritate și aceeașĭ aprobare a Sfântuluĭ Duch, ca cele ce se ţin propriu și necontestat canonice, adica: Pentateuchul, Agiografiĭ și Profeţiĭ, care sunt 22 de cărțĭ ale vechiului Testament, pe care sinodul de Laodicea a ordonat a le ceti. Cele ce compun Canonul nouluĭ Testament sunt: ceĭ patru Evangeliștĭ, faptele Apostolilor, Epistolele S-tuluĭ Pavel și Epistolele catolice, la care noĭ adaogam Apocalipsul ucenicului celui ĭubit al Domnuluĭ; și susţinem ca aceste carţĭ sunt cele canonice, și marturisim ca ele tóte împreuna se chiamă Scriptură sacră.

„*A patra întrebare.* Ce trebue să cugetăm despre icóne?

„*Rĕspuns.* Trebue sa ne ţinem de aceea ce ne învaţă Sacra Scriptură, pentru că ea ḑice expres: „Sa nu-ţĭ facĭ „chip cĭoplit, nicĭ o figura din tóte cele ce sunt sus în „cer, nicĭ jos pe pamênt, nicĭ din cele ce sunt în ape și „sub pamênt, sa nu le adorezĭ, nici sa te închinĭ lor; „pentru ca noi nu trebue să servim cu religiositate crea„turilor, ci numaĭ Creatoruluĭ, carele a făcut cerul și pă„mêntul". De unde este vederat, ca noĭ nu desaprobam picturile făcute de o artă nobila și ilustra, pentru că noĭ permitem celor ce voesc a conserva icónele luĭ Iisus Christos și ale Sfinţilor, dar noĭ detestăm adorarea și cultul ce li se face: caci acésta este condemnat de Sfântul Duch în Sfânta Scriptură, spre a ne opri, ca nu cum-va prin neștiinţă să adoram colorele (vapselele), creaturele. sau operele lor, în locul Creatorului, carele ne a dat fiinţa și forma ce avem. Ceĭ ce cugetă contrariul sunt niște miserabili, pe carĭ noĭ îĭ avem de ómenĭ cu spiritul orbit și cu inima de tot învêrtoșată. Ar fi mult maĭ bine a urma poruncile luĭ Dumneḑeu, de cât a se conforma unor deșarte tradiţiunĭ ale ómenilor. Noĭ declarăm acésta basaţi pe bunele mărturiĭ ale conștiinţeĭ nóstre propriĭ, deși pe de altă parte suntem siliţĭ a mărturisi, că nu avem puterĭ în deajuns spre a opri cursul cel furios al acestuĭ mare abus.

Iată tot ce avem a ḑice în scris despre întrebările ce ni s'aŭ facut; și rĕspunsurile ce noĭ am creḑut, că trebue să adăogam la a nóstră confesiune de credinţă, și cu care noĭ sfârșim. Dumneḑeŭ prin charul sĕŭ să dea tuturor

ómenilor cugetare ortodoxă şi mijlócele necesare de a lucra întru tóte după sinceritatea uneĭ bune conştiinţe.

„Datu-s'a în Constantinopole. în luna Ianuarie 1621.

„Kiril, Patriarhul de Constantinopole, am scris cu propria mână".

Nu maĭ rĕmâne îndoială, că acéstă confesiune cuprinde maĭ în tóte articulele doctrine calvinice, straine de ortodoxie, precum se va vedea maĭ departe la analisa ce li se va face de Sinódele respective, de care vom vorbi în cursul tractatuluĭ nostru.

Vine acum întrebarea: Cine este autorul acesteĭ confesiunĭ quasi ortodoxe?

Toţĭ scriitoriĭ apusenĭ, papiştĭ şi protestanţĭ, într'o unire, se silesc a demonstra, că în adever confesiunea acésta este scrisa de Patriarhul Kiril Lucaris. După spusele lor, ea s'ar fi scris de el îndată după suirea luĭ pe scaunul Patriarhieĭ de Constantinopole, în limba latină, şi s'ar fi împărţit în manuscripte pe la toţĭ ortodoxiĭ, papiştiĭ şi reformaţiĭ [1]) In anul 1627, tot după mărturia lor, Kiril ar fi încredinţat luĭ Metaxa. un monach grec din Constantinopol, tipărirea acesteĭ confesiunı, împreună cu alte compunerĭ ale sale; dar prin vic'eşugurile Iesuiţilor, Turcii ar fi boştiurat casa şi tipografia, ĭar confesiunea nu s'a tiparit. La 1629 saŭ 1633, cu învoirea luĭ Kiril, s'ar fi apucat să o tipărescă Haga, ambasadorul Olandez. Ea în fine s'a tipărit întaĭa óră în Geneva, în limbele latină şi grécă [2]).

După spunerile scriitorilor rĕsăritenĭ, despre acéstă confesiune se ştie numaĭ atâta, că ea s'a tipărit de Calvinĭ în Geneva şi s'a adus în Orient la aniĭ 1632; dar cine a fost adevĕratul eĭ autor, este greŭ de hotărît. Cu tóte acestea prepusul a căḑut asupra luĭ Kiril Lucaris, Patriarchul de Constantinopole, persónă fórte însemnată pentru cultura sa, pentru lupta cu Iesuiţiĭ şi apărarea ortodoxieĭ contra lor.

[1]). Monuments authentiques de la réligion des Grecs.... Aymon. p. 15, 279.

[2]). Ibid. p. 10, 201.

Aicĭ suntem siliţĭ a face o digresiune, spre a arăta maĭ pe larg firul istoric al luptelor între reformaţĭ şi papiştĭ, spre a a trage în partea lor Biserica ortodoxă a Orientuluĭ.

II.

Relaţiunile protestanţilor cu Biserica ortodoxă s'aŭ început de pe la jumĕtatea véculuĭ al 16-lea. Principalul mişcător al lor, după Melanchton, a fost Martin Crusiŭ sau Craus, profesor de literatura grécă şi latina la Academia din Tübingen. Crusiŭ era mare iubitor al Grecieĭ şi literatureĭ eĭ, vorbia şi scriea greceşte liber şi curat. îndemna cu zel pe eleviĭ sĕĭ a învĕţa greceşte; fiind religios, era şi iubitor de teologie. In relaţiunile sale cu Greciĭ el urmarea două scopurĭ: unul *ştiinţific*—adunarea materialurilor pentru studiarea Orientuluĭ grecesc în istoria luĭ, în starea luĭ contimporană, în special a limbeĭ greceştĭ scrisa şi vorbita; altul *religios*—alianţa protestantismuluĭ cu ortodoxia. Primele sale relaţiunĭ le a început cu Greciĭ învĕţaţĭ, carĭ traĭaŭ în Europa. De la 1573 el le-a început şi cu Constantinopole şi în genere cu Orientul. In acest an s'a trimes la Constantinopole ambasadorul luĭ Maximilian II-lea, David Ungnaden, care a cerut la academiciĭ Tübingienĭ sa-ĭ dea în suita sa un teolog învĕţat, în calitate de eclesiast saŭ predicator. Cu învoirea Duceluĭ de Würtenberg, renumitul zelos al protestantismul, fu recomandat un tĕnêr învĕţat, cunoscĕtor de limba gréca, anume Ştefan Gerlach, care apoĭ a şi fost radicat în trépta de pastor. Luĭ Gerlach i s'au dat însarcinarĭ ştiinţifice; i s'au inmânat scrisorĭ catre Patriarchul Ieremia, de la Crusiŭ, de la prepositul Bisericeĭ din Tübingen Doctorul Iacob Andree, care era şi cancelar al Academieĭ din Tübingen, de asemenea şi predica luĭ Andree la textul: *Eŭ sunt pastorul cel bun*, ţinută de el cu ocasia râdicareĭ luĭ Gerlach în trépta de pastor. In amêndouĕ aceste scrisorĭ tonul era respectuos şi sincer. Ieremia, încunjurat de mem-

brii Patriarchiei, a primit pe Gerlach, scrisorile şi predica cu fórte bună dispoşiţiune: dar n'a rĕspuns curênd. Crusie, înştiinţat de Gerlach de buna primire ce a găsit la Patriarchul, în anul 1574 scrie din noŭ Patriarchului, mulţămindu-i de primirea cea bună a luĭ Gerlach şi de făgăduinţa rĕspunsului, şi-i trimite o noua predica la textul: *S'a apropiat împĕrăţia ceruluĭ.* Patriarchul după o întârdiere destul de mare (aprópe 2 anĭ), a rĕspuns teologilor de la Tübingen fórte bine dispus, esprimând dorinţa ca protestanţiĭ sa se supuna glasuluĭ Bisericei ortodoxe şi al S-lor eĭ parinţĭ, ca glasuluĭ însuşĭ al luĭ Christos, carele este unicul eĭ păstor. In curênd Crusie şi Andree aŭ trimis Patriarchuluĭ o noua epistola, însoţită de confesiunea Augsburgică. In acéstă epistola teologiĭ protestanţĭ maĭ întâiu esprimă Patriarchuluĭ o cordială mulţamire pentru rĕspuns; afirmă ca protestanţiĭ nu sunt inovatorĭ, precum în zadar îi învinovaţeşte Papa, esplică causa desbinăreĭ multor Germanĭ de Papa, precum şi originea confesiuneĭ Augsburgice, care arata ca eĭ, deosebindu-se de Grecĭ în ceremonial, în privirea dogmelor esenţiale ale mântuireĭ eĭ nu întroduc nimic noŭ, ci pastréză aceĭaşĭ credinţă, carea s'a predat de sânţiĭ Apostolĭ, de Prorocĭ, de purtatoriĭ de Dumnedeŭ parinţĭ şi patriarchĭ, şi întemeiata pe *dumnedeésca scriptură de cele şépte sinóde.* Cu smerenie şi cu evlavie cerênd de la Patriarchul o înţeléptă şi evsevíósa judecata despre acésta confesiune, ei închee: „Póte că cerescul parinte al îndurarilor prin iubitul sĕŭ fiŭ ne va face pe noĭ şi pe voĭ urmatori ai unuia Mântuitoruluĭ... Şi cetatea luĭ Constantin şi Tübingen se vor uni cu legăturile creştineşteĭ unor cugetari şi ale dragosteĭ". Dupĕ îndelungate consultarĭ cu teologiĭ din Constantinopole, Ieremia a dat rĕspuns teologilor protestanţĭ în anul 1576. Rĕspundênd la articolele principale ale confesiunei de Augsburg, Patriarchul cu sinodul sĕŭ pe cele conforme cu doctrina ortodoxa le aprobă, le es lică, le confirma; iar pre cele neconforme le vĕdesce şi le respinge pe temeiul credinţeĭ

ortodoxe şi a ştiinţeĭ ortodoxe teologice. In epistola sa Patriarchul dice între altele: „Ştiŭ, ca doctrina despre óre-care dogme nu vĕ va placea la prima vedere; dar suntem convinşĭ, ca voĭ, ca barbaţĭ învĕţaţĭ, carĭ cu profunda cultură uniţĭ şi o bună chibzuire, nu veţĭ prefera nimica adevĕruluĭ, saŭ maĭ bine—însuşĭ adevĕruluĭ şi înseşĭ înţelepciuneĭ—Domnuluĭ nostru Iisus Christos". Acéstă epistola întâia óra cu tóta deplinatatea a deschis protestanţilor ochiĭ asupra deosebireĭ ortodoxieĭ de confesiunea lor.

Iacob Andree şi Crusiŭ, în anul următor, dau rĕspuns la epistola Patriarchuluĭ, în care dic: „Aducem via mulţumire Sanctităţeĭ tale, ca în mijlocul atâtor afacerĭ şi osteneli, ne-aĭ învrednicit nu numai a ceti confesiunea nóstra, dar a şi rĕspunde la ea, din suflet sincer, cu totul făţiş şi de-adreptul"; apoĭ intra în polemică spre apĕrarea doctrinelor lor în faţa cu ortodoxia: despre libera voinţa, despre îndreptarea prin credinţa, despre faptele bune, despre misteriĭ în genere, în special despre botez, mirungere, preotie, pocainţa, despre rugaciunea şi milostenia pentru ceĭ morţĭ, despre cina Domnuluĭ, eleosfinţire (maslu), despre fagaduinţi şi monachism, şi tóte acestea le tratéză din punctul de vedere protestant. Patriarchul n'a réspuns teologilor din Tübingen până la 1579; dar în acest interval eĭ s'aŭ pus în relaţiune cu ceĭ maĭ însemnaţĭ teologi grecĭ şi au rĕspândit printre eĭ catechisul luĭ Luter, tiparit în limba italiană. Rĕspunsul dat de la Patriarchie Tübingensilor începe prin a mulţumi luĭ Dumnedeu, ca protestanţiĭ în multe se conglasuesc cu Biserica ortodoxă şi cu nadejdea că Dumnedeŭ va ispravi conglasuirea şi în cele l-alte; apoĭ în şir, una dupĕ alta, esplică şi apĕră doctrina ortodoxă despre dogmele, de care tratéză ultima epistolă a teologilor Tübingensienĭ; maĭ mult s'a oprit la dogmele despre purcederea Sfântuluĭ Duch şi invocarea Sfinţilor. In anul 1580 teologiĭ Tübingensienĭ au trimes Patriarchuluĭ o noua epistola, în care eĭ vin cu noua dovedĭ în profitul lor şi cu opoziţiunĭ contra doctrineĭ orto-

doxe, cu o deosebită staruință apĕrând pe *filiogue* și polemisând contra invocărei Sfinților. Patriarchul, în anul 1581, rĕspunde prin epistolă teologilor Andree, Geerbrand, Oziandru și Crusie. Lăudând dragostea lor, cea întru Christos, dice însa că, considerând tâlcuirile cele arbitrare ale Sfinteĭ Scripturĭ și ale sfinților parințĭ, atât de vĕdit manifestate din partea lor. el gândise nicĭ să le rĕspundă, urmând povĕțuirea luĭ Pavel: *de omul eretic, dupĕ întâia și a doua mustrare, te ferește.* „Dar pentru ca tăcerea sa nu ia ca semn de conglasuirea nóstra cu voĭ,..... ne-am hotărît înca odata sa vĕ rĕspundem, de și deja ne-am încredințat, ca voĭ nicĭ odata nu vĕ puteți conglăsui cu noĭ, sau maĭ bine dicênd — cu adevĕrul“. In acésta epistola Patriarchul maĭ mult se oprește la apărarea doctrineĭ despre purcederea S-tulu Duch; despre cele-l-alte obiecte vorbește fórte pe scurt. încheind cu o adresa catre dascalii protestanțĭ, carea se póte resuma în urmatórele cuvinte: „Fiind că voi continuațĭ cu îndaratnicie a nega niște știute dogme și instituțiunĭ ale Bisericeĭ, în numĕrul carora sunt și de acelea pe care le primește și Roma veche și cea nouă, ĭar pe lânga acésta, la voi înși-vĕ se înmulțește desunirea, fiind-că voi, prea înălțând pe Sfințiĭ parințĭ cu cuvintele, în fapta nu respectațĭ mărturiele lor, pe care noĭ le aducem, puneți în locul lor autoritatea vóstră și a noilor voștri dascălĭ, și cu modul acesta voiți sa ne lipsițĭ de razimul principal în tratarile despre credință, prin care (urmare) ne și eliberați de îndatorirea de a le mai continua; de aceea vĕ rugam, ca maĭ mult sa nu ne trudițĭ cu scrierile vóstre. Mergênd pe calea vóstra, nu ne maĭ scrieți despre dogme, ci dacă poftițĭ, — numaĭ pentru prietenie“. De și teologiĭ Tübingensienĭ aŭ dat și la acésta o replică sub titlul de *Antidotum;* dar din Constantinopole nu li s'a maĭ rĕspuns nimic. Așa s'a sfârșit astă-dată primele încercarĭ ale protestanților de a se apropia de Biserica Ortodoxă.

Aceste prime relațiunĭ între Grecĭ și Protestanțĭ aŭ a-

vut acel bun resultat, că amêndouĕ părţile s'aŭ cunoscut de aprópe unii cu alţiĭ, şi între eruditiĭ din amêndouĕ părţile s'aŭ stabilit relaţiunĭ amicale pe tarîmul ştiinţific. Protestanţiĭ s'aŭ îmbogăţit cu variate cunoştinţe din studiarea Orientuluĭ şi a ómenilor însemnatĭ de acolo [1]; orientalii aŭ căpătat simpatie către cultura şi ştiinţa germană, în cât multe persóne însemnate aŭ început a frecuenta universităţile germane. Vom însemna numaĭ atâta, că chiar Meletie Pigas, renumitul pentru învĕţatură şi pentru zel în ortodoxie, carele pe acel timp se privia în tóte ţĕrile ortodoxe ca farul ortodoxieĭ, à trimes pe maĭ mulţĭ dintre ucenicií sĕĭ să studieze la universitaţile protestante din Germania. Intre aceştia a fost şi nenorocitul nostru Kiril Lucaris, pe carele însuşĭ Meletie l'a destinat a-ĭ fi succesor la Patriarchia de Alexandria. Motivul principal în acéstă simpatie către protestanţĭ a fost în Orientul ortodox lupta crancenă, ce trebuiaŭ aceştia sa ţina contra atacurilor neomenóse ale papismuluĭ, atacurĭ carora de asemenea eraŭ espuşĭ şi protestanţiĭ, şi contra carora se luptaŭ cu tótă forţa ca şi ortodoxii.

Sa întórcem acum privirea şi asupra papismuluĭ şi a uneltirilor lui în Orientul ortodox.

Romeĭ nu ĭ-a plăcut nici-de-cum încercarile de apropiere ale protestanţilor de Biserica ortodoxă; de aceea ea s'a grabit a împuternici mijlócele înrîurireĭ şi influenţeĭ sale între ortodoxiĭ din Orient. Acésta se observă maĭ ales de la anul 1572, când s'a suit pe tronul papal Grigorie XIII, o data cu Patriarchul Ieremia II-lea. Acest papă îndată a trimes o noua misie în Constantinopole, compusă din dominicanĭ, franciscani şi iesuiţi. Crusie ne spune, cà atuncĭ eraŭ în suburbiele Constantinopolitane, Pera şi Galata, 8 bisericĭ papiste, carĭ se conduceau de un preposit, ce purta

[1]. Ca monument din aceste timpuri despre profundul studiu facut de protestanţi asupre Orientuluĭ Ortodox, vom cita aicĭ opera luĭ Crusiu, întitulata: „Turco-Graecia", care cuprinde fórte bogat material din istoria Bisericeĭ Ortodoxe.

numirea de Patriarch, carele óre-cum ţinea acolo papismul în echilibru cu ortodoxia. Iesuiţiĭ, cu ajutorul Papeĭ, curênd aŭ înfiinţat în Orient 23 de colegiĭ, spre a creşte tinerimea în dogmele şi politica papistă de monarch a tótă creştinatatea. Educaţiunea se făcea în dar. Aceste şcolĭ iesuitice aŭ sporit numěrul latino-fronilor (celor ce cugetaŭ ca latiniĭ), carĭ s'au început maĭ dinainte prin şcólele italiane papiste din Roma, Veneţia, şi unde anume se educaŭ tinerĭ ortodoxĭ, pentru a servi de unelte papismuluĭ spre convertirea Orientuluĭ ortodox. Din aceştia, în adevěr, uniĭ aŭ trecut la papism, alţiĭ, rěmâind ortodoxĭ, erau cu tot sufletul lor pentru unirea ortodoxilor cu papa; eĭ aŭ lăsat multe scrierĭ favorabile ideilor lor, polemisând orĭ în genere pentru papism, orĭ pentru unia florentina.

Papa Grigorie XIII, combătênd pe protestanţĭ pretutindenea în Europa, n'a scăpat din vedere şi încercarea lor de a face propagandă în Orient. El avea în Constantinopole pânditorĭ agerĭ în monachiĭ misionarĭ aĭ sěĭ. A fost mare triumful papismuluĭ, când s'a audit la Roma curmarea relaţiunilor Patriarchieĭ cu teologiĭ Tübingensienĭ. De aicĭ s'a început o vie polemică între latinĭ şi protestanţĭ, ceĭ întâĭu deridênd pe ceĭ de al doilea, şi aceştia apărându-se. Papa Grigorie a decis să întemeeze în Constantinopole o misiune durabilă şi să între în relaţiunĭ de aprópe cu Patriarchul Ieremia pentru unirea Bisericilor. Spre acest sfârşit Papa a luat de pretext întroducerea nouluĭ sěŭ Calendar, adoptat deja în ţěrile papiste. La anul 1583 Papa a trimes doĭ agenţĭ aĭ sěĭ la Constantinopole cu scrisórea Papeĭ însoţită de noul Calendar, şi de darurĭ adresate Patriarchuluĭ de Papa. Agenţiĭ Papeĭ aŭ fost presentaţĭ Patriarchuluĭ de ambasadorul Francieĭ baronul Iacob Germigny şi de cel veneţian Francisc Mavrozeni saŭ Morozini. Patriarchul Ieremia— de un caracter politicos— a primit prieteneşte pe ambasadorĭ şi pe trimeşiĭ Papeĭ. În rěspunsul dat Papeĭ Grigorie Patriarchul a promis, ca va conlucra la primirea Calendaruluĭ în Orient şi în Rusia

ca un semn al unitaţiĭ amêndoror Bisericelor, şi a trimes şi el darurĭ Papeĭ,—părticele din móştele Sf. Apostol Andreiŭ şi ale Sf. Ioan Chrisostom. Vestea primireĭ nouluĭ Calendar, ca premergĕtóre unireĭ bisericeştı, a deşteptat o vie neplăcere şi murmura în tóte ţĕrile ortodoxe. Din tóte părţile s'aŭ adresat Patriarchieĭ întrebărĭ şi esplicarĭ. Intre acestea în Constantinopole s'a întemeiat o stabila misiune papistă, compusă din treĭ ĭesuiţĭ, carea a şi sosit acolo la 3 Novembre 1583. Misia acésta avea în frunte pe ĭesuitul Iulius Moisinelli, şi era triměsa de generalul ordinuluĭ Aquaviva, din porunca Papeĭ. Ambasadoriĭ frances şi veneţian aŭ luat pe ĭesuiţĭ sub protecţiunea lor. Aceştĭ protectorĭ le-aŭ pregatit încaperĭ pentru locuinţă; ĭar pentru serviciul divin li s'a dat Biserica Sf. Benedict, pe carea Sultanul o cedase ambasadoruluı Francieĭ. Scopul acestor misionarĭ ıesuiţĭ era ca să apere pe papiştiĭ din Orient de molima protestantă, şi să propage latinismul saŭ unirea printre ortodoxĭ. Noul Calendar servia propagandeĭ ĭesuitice ca o noua şi vederată dovadă, chiar ştiinţifică, despre superioritatea Bisericeĭ romane în raport cu cea Ortodoxaorientală; în cât Patriarchul Ieremia, chiar în acelaşı an 1583, spre a linişti spiritele ortodoxilor. a convocat Sinodul Mitropoliţilor, fiind present şi Silvestru Patriarchul Alexandrieĭ, spre cercetarea nouluĭ Calendar, şi cu toţĭ în unanimitate l'aŭ respins. (Ist. bis. Melet. T. III, p. 2, 127).

De aicĭ s'a stîrnit o mare furtună asupra Patriarchuluĭ Ieremia, carea a durat 10 anĭ, şi a adus cele maĭ marĭ nenorocirĭ asupra Patriarchieĭ ecumenice. Patriarchul fu calomniat la Sultanul că s'ar fi aliat cu Papa contra Sultanuluĭ. Acesta, indignat pe Papa Grigorie, carele înteţea puterile creştine a forma o ligă obştésca spre distrugerea imperiuluĭ turcesc, s'a înfuriat asupra Patriarchuluĭ, şi hotărî nu numaĭ să-l destitue, dar să-l şi pérdă; intervenirea însă a ambasadoruluĭ frances în favórea luĭ Ieremia, domoli întru cât-va pe Sultanul Murat VII-lea şi se mulţămi numaĭ cu destituirea şi exilarea Patriarchuluĭ la in-

sula Rodos, unde a petrecut doĭ anĭ, până ce ĭarăşĭ fu readus la Patriarchie a treĭa óră.

Intrigile politice ce s'aŭ petrecut în ascuns cu Patriarchul Ieremia, le-aŭ dat pe faţă scriitoriĭ latinĭ şi protestanţĭ, carĭ se acusaŭ uniĭ pe alţiĭ ca pricinuitorĭ aĭ nenorocirilor venite asupra Patriarchuluĭ. Latiniĭ afirmaŭ ca protestanţiĭ aŭ uneltit căderea luĭ Ieremia, spre a-şĭ rĕsbuna pentru nereuşita lor în unirea cu Biserica orientală. Protestanţiĭ din contră găsiaŭ causa cădereĭ Patriarchuluĭ în rĕsbunarea latinilor, pentru că acela le respinsese Calendarul.

Observam aicĭ ca certele între-protestanţĭ şi papiştĭ pentru dominarea asupra Bisericeĭ orientale pe la acest timp intrară într'o nouă fasă. Partida papistă, condusă de ĭesuiţĭ şi representata politiceşte prin ambasadoriĭ Franceĭ şi aĭ Veneţieĭ; ĭar cea protestantă, representată prin ambasadoriĭ Anglieĭ şi aĭ Olandeĭ, vĕḑênd că nu este cu putinţă a ajunge la unirea bisericéscă cu orientaliĭ pe calea bisericésca, aŭ prefacut acésta cestiune din religiósă în politică, sperând că vor ajunge scopul lor prin calea diplomatică, interesând fie-carele în favórea lor pe Inalta Pórta, şi maĭ întaiu de tóte a putea râdica la demnitatea de Patriarch persóne, carĭ le-ar crede fie-care partida politică maĭ nemerite scopurilor ce urmariaŭ. Aspiranţĭ la demnitatea de Patriarch erau o mulţime de indiviḑĭ, cariĭ nu gândiau la binele public al Bisericeĭ, ci la interesele lor egoistice, închipuindu-şĭ, ca şi asta-ḑĭ, ca acea demnitate produce marĭ folóse materiale şi mare slavă pentru ceĭ ce se învrednicesc de ea. Demnitariĭ turcĭ găsiau aicĭ un nutriment gras pentru lacomia lor de banĭ; căcĭ toţĭ aceĭ aspiranţĭ cheltuiaŭ sume marĭ de banĭ pentru a ajunge la Patriarchie, şi îndatoraŭ Biserica cu sume enorme. In timpul de doĭ anĭ de surghiunie a luĭ Ieremia, luĭ îĭ succedară doĭ Patriarchĭ: Pachomie şi Teolept. Când Ieremia fu adus a treia óra la scaunul Patriarchieĭ, în anul 1585, Patriarchia numaĭ esista. Sultanul o prefacuse în geamie; el a trebuit să alerge la caritatea publica, ca sa-şĭ constru-

éscă din noŭ case şi biserica. La anul 1593, Patriarchul Ieremia, îndemnat de stăruinţele renumituluĭ Meletie Pigas, Patriarchul Alexandrieĭ, pentru restabilirea disciplineĭ bisericeştĭ, a adunat un Sinod general în Constantinopole. La acest Sinod s'a recunoscut şi Patriarchia înfiinţata atuncĭ în Rusia. De asemenea, spre a linişti maĭ mult spiritele creştinilor orientalĭ, şi a convinge pre toţĭ că Patriarchul nu este unit cu Papa Romeĭ, din noŭ s'a respins noul Calendar papist, ca contrariŭ hotărîreĭ Sinoduluĭ de Nicea pentru serbarea Paştelor. (Vedĭ maĭ pe larg despre acest Sinod în scrierea mea: „Calendarul Bisericeĭ ortodoxe“).

Din cele espuse pana aici se vede clar, cât de grea şi primejdiósă era posiţiunea Patriarchilor ecumenicĭ din Constantinopole, eĭ aveaŭ a se lupta necontenit: a) cu diplomaţiele duşmane între dênsele ale ambasadorilor Statelor papiste şi protestante; b) cu nestabilitatea politiceĭ Sultanuluĭ, carele era dominat după împrejurărĭ, când de curentul diplomatic papist, când de cel protestant; c) cu venalitatea înalţilor demnitarĭ aĭ Porţeĭ, nutrita de nesfârşiţiĭ aspiranţĭ la succesiunea Patriarchieĭ, carĭ se folosiau de intrigile politice ce se petreceau în Constantinopole şi le esploataŭ în profitul lor, alergând când la o protecţie când la alta, şi dând tot felul de făgăduinţĭ, pe care eĭ înşii nu le puteau realisa, şi, dupĕ ce isbutiau pe un timp, cadeau şi eĭ jertfe ambiţiuniĭ lor nechitite şi necumpĕtate. [1]).

III.

Tóte aceste împrejurărĭ ne dau o mare lumina spre a înţelege cele ce s'au petrecut cu nenorocitul Patriarch Kiril Lucaris. Acesta era unul dintre ceĭ maĭ culţĭ şi maĭ

[1]. Noţiunile istorice despre încercarile protestanţilor şi ale papiştilor pentru a cuceri Biserica orientala, le-am împrumutat de la savantul profesor al Academiei teologice de Kiev, D. Ivan Maleşevsky, carele în opera sa „Александрійскій Патріархъ Мелетій Пигасъ“ le descrie pe larg, p. 204—290. Кіевъ 1872.

zeloşĭ bărbaţĭ aĭ Bisericeĭ orientale, precum dovedesc scrierile luĭ. El tótă viaţa luĭ a fost un luptător aprig contra Papismuluĭ şi Iesuiţilor, şi în Orient şi în Rusia, unde a fost maĭ întâiu profesor la şcóla ortodoxă din Ostrog, înfiinţată spre a pregăti pe ortodoxĭ la luptă contra papismuluĭ, ce navalise asupra ortodoxilor din Polonia, şi la 1595 el a fost trimes de Patriarchul Alexandrieĭ Meletie Pigas ca representant al sĕŭ la sinodul adunat de ortodoxiĭ din Polonia în Brest, spre a desaproba unirea ce se făcuse cu Roma de câţĭ-va Episcopĭ ortodoxĭ renegaţĭ. Pe de altă parte Kiril era în relaţiunĭ amicale cu persóne însemnate protestante din Germania. Va să dica el era de mult pus la indexul Romeĭ, şi obiect de ura neîmpăcată şi rĕsbunare până la mórte din partea Iesuiţilor; căcĭ aşa este politica Iesuiţilor, a persecuta pe persónele duşmane lor prin mijlócele cele maĭ hâde şi imorale în tótă viaţa, şi a nu-ĭ lasa în pace nicĭ dupĕ mórte, pentru ca să inspire terórea în toţĭ şi să-ĭ facă docilĭ. Cu tóta persecuţia Iesuiţilor, Lucaris în anul 1601, când a murit Meletie Pigas Patriarchul Alexandrieĭ şi protectorul sĕŭ, fu recomandat de acesta spre a ĭ succeda la scaunul Patriarchieĭ, şi el fu ales, de şi nu fară împotrivire din partea unuĭ rival al sĕŭ Gerasim Spartaliotul. Cu acéstă ocasiune scriitoriĭ papiştĭ aŭ rĕspândit vestea că, Lucaris s'ar fi ales Patriarch la Alexandria prin dare de banĭ, şi ca aceĭ banĭ ĭ-ar fi adunat el din Saxonia. Cu tóta ura Iesuişilor şi a Romeĭ papale, la anul 1622, Lucaris fu ridicat la trépta de Patriarch ecumenic, negreşit că nu fără concursul prietenilor sĕĭ, şi al ambasadorilor protestanţĭ, carĭ de-apururea l'aŭ protegiat, şi cu mare turbare de rĕsbunare din partea Iesuiţilor şi a ambasadorilor papiştĭ, carĭ de-pururea s'aŭ silit a-l resturna şi a-l perde, ca să-l înlocuiască cu favoriţĭ de aĭ lor.

Să ascultam pe istoricul ortodox Meletie al Atenelor, carele ne descrie în scurt peripeţiele patriarchieĭ luĭ Lucaris. (Ist. biser., t. III, vécul al 17-lea, pag. 164—167).

„Mutându-se din viaţă Patriarchul Timoteiŭ la 1621, într'o Mercurĭ, după ce patriarchise opt anĭ, clerul şi archonţiĭ din Constantinopole aŭ ales Patriarch pe Kiril Lucaris, Patriarchul Alexandrieĭ, carele se afla atuncĭ în Moldo-Valachia, carele, luând poruncă de la Sultanul Osman, a venit în Constantinopole la 8 Noembrie. Decĭ stĕpânind scaunul 4 lunĭ (uniĭ dic un an şi patru lunĭ), fu scos din scaun cu nedreptul, şi surgunit la anul 1623 Aprilie 17 de Grigorie Mitropolitul Amasieĭ, carele se numea şi Stavromasia, şi carele cu mijlóce piedişe a rapit scaunul aceluia în luna luĭ Maiŭ, sub noul Sultan Mustafa..... Decĭ Grigorie după o patriarchie de 5 lunĭ, puindu-se în fiare s'a dat luĭ Achmet Aga de l'a surgunit la Rodos. Iar a doua di diminéţa s'a îmbrăcat cu haina împĕrătéscă de către Husein Paşa, Antim, carele fusese odată al Andrianopoleĭ, cu concursul óre caror archiereĭ şi cliricĭ, carĭ nu eraŭ puţinĭ la numĕr, şi s'au pus în scaunul Patriarchieĭ..... După ce a patriarchit numaĭ 50 de dile, s'a retras de buna voia luĭ din Patriarchie şi s'a dus la muntele Atos. In aniĭ aceştia datoria Patriarchieĭ era de peste 70 mĕsurĭ (φορτιον?) de banĭ. In acelaşĭ an, pe la Septembre, sub Sultanul Murat al IV-lea, chemându-se din surgunie Kiril Lucaris, ĭarăşĭ a ocupat scaunul patriarchal. Din noŭ se ivi alt pretendent la scaunul Patriarchieĭ, Isac al Chalcedonuluĭ; dar fu impedicat şi surgunit în Ungaria. In următorul an 1624, Iesuiţiĭ atâtea prihănĭ şi defaĭmarĭ aŭ adus la Pórta otomană asupra luĭ Kiril, în cât puţin a lipsit ca sa-l scóţă şi din scaun; dar în sfârşit descoperindu-se vicleşugul Iesuiţilor, luĭ Kiril i s'a reînoit ssĕpânirea, ĭar Iesuiţiĭ aŭ fost cu necinste scoşĭ din Constantinopole. Atuncĭ Iesuiţiĭ, ne maĭ putênd face alt rĕu luĭ Kiril, şi-au plăzmuit în mintea lor, ca sa-l propoveduéscă de calvinist..... Vestea acésta ajungênd în Rusia-apusénă, unde ortodoxia era în mare lupta cu propaganda ĭesuitică, Ruşiĭ, în anul 1630 aŭ trimes la Teofan Patriarchul Ierusalimuluĭ, ce se afla atuncĭ la Iaşi în Moldova, ca să-l întrebe,

dacă cu adevĕrat Patriarchul Kiril este calvinist, precum afirmă Iesuiţiĭ, la care ocasie Patriarchul Teofan, compunênd 16 capitole, a rĕspuns că nu este partaş la acésta prea înţeleptul Kiril, precum şi Biserica rĕsăritului, ci pentru alte prigonirĭ facute asupra luĭ fusese scos din scaun.

„La anul 1632 a sosit la Constantinopole o carte tiparita la Geneva, care cuprindea 18 articole şi 4 întrebarĭ, pline de calvinism, al căreia titlu era aşa: „Kiril, „Patriarchul Constantinopoleĭ la ceĭ ce întrébă şi cercetéză pentru credinţa şi religia Grecilor ş. c. l." — Duşmaniĭ luĭ internĭ şi externĭ aŭ profitat de ivirea acesteĭ broşurĭ calviniste şi aŭ tabărît cu tóta furia asupra Patriarchuluĭ acusat în calvinism; el fu destituit în acelaşĭ an şi exilat şi la 6 Octombre fu înlocuit cu altul, anume cu Kiril Contari, saŭ Bereanul; dar acesta statù pe scaun numaĭ 5 ḑile, şi apoi destituit şi trimes în exil la Tonedos, apoĭ s'a învoit sa se întórca la eparchia sa anterióră— la Bereea. La scaunul Patriarchieĭ a fost rechiemat a treia óră Kiril Lucaris. In anul urmator, la 6 Martie, Lucaris ĭaraşĭ fu destituit şi exilat, ĭar în locul luĭ fu pus Atanasie Criténul, ce se numea şi Patelarie; dar şi acesta dupĕ 40 de lunĭ (adica dupĕ 3 anĭ şi 4 lunĭ) fu destituit prin lucrarea Mitropoliţilor, carĭ aŭ readus a 4-a óra pe Kiril Lucaris din exil".

[Va urma].

Intre multele monumente literare pe care ni le-a lasat, unele împrimate altele manuscripte, renumitul și virtuosul martir, Mitropolitul de demnă amintire Antim Ivireanu, este și o broșură scrisă în limba greacă și încă în versurĭ. Dând peste acéstă lucrare a sa și considerându-ĭ importanța, am tradus'o în limba nóstra Românéscă spre a putea fi cetită și de toțĭ cunoscută. Dupĕ cât știu n'a maĭ fost tradusă până acum, și fiind-că face parte din scrierile acestuĭ celebru prelat, model de păstor sufletesc, m'am simțit obligat a o publica. Conținutul scriereĭ sunt sfaturile ce dă, acest bărbat experimentat și versat în ale carțeĭ, Domnitoruluĭ Țereĭ Valahieĭ, „luĭ Ioan Ștefan Cantacuzin Voevod". Aceste sfaturĭ, dupè cum singur ne spune, le-a cules din diferite cărțĭ și le-a acomodat timpuluĭ și împrejurărilor. Prin urmare scrierea și maĭ ales fraseologia este proprie a luĭ Antim, iar ideile sunt împrumutate din diferițĭ scriitorĭ grecĭ și latinĭ. Pentru ca lucrarea sa să fie gustată și cetită cu maĭ multă plăcere de Societatea înaltă a țăreĭ o a compus în versurĭ ritmice, afară de rugăcĭunele dilelor de peste septămână. Antim a compus cartea acésta cu un anumit scop, acela de a îndemna la piositate, religiositate și moralitate pe Domnitorul țăreĭ, pentru că era convins, că numaĭ un Domnitor dotat cu aceste calităţĭ póte împărți dreptatea fără părtinire, încu-

raja meritul şi despreţui pe linguşitoriĭ Palatelor. Limba în care-ĭ scrisă acéstă poesie este acea populară, dar destul de clară şi curată. Traducerea am făcut'o după ediţia imprimată în greceşte în Mitropolia de Bucureştĭ, la 1715. Acéstă ediţie mi-a fost dată present în Constantinopol la 1889, de către amicul meŭ, D-nul Manuel Ghedeon, primul Redactor al Jurnaluluĭ Patriarhal „Adevĕrul Bisericesc“.

ANTIM IVIREANU

MITROPOLITUL UNGRO-VLAHIEI.

Sfătuirĭ creştine-politice către Prea Piosul şi Prea Inalţatul Domn şi Egemon a tóta Ungro-Vlahia, Domnul Domn Ioan Stef. Cantacuzin Voevod, de Prea Sfinţitul şi păzitul de Dumnedeu Mitropolit, Domnul Domn Antim din Ivir, în prea sfânta Mitropolie în Bucureştĭ, în anul mântuireĭ 1715. [1]).

PE CONTRA PAGINA SUNT INSIGNIILE ŢAREI.

De desubt se citesc în greceşte stihurile următóre:

Cele treĭ stralucite semne ce aĭ în pecete,
Corbul, Crucea şi Vulturul te arată mare în tóte.
Stefane Cantacuzine, gloria Egemonilor, onórea şi lauda straluciţilor tĕĭ stramoşĭ. Vulturul arata nobleţa neamuluĭ teŭ şi gloriósa împĕrăţie a Romanilor ce o posedĭ, Corbul te arată Domn al Valahieĭ şi guvernator escelent al poporuluĭ şi Capitalieĭ, ĭar Crucea te mărturiseşte apărător respectat al Bisericeĭ luĭ Christos şi adorator al Religiuneĭ.

---

[1]). Acesta-ĭ titlul cărţeĭ.

Introducerea scriitoruluĭ către încununatul de Dumneḑeu (Egemon) Domn.

Ştiind (Prea Piosule şi Iubitorule de Christos Domn) ĭubirea cea prea ferbinte şi dorinţa internă ce are Inălţimea Vóstra ca să guverneze nejignit şi placut luĭ Dumneḑeŭ pe supuşii pe carĭ ţi ĭ-a înmânat Dumneḑeŭ, cunoscênd înca şi rîvna ce are ca să-şĭ înfrumseţeze moravurile cu înţelepciune şi cu o cultura demna de o Domnie, am adunat din sentinţele vechilor filosofĭ şi dascalĭ pe cele maĭ escelente şi mai potrivite, câte adică contribuesc la un ast-fel de guvernamênt, şi am facut o antologie de sentinţĭ din diferite carţĭ de sentinţĭ. Şi câte sentinţĭ am adunat le-am tradus în stihurĭ simple politiceştĭ ritmice, pentru ca sa fie maĭ uşor şi maĭ cu lesnire ţinute minte. Şi fiind-că scopul meŭ a fost cu totul ca sa le afierosesc (Teosevieĭ) ĭubireĭ tale de Dumneḑeŭ, cu rugăcĭunele şi bine-cuvêntarile parinteştĭ; de aceĭa în fruntea stihurilor am pus suprascrierea manualuluĭ present. Luând dar cineva întaĭa litera din fruntea fie-căruĭ stih va afla tótă suprascrierea întrégă, de la început de la (smeritul Mitropolit) păna la, unde se ḑice (bine-cuvêntare (Apostolica, de aceea mě rog să se primésca cu buna-voinţá acésta compunere şi sa se citésca cu îngrijire şi va fructifera pe deplin şi va trece în viaţa cu religiositate.

IATĂ TITLUL ACROSTIHULUI.

Smeritul Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ Antim din Ivir, prea Inălţatuluĭ şi prea ĭubitoruluĭ de D-ḑeu Domn şi Egemon a tótă Ungro-Vlahia, Domnuluĭ Domn Ioan Ştefan Voevod Cantacuzin, în sfântul Spirit ĭubit fiu şi bine-făcětor al smerenieĭ nóstre, har, milă şi ajutor de sus de la Părintele cel a tot puternic, încă şi bine-cuvêntare apostolică.

Când nobleţele şi demnitaţile se înfrumuseţază cu

ştiinţĭ, cu sfaturĭ şi poveţuirĭ, atuncĭ 'l fac pe om înţelept, bine-vĕḑut de toţĭ, lăudat şi admirat în vécurĭ nenumĕrate. Pentru că acestea 'l învaţa cum se guverneze pe alţiĭ şi pe el însaşĭ, şi se traïască cu vrednicie. Ce ómenĭ sa priméscă şi pe carĭ sa-ĭ evite, şi de la legea luĭ Dumneḑeŭ sa nu se depărteze nicĭ odata. De aceea Imperaţı, Domnĭ şi Regĭ, câţĭ aŭ stat bunĭ guvernatorĭ aĭ poporuluĭ dorind sfătuirĭ cu poveţe, mult s'aŭ glorificat prin Providenţa Dumneḑeésca. De aceea, o prea Inalţate, ca prudent şi blând sa-ţĭ glorificı maĭ ales Statul tĕŭ, pe lânga cele-l-alte bunurĭ cu care te-aĭ învĕţat, şi pentru care ne-aĭ fost pus ca cel maĭ bun Domn, adauge şi aceste sfătuirĭ ce ţi le aminteşte ıubirea nóstra parintésca, spre a te face fericit. De aicea dar încep şi acrostihul cu îndemnurĭ şi sfatuirĭ şi cu o parte de sentinţı.

Inceputul versurilor ce au ca acrostih titlul de maı sus.

Intaïul sfat pre Puternice, intaïa îndemnare, care este şi intaïa porunca şi prevestire de la D-ḑeŭ: ïubeşte, respecta şi adora pe Dumneḑeŭ, Creatorul teŭ, aıbă în tot-déuna sufletul tĕŭ téma de El; pentru ca avênd téma de El, devĭĭ şi înţĕlept în sineţı a parte, dupĕ proverb. Sa te pazeştĭ prea dorite, ca nicĭ odata să nu te jurĭ, sa nu facı juramênt vre odata, daca voeştĭ sa te mântuĭ. Anevoeşte-te cât poţĭ să placĭ Creatoruluĭ tĕŭ şi sa-l rogĭ tot-déuna prin bine-facerĭ.

Proprietatea sórelui este ca să lucéscă, ïar a Domnuluĭ bun e de a se îngriji de toţĭ. Inţĕlepţiĭ şi mulţimea poeţilor spun clar câţĭ din domnitorĭ aŭ fost învestiţĭ cu bune obiceïurĭ. Dumneḑeŭ cel a tot puteınic ţi-a dat mare onóre, învrednicindu-te ca sa fiĭ singur stĕpânitor; de aceea şi maĭ mult să

cuvine să-l cinsteştĭ şi sá facĭ cele plăcute Luĭ şi în public şi în particular. Să ĭubeştĭ pe supuşĭ pe toţĭ, să-ĭ ĭubeştĭ de opotrivă, atât pe strĕinĭ cât şi pe localnicĭ, să nu facĭ distincţiune. Ca pe copiiĭ tĕĭ să-ĭ ĭubeştĭ, ca un părinte ce li eştĭ, pentru că datoreştĭ să li facĭ bine la toţĭ. Iar supuşiĭ să aibă supunere şi ascultare, şi sa fie cu gând drept cătra Domnul lor. Să aibă cugetare armonică între eĭ, să arunce neînţĕlegerea departe din sufletul lor. Ochiul este lumina pentru trup. Domnia este ajutorinţă oraşuluĭ. Decĭ ochĭul sanĕtos ţine echilibrul corpuluĭ, ĭar Domnitorul drept îşĭ întăreşte tronul sĕŭ. Mare resplata ĭaĭ de la Dumneḑeŭ pentru sufletul tĕŭ, daca în viaţa ta veı judeca deopotrivă şi pe prietenĭ şi pe vrajmaşĭ. Aruncă de la tine osînda şi clevetirea, ca pe un şarpe cu două capete, ce produce pĭerderĭ. Iubeşte pe supuşĭ cu umanitate, spre a te ĭubi şi eĭ din tótă inima. Suppararea sălbatecă să nu te cuprindă nicĭ odata, pentru ca este special Domnuluĭ de a domni suferind. Modest, blând şi liniştit să fiĭ cu ceĭ bunĭ, dupĕ cum doreştı să fiĭ vĕḑut de Dumneḑeŭ. Să aı sfetnicĭ bunĭ în tóte faptele tale, pentru că fapta necugetată se numeşte rea. Indepărtéză pe boerĭ de la nedreptate, porunceşte-li să se lese de viclenie, căcĭ, fiul meŭ, cât vatamă cel ce face nedreptate, de opotrivă face rĕŭ şi cel ce îngădue acésta. Te facĭ pe tine fericit şi în siguranţă, dacă aducĭ pace şi facĭ să înceteze scandalele. Aruncă departe de Domnie pe ceĭ ce comit scandale, şi să aĭbĭ ca fiĭ aĭ Cetăţeĭ pe ceĭ pacĭnicĭ. Să Domneştĭ prea puternice, cât maĭ mult prin ĭubire, şi să nu aducĭ vĕtămare nicĭ odinióră supuşilor. O! ce mare dar este bine-facerea! Inalţă şi îndumneḑeeşte fapta bună, sfinţăşte şi sufletul şi trupul, îl curăţă de greşale. Sórele desăvârşeşte aratarea lumineĭ ca fiŭ, tu strĕlucite viĭ de sus ca să lumineḑĭ

stelele, nu ca să te luminedĭ, ci ca să bine-facĭ. In tot-déuna cugetă asupra natureĭ omeneștĭ, ca este făcută din țarîna, și imitéză pe ceĭ bunĭ. Urméză faptele cele bune ale împĕraților și te gândește la acestea, ca un Domn vrednic, și atuncĭ și supușiĭ vor trai înțalepțește, și în tot-déuna vor ura mulțĭ anĭ Domnuluĭ lor. Să cunoștĭ și pe vrajmașul Domnieĭ tale, pe aprigul dușman, protivnic al societățeĭ. Ingrijește-te ațĭ înfrumuseța viața ta cu lucrărĭ bune, orĭ câte veĭ putea, pană când eștĭ în viață. Este semn regal și fórte mareț, de a fi Domnul în acord cu el însuși, ținênd în tot-déuna exact cuvintele ce pronunță, și să le aı de asemenea și în inima ta.Ințelept judecător sa-țĭ fiĭ ție însușĭ, gândirea ta și voința ta sa le aĭ spre hotarîrile tale. Prejudeca faptele tale ca în oglinda, ĭar lucrările netrebnice alunga-le ca pe furĭ. Folositor și renumit daca voeștĭ sa te proclame, și cu toțiĭ să te numésca Domn și Părinte al lor, sa considerĭ pe supușiĭ tĕĭ ca pe fiiĭ tĕĭ. Dacá voeștĭ să fiĭ îmbogățit cu tóte bunurile de la D-ḑeŭ, guvernéza cu distincțiune pe sĕrmaniĭ strĕini, pentru ca sa laude pretutindenea nobleța neamuluĭ. Numele tĕŭ bun, blând și ospitalier auḑindu-se pretutindenea, să alerge la tine din tóte marginele lumeĭ. Să ard nenorociţiĭ în locurile necredincioșilor, din causa impositelor multe, sarcinĭ și muncĭ veḑiĭ cum se muncesc și ca un parinte fii-li îndurator, fa-te blând asupra lor, fie-țĭ mila de copiii teı. Cauta ca în tóte sa fiĭ laudat în acésta viața, apoı dupe mórte veĭ fi fericit. Numaĭ frica luĭ D-ḑeŭ sa o aibĭ în sufletul tĕŭ, pe care s'o aibĭ și ca refugiŭ în viața ta. Să fiĭ religios, fórte înțelept, alunga nereligiositatea și rĕutatea degradatóre, în tot chipul paḑește legea și n'o calca, și sa nu ĭeșĭ afara din cuvintele luĭ Christos. Daca îndeplineștĭ poruncile luı Christos celuĭ bine-

făcĕtor, devĭĭ fiŭ blând al acestuĭ legislator. Respectă şi adora pre D-ḑeŭ cu dor, dupre cum voeşte, ĭar nu de frĭca Luĭ, pentru că el nu ne porunceşte astfel. Aparător sa te araţĭ principiilor legeĭ, acolo îţĭ pironeşte limba şi cugetarea cu tótă dorinţa. Să ştiĭ ca demonul rîneşte cu dulcéţa, dar bate cu ruşinare şi cu multă viclenie. Cel a tot puternic Domnul ḑice cu sfatul sĕŭ: Te pun pe tine o Omule judecător asupra onóreĭ mele. Acela se cunóşte pe sine, şi situaţiunea sa, dacă cunóşte maĭ întaĭu pe Creatorul sĕŭ. Înfrânéza fórte bine dorinţa ta, şi caută sa nu sĕ facă Dómna asupra minţeĭ tale. Din întălnirĭ şi vorbirĭ placute mulţĭ aŭ caştigat cu cuviinţa adevĕrata prietinie. Virtutea este fórte buna, bună însa este şi ştiinţa, care creşte prin învĕţatură şi daŭ o reputaţie frumósa. Arunca din amintirea ta invidia ce este fórte rea, căcĭ este caracteristic numaĭ invidiosuluĭ sa aibă tot necaz. Când te veḑĭ pe tine domn peste inimicul teŭ, să fiĭ judecator bun asupra ta însăşĭ. Cântă şi mulţameşte pentru acesta Dumneḑeuluĭ teŭ, da'l în judecata Luĭ, şi ĭarta pe inimicul tĕŭ. Este caracteristic omuluĭ religios şi pastoruluĭ bun sa stea ca un gigant înfipt în hotarîrile luĭ, pentru ca sa pazasca bine convenţiunele şi sa stea neclintit în convorbirĭ. Sa nu fie nesaţios, ci să se mulţamésca din câte câştiga legal şi sa nu se arate cu displacere. Sá sufere generos tóte câte-ĭ vin de la D-ḑeu, şi ḑilnic sa mulţămésca pentru cele presente. Prin treĭ lucrurĭ bune se cunóşte de toţi guvernarea bine-condusa, dupe filosofĭ: Daca se gaseşte pâne cu îmbelşugare în piaţa, justiţie luminata în tot locul, şi daca siguranţa esista pretutindenĭ, pentru ca să umble ómeniĭ fara frica şi fara anevoinţa. Dupĕ cum ḑic filosofiĭ, acela este bun Domnitor, de încredere şi filostorg, ager de a judeca acea ce să cuvine, care are în mintea sa pe supuşĭ, adica sa îngrijeşte mult

de eĭ. De sigur este maĭ bun în ĭubire Domnitorul ce'ĭ are în inima sa, adică: sa aibă ĭubire sinceră din inimă, pe care li o arata cu veselie că-ĭ ĭubire din inimă. Iar dacă'ĭ are în pântecele seŭ, acela este fórte rĕŭ, plin de nedreptate. Fă-te exemplu bun al strămoşilor teĭ, te lupta pentru fapte frumóse dupre cum strămoşiĭ tĕĭ. Nepăsare să nu arăţĭ nicĭ odata cătră aĭ tĕĭ, pentru ca să nu fie şi eĭ nepasătorĭ la hotărîrele tale. Câte sufere omul în lumea acésta, tóte'ĭ causază întunerec în înbogăţirea susufletuluĭ; Şi ĭarăşĭ câte suferim pentru cea-l-altă viaţă, tóte ne aduc şi lumină şi renume mare. Presupune că acela care catigoriseşte pe alţiĭ, caută ocasie ca să acuse cătră alţiĭ pe ceĭ marĭ. Sentimentul de compătimire cătră ceĭ micĭ, cu dreptul s'a laudat de catra filosofĭ. O! câte din veseliele depline ale lumeĭ aceştia îşĭ aŭ de soţ întristarea, şi sunt pline de necaz. Iubeşte pe amicĭ ca şi pe tine însuţĭ, dacă dupĕ ce ĭ-aĭ cercat ı-aĭ aflat ca sunt astfel. Pentru ceĭ bunĭ lumea se consideră nópte şi pedépsă, dar pentru ceĭ rĕĭ cu viaţa se consideră ca paradis. Intru nimic nu sunt combinaţiunele, dupre cum ḑice însuşĭ Grigorie, când ordonă D-ḑeŭ. Bine-facerile şi tóte daruirile ca nişte peceţĭ închid gurile tururor vrajmaşilor. Socóte virtutea ca singura nobleţa, dupĕ acea în al doilea loc neamul stramoşilor. Afacerĭ necugetate să nu facĭ fiind pe tron, ci te sfătueşte în tot-déuna cu ceĭ ce se tem dè D-ḑeŭ. Fugĭ de îngâmfare şi de marirea deşartă, acestea alungă pe toţĭ din societate. Să ştiĭ fiul meŭ că tóte sunt trecĕtóre în lume, nestabile, nesigure, pline de tótă nevoea; liniştite, sigure, positive şi adevĕrate sunt cele viitóre, bine stabilite. Lumea este o privelişte, dupĕ teolog (Grigorie), ĭar noĭ ca nişte precupeţĭ, în acéstă lume falşă. Dând cele trecĕtóre luăm împĕrăţia, o nemărginită şi mare

îndurare a luĭ D-deŭ, mergem la cerurĭ prin milă, ca fiĭ aĭ luĭ D-deŭ, pentru bunătatea luĭ. O Prea Inălţate! fiĭ bine-făcĕtor, şi'ţĭ va fi ţie D-deŭ mult folositor. Bine-facerea învinge mórtea, cum dice Solomon, şi egalizaza pe om cu D-deŭ cel viŭ. Dacă te sfătueştĭ cu doctorĭ sufleteştĭ, te facĭ ascultător al poruncilor celor bune, şi veĭ învăţa de la eĭ ce trebue să facĭ, cum trebue sa te porţĭ, şi ce fapte sufleteştĭ să sĕvêrşeştĭ ca sa caştigĭ viaţa vecĭnică. Virtutea o fiule! este linîştea sufletuluĭ, cuviinţa Domnitoruluĭ şi a tuturor celor ce se mântuesc. Iar plăcerile lumeĭ, gloria si frumuseţa, bóla ne moşteneşte şi le câştiga Haros. Domnia şi victoria le-aí luat de la D-deŭ pe care li pazeşte bine ca pe un deposit. Sileşte-te, întrece pe toţĭ în bunatate, dacă voeştĭ sá câştigĭ mare victorie asupra vrajmaşilor. O fiule! cauta sa învingĭ maĭ întaiu pasiunile, să fiĭ blând şi îndurator catrá supuşiĭ tĕı. Dacă ĭubeştĭ pe D-deŭ, dacă aĭ ajutorul seŭ, dar aĭ şi stĕpânirea întrégă a lumeı, trebue însă sa-ţĭ aminteştĭ cum veĭ respunde la judecată? Model, lumină, exemplu fiĭ oilor tale, spre a străluci ca sórele faptele tale; să aĭ prieteniĭ tĕĭ bunĭ, şi credincĭoşĭ servitorĭ, din aceĭ ce s'aŭ aratat credincĭoşĭ către alţĭ Domnitorĭ. Pe omul ce'l ıubeştĭ fa-ţi-l amic, lauda-l cu plăcere, şi'l cânta. Căcĭ începutul ĭubireĭ este lauda. Defaĭmarea însa a devenit causa inimiciţieĭ. Ca guvernator şi parinte nicĭ odată să nu fiĭ negligent, ci lucréza cu plăcere în tot-déuna ca să fiĭ fericit. Contribuţiile societăţeĭ adună-le în pace, dacă voeştĭ curând sa glorificĭ Ţara. Egalitatea adevĕrată să o gasasca cu toţiĭ, şi să aĭ prietenĭ aĭ tĕĭ pe ceĭ ce spun adevĕrul. Dacă vedĭ pe amicul tĕŭ, prieten cu inimicul tĕŭ, socóte-l ca vrajmaş, şi cunoscut falş. Catra un pretacut prieten al tĕŭ, şi probabil vrăjmaş al teŭ, nu fiĭ cu totul des-

chis, dacă'ţĭ voeştĭ binele tĕŭ. Staĭ sigur pe lege şi asupra poruncilor tale, fa nestramutat drepturile tale, daca voeştĭ sa crésca gloria şi onórea ta. Corectă şi luĭ D-ḑeŭ placută să fie viaţa ta, daca voeştĭ sa câşLigĭ de la D-ḑeŭ ajutor. Pe toţĭ sa-ĭ întimpim cu amabilitate, la toţı sa facĭ bine, căcĭ sufletul marinimos este aprópe de D-ḑeŭ. Aĭ pe D-ḑeŭ de ajutor şi nu veĭ avea resboĭ nicĭ odata. Aĭ datornic pe D-ḑeŭ şi pe ómenĭ prietenĭ, pe aĭ tĕĭ şi strĕinĭ, considera-ĭ ca amicĭ. Dacă inimicul tĕŭ cel mic se socóte ca o furnica, socóte-l ca fórte mare şi atuncĭ se va teme de tine Dacă ĭubitul meŭ fiŭ! te veĭ paḑi de treĭ fĭare, sa ştiĭ că veĭ afla medicamentul sufletesc; fugĭ de ĭubirea de argint ca de o ıiara, de manie ca de ceva fórte selbatec, şi de patima. Tréba doctorilor este că la bóıe se dea medicamente vindicatóre; Precum Domnitoriĭ ceĭ bunĭ şi ceĭ ce sunt laudaţĭ, când se nedreptaţesc ceĭ săracĭ, sunt fórte întristaţı; Rădica-le nedreptatea lor şi-ı eliberéza trimiţĕnd boerĭ drepţı, cariĭ curând îĭ vor scapa. Aı în consideraţie pe supuşı, observă pe funcţionarĭ, pentru ca în cea ce greşesc ómeniĭ tĕĭ, vrăjmaşiĭ tĕĭ 'ţĭ arunca asupra ta mare respundere. Tot-déuna evita pe ómeniĭ linguşitorĭ, nedrepţĭ, mincinoşĭ şi ceĭ prea desfrănaţĭ, pentru ca sa nu corumpa, o prea puternice, tota Societatea, moravurile cele bune şi opinia ta cea renumită. Linguşitorul este ca o cĭocănatóre, ĭar mincĭunosul ca un tâlhar, nedreptul ca un mojic, ca o oglinda naturala. Radacina şi temeliă este adunarea plăcuta, ĭar convorbirea cuviincĭósă este sarea lucrurilor bune. Acum fiind-că te aflĭ în acéstă stĕpânire hotarâştı, aĭ putere în Domnie, fă-te rosa virtuţeĭ, flórea bine-facereı, pentru cá sa te facĭ şi fiŭ al Impĕraţieĭ de sus. Gândeşte-te cum aŭ trecut tóte împĕraţiile, s'aŭ sfărîmat ca visul şi Ege-

moniile, ĭar lucrarea virtuósă traeşte şi perzista. Judecatoriĭ faptelor nóstre sunt prieteniĭ noştri de astă-ḑĭ, carĭ toţĭ cu buzele se numesc prieteniĭ noştri. Aĭ privirea la lucrurile bune şi de folos, pe tóte să le observĭ, tóte să aĭ în minte, pentru ca sa traeştĭ şi să Domneştĭ. Mulţĭ Domnitorĭ aŭ fost în acéstá Domnie, dar puţinĭ aŭ caştıgat Imperaţia de sus. Tu însa strălucite Domnule, cu guvernarēa ta cea parintésea şi religiósa caştiga-ţĭ sufletul tĕu. Cel ce sa aduna cu ómeniĭ ceĭ bunĭ, se civilizaza, se glorifica, îşĭ îmfrumuseţază manierele. Sa cunoştĭ ca mare medicament la întristările tale, vindecarea cea bună şi placuta luĭ Dumneḑeŭ, care-ĭ fericirea complecta a Domnitorilor, sa dea tóta dreptatea supuşilor. Prietenia mojicilor are o temelie putreda, de aceea ĭa sfat de la înţelepţı şi ómenĭ experienţĭ. Prea stralucite şi prea puternice, avênd trupul muritor, ĭar suflet cu totul nemuritor în toţĭ vecii, să nu-l laşĭ ca şi pe trupul tĕŭ gol de orĭ-ce în orĭ-care împrejurare, caută sa-ţĭ strălucestĭ şi sufletul tĕŭ cel nemuritor. De şi aĭ ajuns Domnitor şi de te veĭ face şi Rege, aĭ sa laşĭ viaţa şi aĭ sa ĭeĭ numaĭ treĭ coţĭ de pămênt!

Alte stihurĭ politice în alt chip. Treı stihurĭ despărţite cuprind o idee, avênd în începutul versuluĭ acest Acrostih: „Mult dorituluĭ meŭ Domnitor Ştefan“.

In treĭ lucrurĭ sta perfecţiunea omuluĭ, sa paḑască credinţa, să suporte sórta şi al treilea sa guverneze cu judecata şi înţelepçĭune. Lumea acésta socoteşte-o calatorie şi cale, prin urmare sa călătorim cu bine, pentru ca să fim lăudaţĭ de aceĭ ce vin dupĕ noĭ în lume. Un Domnitor mare făra dreptate, este ca un rîŭ fară apă, dupĕ cum se ex-

primă mulţimea dascalilor învĕţaţĭ. Păzeşte-te de inimicul tĕŭ ce se arată în calea ta graţios, blând, amic, ca înşelăcĭunea vulpeĭ, pentru că falşul caută ocasiune ca să te înşale. Daca voeştĭ sa fiĭ lăudat în vecĭ şi să aĭ înaintea ochilor tĕĭ lauda şi renumele, fa lucrurĭ demne de laudă şi renume. Să aĭ milă fiule de toţĭ supuşiĭ, ocupă-te cu bună-voinţă ca să fie toţĭ în linişte, pentru că îngrijirea pastoruluĭ este odihna turmeĭ. O fiul meŭ! gândeşte-te la acestea şi nu veĭ greşi, aduţĭ aminte din ce eştĭ creat şi unde veĭ merge şi unde veĭ rĕmânea în eternitate. Pe ceĭ ce trăesc în timpul tĕŭ ĭubeşte-ĭ şi-ĭ onoră, maĭ ales nu pe aceĭ ce'ţĭ laudă faptele tale ce le facĭ, ci pe aceĭ ce te atacă şi'ţĭ daŭ sfaturĭ, când greşeştĭ. Mult se glorifică cu toţii ceĭ nobilĭ şi ceĭ marĭ, când petrec în fericire şi o primesc cu toţiĭ, cacĭ atuncĭ şi maĭ mult se cinstesc şi devin şi maĭ nobilĭ. Avênd putere, fiule, şi îndemanare sa facĭ asta-ḑĭ o bine-facere saŭ alta fapta bună, nu amâna lucrul de asta-ḑĭ pe mâne. Nu spune numaĭ vorbe, disposiţiĭ făra tréba, pentru cel maĭ bun dintre toţĭ ómenii din lume este cel ce bine-face pe nevoeşĭ cu fapta. Pe însaşĭ servitoriĭ tĕĭ şi pe prieteniĭ de credincĭoşie socoteşte-ĭ de ómenĭ vrednicĭ şi de valóre, daca voeştĭ să te foloseştĭ şi sa fiĭ servit cu credinţă. Tot-déuna gândeşte-te cá amiciĭ sinceri aĭ teĭ sunt ceĭ ce te ajută şi sunt credincĭoşĭ la nevoĭ, pe aceştia cu deosebire-ĭ ĭubeşte şi-ĭ cinsteşte cu demnităţĭ. Regiĭ şi Domnitoriĭ sunt nenorocіţĭ şi supuşiĭ cad împreună cu Domnitoriĭ, când ceĭ corupţi se cinstesc şi ceĭ virtuoşĭ se dispreţuesc. Este demn de admirat şi fericit de toţĭ care'şĭ corig în bine greşalele lor, din greşalele urîte ale altor ómenĭ. Fiĭ sóre la toţi, estinde razele şi luminéza cu faptele şi cu bine-facerile pe toţi supuşii tĕĭ localĭ şi streinĭ. Tip şi icóna vie a prea puter-

niculuĭ D-ḑeŭ este Domnitorul cel drept, blând şi milostiv, astfel fiind Domnul este tipul luĭ D-ḑeŭ pe pământ. O prea stralucită flóre, fiŭ de neam împĕrătesc! fie-ţĭ faptele strălucite şi actele tale Regale, pentru ca sa străluceştĭ tronul nobiluluĭ tĕŭ neam. Maĭ mult de cât tóte cele-l-alte îmfrumuseţază pe Domn conştiinţa cea buna, dréptă, şi unică, căcĭ atuncĭ bogăţia şi gloriile curg ca apa. Cununa încununéză pe Regĭ şi Domnĭ, ĭar pe sufletul Domnilor şi al celor marĭ îl încununa dreptatea D-ḑeéscă, frumuseţa sufletésca. Caută ca nicĭ odată din causa victorieĭ să nu te mândreştĭ asupra vrăjmaşilor tĕĭ, nu-ţĭ bate joc, o fiule, de nenorocirile altora, cacĭ sórta este comună, şi viitorul neprevedut. Pĕcatul viclean urméza pe ómenĭ ca umbra corpul nostru, când ne preumblám; Fiĭ dar compătimitor şi blând catră ceĭ ce greşesc. Intórce, pléca urechia ta la ceĭ nevoeşĭ şi-ĭ mângâe pe eĭ cu cuvinte de blândeţă, dacă voeştĭ sa te declare de parinte al lor ĭubit. Consideră ca pe hoţĭ pe ómeniĭ calomniatorĭ şi-ĭ alunga, fiule, departe de tronul tĕŭ, pentru că aceştia fac reŭ celor bunĭ şi credincĭoşi aĭ tĕĭ. Precum aĭ luat mare putere de sus, aşa maĭ mult de cât alţii ĭubeşte pe Bine-facetorul tĕŭ şi'L adoră dupe cuviinţa cu faptele tale cele bune. Pune în armonie prin fapte virtuóse şi D-ḑeeştĭ, nobleţa sufletuluĭ tĕŭ, cu nobleţa corpului teŭ, ca sa fie identice, cum aŭ fost create din început. Sa-ţĭ placa să daĭ, de cât sa ţi se dea, pentru ca cu chipul acésta îĭ îndatoreştĭ pe toţĭ să se róge luĭ D-ḑeŭ pentru fericirea ta. Este lucru caracteristic a Domnieĭ bune, ca maĭ întâĭu sa se înfrumuseţeze pe sine cu moravurĭ bune, şi apoĭ se îmbunataţésca moravurile supuşilor sĕi.

Alte stihurĭ politice din opt silabe rimate, tratând despre rugăcĭune, pentru că acésta este virtutea principală.

Dumneḑeŭ cel bine-făcetor şi creator a tóte, ne-aŭ facut din început luând humă din pămênt, ne-aŭ inspirat suflet prin suflare dumneḑeéscă, şi ne-aŭ creat cu o natura duplă combinând'o admirabil. De aceea prea stralucite şi prea iubitorule de D-ḑeŭ! avem datorie în viaţa sa înfrumuseţam amêndouĕ naturele, şi sufletul şi corpul ce'ĭ format din pamênt, cu bune şi frumóse moravurĭ, cu mulţimea virtuţilor. Apoĭ aicea să ne laudăm şi mult sa ne ĭubim, ĭar dupĕ mórte, în alta viaţă sa ne veselim cu sfinţii, fugind de ceĭ nevrednicĭ. De aceea am facut aceste sentinţĭ, numindu-le Antologie de sentinţĭ în poesie, adunênd cugetarile numaĭ cele bune ale înţelepţilor, câte curaţă sufletul şi ornéza pe om, şi înfrumuseţaza pe Domnĭ în vecĭ de vecı. Sa le citeştĭ adese şi sa le studiezĭ, ca sa petrecĭ viaţă bună şi în mare fericire cu o guvernare cinstita şi prin o experienţa rară, strălucit, glorios şi de toţĭ onorat, fórte înalt în fapte, prin taxe bine impuse, prea liniştit la toţĭ, înfricoşat însă calomniatorilor. Dar prea mult dorite şi al meŭ prea stralucite, să ştiĭ-ca cea maĭ frumósă şi cea maĭ buna dintre sentinţĭ, de suflet folositóre, D-ḑeésca şi Dómna a virtuţilor este rugăcĭunea fierbinte şi curată adusa luĭ D-ḑeŭ. Acésta curaţa sufletul şi bucură pre cel Inalt, nimiceşte pĕcatele şi înfrumuseţaza pe om, şi-l face în fie-care ḑi cu inima veselă, şi cu minte nepatată şi de har stralucită, care se'nalţă peste cerurĭ spre a întalni pre D-ḑeŭ, dupre cum spun toţĭ înţĕlepţiĭ şi teologiĭ, ca Vasilie cel mare fala Cesarieĭ; de aceea amice fiule, şi de D-ḑeŭ bine-cuvêntat, pentru ca să convorbeştĭ şi luĭ D-ḑeŭ să-ĭ mulţameştĭ, am

pus aicea la sfârşit, în ultima parte, rugăcĭunĭ prea respectate, simple mulţamirĭ, ca sa te rogĭ adeseorĭ şi de multe orĭ pe ḑi şi veĭ afla vindecare şi multa mângâere; dupre cum Iacob porunceşte şi striga catră noĭ catra toţĭ, apoĭ şi Hrisostom ĭaraşĭ ḑice cu glas mare; fa mulţamire cu inima vesela, şi te róga din inima pentru ca sa ĭaĭ vindecare. Daca, când vorbim cu ceĭ bunĭ şi ne întalnim, simţim óre-care mulţamire şi mult folos, cât har vom câştiga daca ne vom ruga cum se cuvine? Cu D-ḑeŭ convorbim şi cu el ne întalnim, unde este adorare acolo este şi convorbire cu D-ḑeŭ. Sfântul Spirit vine prin voia luĭ D-ḑeŭ şi locueşte în inimă şi o umple de mulţamire. Ascultă cum ne-aŭ învĕţat şi ce ḑice despre rugacĭune însuşĭ Iisus Christos cu gura, inima şi corpul seŭ. Rugăcĭunea cea curata este plină de har, uneşte pe ómenĭ cu D-ḑeŭ şi-ĭ înalţa; este sigilul înţelepcĭuneĭ, siguranţa păceĭ, paza curaţanieĭ, privarea de rĕutate, pedagogia manieĭ şi causa modestieĭ, suspendarea ureĭ şi uşurarea osteneleĭ. Pentru atâtea darurĭ marĭ şi stralucite, ce le posede ca Dómna rugacĭunea nóstra cinstita, am scris cu grabire unele mulţamirĭ, rugacĭunĭ alese şi mult laudate, pe care în tot-déuna să le ceteştĭ spre a glorifica pre D-ḑeŭ. Să cânţĭ şi să-ĭ mulţameştĭ şi să-l doxologeştĭ ḑiua şi nóptea cu inima fierbinte. Pentru ca sa-l aĭ ajutător şi apărator al tĕŭ, nimicitor vrajmaşilor tĕi, şi bine-făcĕtor la tóte, pazitorul Domnieĭ şi acoperemênt Ţĕreĭ, şi al stralucițeĭ Dómneĭ Pauna, fericire ĭubiţilor şi prea doriţilor teĭ fiĭ Constantin şi Raducanu, vlastare ale coróneĭ tale, de asemenea a tot Palatul pănă la adîncĭ batrâneţe. Iar după acéstă lume trecĕtóre şi bogăţie fugătóre să mergĭ în lŏcaşurile cele vecĭnice cereştĭ, la Impĕraţia cea de sus a luĭ

D-ḑeŭ spre a glorifica Treimea cea una în fiinţă; să te rogĭ neîntinat în eternitate împreună cu copiiĭ tĕĭ şi soţia în viaţa cea fericită.

RUGĂCIUNI DE AJUTORINŢĂ

Catră Prea Inaltul Dumneḑeu şi cătră Pururea Fecĭóra şi Stĕpâna, pronunţate în fie care ḑi din sĕptămână.

DUMINICA.

RUGĂCIUNEA I.

Sculându-me din somn, îţĭ mulţămesc Sfântă Treime pentru că prin multa ta bunătate şi îndelung răbdare nu te-aĭ manieat asupra mea leneşuluĭ şi păcĕtosuluĭ şi nicĭ m'aĭ perdut pentru fară-delegile mele, ci prin cunoscuta ta ĭubire de ómenĭ m'aĭ sculat pre mine cel ce zĕceam în desnadajduire ca să me râdic şi să marese puterea ta. Şi acum luminéza-mĭ ochiĭ minţeĭ, deschide-mĭ gura ca sa învet legea Ta şi sá pricep poruncele Tale şi sa fac voia Ta, şi să mĕ marturisesc Ţie cu sdrobire de inimă şi sa cânt prea Sfântul Tĕŭ nume, al Tatăluĭ şi al Fiuluĭ şi a Sfântuluĭ Duh, acum şi pururea şi în veciĭ vecilor, Amin.

RUGĂCIUNEA II.

Mumă umana a ĭubitoruluĭ de ómenĭ D-ḑeŭ, Stĕpâna Nascĕtóre de D-ḑeŭ pleaca urechĭa ta şi mĕ asculta pe mine din înalţimea măririeĭ tale, am greşit Preasfânta! am greşit şi-mĭ recunosc făra de legile mele, şi pĕcatul meŭ înaintea mea este în totdéuna. Arunca privirea Preasfântă spre rugacĭunea şi marturisirea şerbuluĭ tĕŭ şi-mĭ da mie isvor de lacrîmĭ din suflet întristat, curaţă, spala, râdica greutatea pĕcatelor mele; insuflă în inima mea sfânta

frică a Fiĭuluĭ tĕŭ şi D-ḑeŭ. Nor maĭ luminos decât sórele minţeĭ, straluceşte-mĭ lumina ta cea intelectuală în mintea mea cea turburata şi întunecată, împrăştie şi alungă pîcla cea deasă a cugetărilor mele celor viclene, pentru ca în linişte şi veselie lumineĭ straluciriĭ tale, sa aduc jertfa de laudă şi de marturisire făcĕtoruluĭ şi plasmuitoruluĭ meŭ, marindu-te cu mulţamire pre Tine mijlocitórea pĕcătoşilor şi pre Cel nascut din tine Christos, D-ḑeul nostru. în veciĭ vecilor, Amin.

LUNI.

RUGĂCIUNEA I.

Dómne Dumneḑeul meŭ cel ce dărueştĭ ómenilor ĭertare prin pocainţă şi tip de cunoştinţă şi mărturisire de pĕcate, aratându-ne tuturor spre ĭertare pocăinţa profetuluĭ David; Tu Stĕpâne şi pre mine pĕcătosul, cel căḑut în multe şi marĭ greşale, milueşte-me dupĕ marea Ta milă şi dupĕ mulţimea îndurărilor Tale, curăţă tóte fără de legile mele. Că Ţie Dómne am greşit, celuĭ ce cunoştĭ cele nevĕḑute şi cele ascunse ale inimeĭ ómenilor, celuĭ ce singur aĭ puterea de a ĭerta greşalele. Inima curată zideşte întru mine, şi făcêndu-mĭ cunoscută bucuria mântuireĭ mele nu mĕ departa de la faţa Ta, ci bine-voeşte ca un bun şi ĭubitor de ómenĭ, ca până la ultima mea respirare să Te închin cu frică şi ĭubire, şi să fac în tóte voinţa Ta. Cu mila şi cu îndurările şi ĭubirea de ómenĭ a unuĭa născutuluĭ Tĕŭ Fiŭ, cu care eştĭ bine-cuvêntat, împreună cu pre Sfântul şi bunul şi de viaţă făcĕtorul Tĕŭ Duh, acum şi pururea şi în veciĭ vecilor, Amin.

RUGĂCIUNEA II.

Către Prea curata Născĕtóre de Dumneḑeŭ.

Stĕpâna mea Născĕtóre de D-ḑeŭ nu mĕ părăsi pre mine pĕcătosul şi netrebnicul tĕŭ serv, ca să

mĕ pĭerd pentru urîtele mele fapte; ci dupĕ îndurarea ta priveşte asupra mea şi mĕ curăţăşte de ispitele acestea; pentru ca şi eŭ să te măresc pre Tine în tot-déuna, ca Aparătórea mea, salvând prea Mă rită în tot-déuna neamul nostru cu mila Ta, acum şi tot-déuna şi în veciĭ vecilor, Amin.

MARŢI.

RUGĂCIUNEA I.

Dómne milostive şi îndurate, îndelung răbdatorule şi mult dătatorule, ascultă rugăcĭunea mea şi ĭa aminte la glasul rugacĭuneĭ mele, fă cu mine semn spre bine, condu-mĕ pe calea Ta, ca să umblu întru adevĕrul Tĕŭ; înveseleşte-mĭ inima mea, ca să mĕ tem de numele Tĕŭ cel sfânt; pentru că este mare şi facĭ minunĭ. Tu eştĭ singur D-ḑeŭ şi nu este aseminea Ţie între D-ḑeĭ Dómne, puternic în mile şi bun în tarie, ca să ajuţĭ, sa mijloceştĭ şi să mântueştĭ pe toţĭ ceĭ ce nadajduesc în numele Teŭ cel sfânt. Ca Ţie se cuvine mărirea, cinstea şi închinaciunea Parintelui şi Fiului şi Sfântuluĭ Duh, acum şi pururea şi în veciĭ vecilor, Amin.

RUGĂCIUNEA II.

Dumneḑeule vecĭniciei, Creatorul al a tóta zidirea, isvorul mileĭ, şi abis de bunatate, revarsa şi asupra mea a pecatosuluĭ lumina feţeĭ Tale; lumineaza în inima mea, sóre intelectual al dreptaţeĭ, şi umple sufletul meu de înţelepciunea Ta. Invaţa-mĕ ca să cuget în tot-déuna la ale Tale, ca sa-Ţĭ laud judecăţile şi neîncetat sa me mărturisesc Ţie Stĕpânuluĭ şi Facĕtorului meŭ de bine, ca lucrurile mânilor mele sa se îndrepte dupre voința Ta, ca sa fac cele bine placute şi cu bun miros primite de Tine, pazindu-mĕ de tot pĕcatul şi de tóta puterea contrară, pentru

ca şi prin mine cel modest şi nedemn servul Tĕŭ să se măréscă prea sfânt numele Tĕŭ, al Tataluĭ şi al Fiuluĭ şi al Sfântuluĭ Duh, acum şi în vecĭ, Amin.

MERCURI.

RUGĂCIUNEA I.

Dumnedeule şi Părinte al Domnuluĭ nostru Iisus Christos, Cel ce me-a râdicat pre mine din patul meŭ şi me a adus până la acésta óră a rugacĭuneĭ, dă-mĭ har ca să deschid gura mea. Condu-mĕ cu Duhul tĕŭ cel Sfânt şi mĕ învaţă îndreptarile Tale. Câte ţi-am greşit Ţie pana în ora acésta cu cuvêntul şi cu lucrul saŭ cu cugetarea, de voe şi fara de voe, slabeşte, lasă, ĭartă pentru marea Ta mila. Cacĭ de veĭ privi Dómne la fără de legĭ, cine 'mĭ va fi D-deule sprijinitorul? La Tine este refugiul. Tu eştĭ singur Sfânt, ajutător şi puternic şi sprijinitorul vieţeĭ nóstre, şi pe Tine te cânta tóta zidirea în eternitate, Amin.

RUGĂCIUNEA II

Spre mărirea Născĕtóreĭ de Dumnedeŭ Fecióră.

Preasfântă Stĕpâna de D-deŭ Nascĕtóre, alunga de la mine pecatosul şi nedemnul Teŭ serv lenevirea, uĭţarea, neştiinţa şi nepasarea şi tóte cugetarile viclene şi urîte din nenorocita mea inima şi din intinatul meŭ suflet, şi din intunecata mea minte, şi stînge flacara patimilor mele şi mĕ milueşte şi me ajuta, ca sunt neputincios şi cu sufletul şi cu trupul, şi me pazeşte de dorinţele cele viclene ce vin asupra mea şi de reamintirĭ în nópte şi în di, şi mĕ fereşte de tóte faptele mele cele réle. Pentru ca eştı prea Bine-cuvêntata maĭ mult decât tóte neamurile, şi se mareşte preasfântul Teŭ nume în veciĭ vecilor, Amin.

JOI.

RUGĂCIUNEA I.

Bine-cuvêntat ești Dumneḍeul părinților noștri și laudat și prea mărit este numele Teŭ în vecĭ, pentru că aĭ făcut sa tréca întunericul nopțeĭ și ne-aĭ aratat ĭarășĭ lumina ḑileĭ; ci mě rog înduĭoșitóreĭ Tale bunatățĭ Dómne, curațește pěcatele mele, și primește rugacĭunea mea pentru marea mila Ta, carĭ la Tine alerg Dómne îndurate și a tot puternice. Lucește în inima mea adeveratul sóre al dreptățeĭ Tale, lumineză mintea mea, și îndreptéză tóte simțirele mele, ca umblând corect în timpul ḑileĭ întru poruncele tale să ajung la viața vecĭnică, și sa mě învrednicesc a privi la Tine focul cel neapropiat. Că Tu eștĭ D-ḑeul nostru și Ție mărire îțĭ dăm Tataluĭ și Fiuluĭ și Sfântuluĭ Duh, acum și în veciĭ vecilor, Amin.

RUGĂCIUNEA II.

Dómne D-ḑeul meŭ adu-Țĭ aminte de mine pěcătosul și nedemnul servul Těŭ, pentru ca să chem numele Těŭ cel sfânt, și nu mě îndepărta pre mine de la nădejdea mileĭ Tale, ci-mĭ dăruește mie tóte cererile cele spre mântuire, și mě fă demn ca să Te ĭubesc și să mě tem de Tine din tótă inima mea și să fac în tóte voĭa Ta. Pentru că ești D-ḑeŭ ĭubitoriŭ de ómenĭ, și Ție numaĭ se cuvine mărire și închinăcĭune în vecĭ, Amin.

VINERI.

RUGĂCIUNEA I.

Din nópte râdic sufletul meŭ cătră tine Dómne, pentru că lumină sunt poruncile Tale, învați-mě Dumneḍeule dreptatea Ta, poruncile și îndreptările Tale. Lumineză ochiĭ minţeĭ mele, ca nu cum-

va sa adormitez în pěcate spre mórte. Indepărtéză tot întunericul din inima mea şi pázeşte neispitita viaţa mea cu pecetea Sfântuluĭ Těŭ Duh. Revarsă asupra mea bogata îndurare a ĭubireĭ Tale de ómenĭ, ca stând tot-déuna măntuit cu sufletul şi corpul să măresc făţiş numele Těŭ cel minunat şi bine-cuvêntat, al Tatăluĭ al Fiĭuluĭ şi al Sfântuluĭ Duh, acum şi în veciĭ vecilor, Amin.

RUGĂCIUNEA II

La pururea pomenita Născĕtórea de Dumneḑeŭ.

Stěpână Născetóre de D-ḑeŭ, nadejdea mea, Tu cunoştĭ cugetele mele, şi faptele mele, şi slabăciunea neputinciósei mele naturı, şi Ţie 'ţı pun înainte sufletul meŭ cel întinat cu multe pěcate. Tu Stepâna veḑĭ durerea ranelor nenorocituluĭ meu suflet. Tu dar dă-mĭ şi vindecarea, îndreptând asupra mea picatura simpatiei Tale ceĭ ĭubitóre de ómenĭ. Priveşte asupra mea Prea curata, şi fa bine-voitor asupra mea pe Fiul teŭ şi D-ḑeu, Cel ce are a pronunţa înaintea ingererilor şi a ómenilor cugetarile mele cele viclene, şi faptele mele. Primeasca-te pre Tine ca Maică iubitorul de ómenĭ a mijloci pentru sufletul meŭ pecatos şi desnadajduit. Milueşte-mě pre mine cel afundat în mulţimea ispitelor, care îndrăsnesc la mila Ta şi la sprijinul Teu cel compatimitor, care 'ţĭ aduc Ţie suspin din inima sdrobita. Nu înceta de a mijloci pentru mine cel smerit şi nenorocit Stépâna. Ca prin ajutorul Těŭ sa mě învrednicesc de vindecare pentru multele şi grelele mele greşale. Că Tu eştĭ nădejdea celor desnadăjduiţĭ, ajutorul celor neajutoraţĭ, refugiul celor ce alérga la Tine, pe Tine te laudă tóta făptura în vecĭ, Amin.

SÂMBĂTĂ.

RUGĂCIUNEA I.

Dómne D-ḑeul meŭ cel ce aĭ alungat de la mine lenevirea somnuluĭ şi m'aĭ chemat cu chemare Sfânta ca să mé mărturisesc Ţie pentru judecăţile dreptaţeĭ Tale, primeşte umilita mea ruga şi-mĭ dărueşte mie credinţă neruşinata, nadajde sigura şi ĭubire neipocrita. Bine-cuvintéza întrarile şi ĭeşirele, lucrarile, cuvintele şi dorinţele mele, ca cu mulţamire sa maresc bunatatea cea nespusă a bunataţeĭ Tale. Cacĭ al Teŭ este a ne milui şi mântui Dumneḑeul nostru, şi Ţie mărire şi mulţamita 'Ţi înalţam Tataluĭ şi Fiuluĭ şi Sfântuluĭ Duh acum şi pururea şi în veciĭ vecilor, Amin.

RUGĂCIUNEA II.

Dómne D-ḑeul nostru, cel ce aĭ facut cerul şi pămêntul, marea şi tóte cele din ele, milueşte-mĕ şi mĕ ĭarta pe mine pĕcatosul şi nedemnul Tĕŭ serv de pecatele mele cele multe. Paseşte-mĕ Dómne de patimile corpuluĭ şi mĕ fereşte de resbelul necuratelor mele cugetarĭ. Dómne D-ḑeul meŭ, apara-mĕ de mrejele diavoluluĭ şi me protege cu mâna Ta cea puternică de tóta intriga protivnică. Dómne Tu tóte le ştiĭ, Tu cunoştĭ greşalele mele şi cum voeştĭ curaţĕ-le. Dómne D-ḑeul meŭ, da-mĭ Ângerĭ bunĭ carĭ sa mĕ conduca şi sa me guverneze. Dómne luminéza inima mea, pe care o a întunecat dorinţa cea rea. Dómne! eŭ ca om am greşit, ĭar Tu ca D-ḑeŭ ĭarta şi mĕ milueşte. Dómne veḑĭ slăbacĭunea sufletuluĭ meŭ şi trimite darul Tĕŭ în ajutorul meŭ, spre a-mĭ dărui sfârşit bun şi câştigarea vieţeĭ de vecĭ, pentru ca şi prin mine să se mareasca prea Sfântul Teŭ nume, al Tataluĭ şi al Fiĭuluĭ şi al Sfântuluĭ Duh, acum şi în nesfârşiţĭ seculĭ, Amin.

RUGĂCIUNE

Catră Ângerul păzitor al sufletuluĭ omuluĭ, care se ceteşte în tótă sara.

Sfinte Ângere păzitorul necuratuluĭ meŭ suflet şi nenorociteĭ mele vieţĭ, nu mĕ părasi pe mine pĕcatosul, nicĭ te depărta de la mine pentru neînfrănarea mea. Nu da loc demonuluĭ viclean ca să mĕ stĕpânéscа în puterea acestuĭ muritor trup. Indréptă întinata şi negligenta mea mâna, şi mĕ condu pe calea mântuireĭ. Da, sfinte Ângere al luĭ D-ḑeu, pazitorul şi acoperitorul intinatuluĭ meŭ suflet şi corp, ĭartă-mĭ mie tóte cu câte te-am întristat în tóte ḑilele vieţeĭ mele. Şi dacă am greşit cu ceva în ḑiua de astă-ḑĭ, acopere-mĕ în acéstă nópte şi mĕ pazeşte de tóta ispita protivnică, ca nu cu vre-un pĕcat să supĕr pre D-ḑeŭ. Mijloceşte pentru mine catra D-ḑeŭ ca sa mĕ întarésсă pre mine întru frica Sa, şi să mĕ arate pre mine vrednic serv al bunătaţeĭ Sale, Amin.

Alte stihurĭ cuprinḑênd tot subiectul acesteĭ cărţĭ, al cărora Acrostih este: „Lucrarea luĭ Antim“.

Lucrarea acésta mica s'a dispus prea bine, desparţindu-se tóta în patru parţĭ. Doue parţĭ sunt de sentinţĭ, care înfrumuseţaze fórte potrivit viaţa Domnitorilor. La sfârşit s'aŭ pus cele-l-alte parţĭ, care mântuesc şi folosesc mult sufletul. Udând ca Nilul cu curgerĭ aurite sufletele, ce îmblânḑesc pre Dumneḑeŭ cel A-tot puternic. In special a patra parte ne face fiĭ curaţĭ, însa partea a treia ne conduce catra dorinţa celeĭ a patra. Decĭ cât poţĭ înfrumuseţaza viaţa ta, ca să te facĭ fiŭ al luĭ Dumneḑeŭ şi sa-ţĭ mântui sufletul tĕŭ.

Sfârşit şi luĭ Dumneḑeŭ laudă.

S'a imprimat de Dionisie Ieromonahul Floru.

C. E.

DESCRIPŢIUNEA GEOGRAFICĂ A DACIEI

DE

CESARIE DAPONTE.

(Vedĭ Emile Legrand, Bibliothèque Greque Vulgaire, vol. III. p. 252-258).

Cine voeşte sa ĭubéscă va pierde timp, va cheltui şi banĭ şi sa nu le socotésca, dice vorba comuna, adică proverbul. Iar eu dic, fraţilor, cu totul din contra: Cel ce doreşte sa câştige banĭ, sa fie onorat, glorificat, şi să trăeasca bine, nu trebue sa-şĭ piarda vremea, ci trebue să citeasca şi bine sa-şĭ cheltuească timpul vieţei sale, pentru ca în cărţiie nóstre să afla buna-vieţuire, avuţie, mărire, onóre şi tóta fericirea. Să gasesc între acestea înca şi istorii de ale Sfinţilor plăcute, sa găsesc vieţi şi purtarĭ politiceştĭ instructive şi folositóre, ca geografiile, pentru ca acestea spun marirea luı D-deŭ, aşa precum şi cerurile pre închipuesc cerurile. Decĭ scriind noĭ împĕrăţiile lumeĭ, oraşele pamêntuluĭ, lucrurile frumóse şi localităţile întinse, să glorifică prin urmare şi Dumnedeu, carele a dat acestea pentru ĭubirea omenireĭ. Dacia cuprinde treĭ Domniate, ca şi cum am dice treĭ Domniĭ, Ducate, Principate. Maĭ întăĭu Transilvania (se numeşte şi Ardeal Ἐρδελία), apoı Valahia şi în urma Bogdania sau şi Moldova. Tóte aceste megieşe fiind cu Ungaria îşĭ aŭ un singur nume, cel de Dacia. Acum voĭu vorbi consecutiv despre acestea: Va-

lahia, Bogdania și Transilvania. Acésta (Transilvania) se numește Eptapol, pentru cele șapte orașe maĭ însemnate din ea, țară mare, și pentru lungimea teritorială se numește și Lungósa. Cel maĭ însemnat între orașe este cu un climat bolnavicĭos, de aceea și locuitoriĭ luĭ sufăr de paralisiĭ maĭ ales și de durerĭ de mânĭ. Se ḑice Sibiĭu. Este reședința Generaluluĭ și a Arhiereuluĭ (Mitropolituluĭ) pentru ca'ĭ oraș mare, de aceea și rivalisaza în mareție cu (Viena) Becĭul, scaunul Imperatoruluĭ Nemților. Aceștia din vechime ĭi ęra supusă tótă Transilvania, precum și Ungaria. Maĭ este și alt oraș, dar și acesta bolnăvicĭos, aicĭ sunt surḑĭ, mulțĭ cu simțurĭ cĭuntite și sufĕr de tusă. Maĭ este și altul, care a fost reșidința mareluĭ Decebal, Regele Dacilor. Este și Brașovul lânga confinia Valahieĭ, oraș destul de mare și acesta și dar din cele însemnate, îl numesc și Stefanopol, dar pricina n'am găsit'o scrisă în istorie. Aceste ḑise sunt îndeajuns pentru Trasilvania, care are și o nouă religie de curând apărută, cea a *luteranilor*.

Valahia cea vestita, reședința de acum a Românilor, mult ĭubită și invidiată de Fanarioțĭ. Localitate fórte productivă *din care în adevĕr curge mĭere și lapte, care să ne fie de bine*. Țară cu climat fórte sanĕtos, Țară de dorit, fórte întinsa și potrivita pentru afacerĭ. Bucureștĭul eĭ cel vestit și frumos este tronul Domnitorilor, pe la mijlocul brațuluĭ sĕu trece Dâmbovița, și'ĭ sărută fața și'ĭ udă corpul. Dâmbovița dar curge peste frumosul sĕŭ corp. Dâmbovița rîŭ auriŭ, pentru că produce aur, pe care țiganiĭ 'l culeg și dau la Domnie, cincĭ, orĭ șase pungĭ pline, împreuna cu cel adunat din Olt, pentru ca și acesta are aur, și care rîŭ separă Craiova de Valahia. Posede monastirĭ multe și bogate, maĭ ales cele ale Craĭoveĭ sunt maĭ mărețe, în una din acestea se conserva reliquiile luĭ Grigorie Decapolitul, ce'ĭ acum cetățan al ceruluĭ. In alta, mâna dréptă a mareluĭ între Ierarhĭ, Sf. Nicolaĭ al nostru, cel făcĕtor de minunĭ. La Bucureștĭ este templul Nascetóreĭ ce se numește Serindarĭ, gloria Valahieĭ, pentru minunile ḑil-

nice ce sĕvêrşeşte la fie-care şi mie chiar. Are şi o monastire ce are un spital obştesc, şi cu o clopotniţa ce'ı vrednica de vĕḑut, şi care se numeşte Colţa, edificiu cu mare cheltuĭală făcut de acel Mihail Cantacuzin Brancovanu, Spatar şi moş al Domnitoruluĭ Constantin, al aceluĭ vestit şi bogat.

Moldavia este al doilea scaun al Românilor, loc fórte sănĕtos maĭ mult şi de cât al Valahieĭ, loc prea productiv, dar nu ca al Valahieĭ, merele şi boiĭ sunt maĭ frumoşĭ aĭ Moldavieĭ, boiĭ marĭ, aşa ca Valahia n'are ca aceĭa şi nicĭ o alta provincie a Europeĭ, de aceia se cumpară mulţĭ în Ungaria şi în Polonia care'ĭ megieşa cu ea. Are şi mŏnastiri, dar nu ca ale Valahieĭ. Posede şi o icóna facĕtóre de minunĭ a Născĕtóreĭ la Iaşĭ, ş'o numesc Golia, aşa precum are şi Scopelo icóna Buneĭ-Vestirĭ. Tronul Domnitoruluĭ este Iaşul. Bucureştiul întrece pe Iaşĭ în tóte. La Iaşĭ este întreg corpul de móşte al Sf. Paraschiveĭ ceĭ noua, Sântă facĕtóre de minunĭ, precum şi talpa piciorului Sf. Ioan Botezĕtorul, să'ı avem rugăciunea luĭ. Biserica Sf. Treiĭerarhĭ este sculptata în relief tóta cu adevĕrate figurĭ, cea ce'ĭ face frumuseţa exterióră, edificiŭ al lui Vasilie Vodă Albanitul. Acesta a zidit şi Golia, a adus şi pe Cuviósa Paraschiva cea noua din Constantinopol, cu mare dare de banĭ. Acesta a platit şi datoria Sf. Momênt tóta şi care era mare atuncĭ, D-ḑeu să-l ĭerte pe fericitul întru amintire. Şi la Argeş în Valahia este o Biserica sculptată, ca şi acésta, dar maĭ minunat. La Iaşĭ sunt ca la 5000 de case ĭar la Bucureştĭ 15,000, precum este cunoscut tuturor. De aseminea şi populaţia ţareĭ este maĭ multa în Valahia. Pe timpul luĭ Brancovénu spun că locuitoriĭ Bucureştiuluĭ eraŭ peste 70,000. Pe timpul luĭ Constantin Mavrocordat când eŭ eram secretar aceluĭa, s'a împarţit haragĭ patruḑecĭ de miĭ, adica 40,000 cu siguranţă. Sunt acum 40 de anĭ de când s'a dat de Domn în Valahia haragĭ şi s'a plătit; ĭar în Domnia frateluĭ sĕŭ Ioan, când am fost înaintat la Caminarie, 40 în Moldova, cu adevĕrat nu era mare deosebirea între Valahia şi Moldova. In timpurile a-

ceste de resboĭ şi acea a fost ruinata de Turcĭ şi acésta a fost sclăvită şi strivită. La sfârşitul resboĭuluĭ aŭ fost ocupate de Moscovĭ şi ĭarăşĭ au fost date înapoĭ Turcieĭ, prin spaima tuturor popórelor pentru ĭubirea de argint a Ruşilor şi pentru darea de banĭ din partea Turcilor, cu condiţiune că doĭ anĭ bir să nu pl.tésca nicĭ un fel de dare, ca să dea Turculuĭ, de aseminea şi insulele în care a calcat picĭorul Ruşilor şi voĭa sa le ia. Neamţul însă a luat de la Moldova (după cum maĭ sus am spus şi din Polonia) treĭ districte: Suceava şi alte doue de la Turc gratis, ca dar şi cât de mare! Ş'aŭ maĭ rĕmas cincĭ-spre-ḑece districte; Ungro-Vlahia însă a avut şi are şapte-spre-ḑece, împreună cu Craĭova. Uniĭ spun ca causa ar fi fost să se bată Neamţul cu Blondul (Rusul) şi sa-l lovească din pricina prietiniei cu Turciĭ şi a rivalitaţeĭ cu Ruşiĭ, dar n'a facut'o, de şi avea o pregatire de 200.000 de armata pe picĭor; dacă Blondul ar fi luat drumul spre Constantinopol, atunci sa-l atace spre a-ĭ împedica acéstă fericită expediţie. Alţii daŭ ca causă marea desonóre a Seferlizilor ce au sĕvêrşit peutru mania de femeĭ, adică femeeĭ Elgiuluĭ şi surorelor, ĭeşind ḑilele acele din Constantinopol; pentru care Saugeacul lor leo bserva, paḑind ca creştiniĭ sa nu le vadă ca şi cum ar fi ceva sfânt. Grigorie Ghica după ce a stat doĭ anĭ Domn în Moldova întorcêndu-se din Moscva i s'a taĭat capul, sub pretext că a fost pus Domn de Blonḑĭ. Alecu Ipsilant Domnul Valahieĭ s'a facut din Constantinopol, ĭar Costachi Moruzi, fratele femeeĭ sale, mare dragoman şi prieten cu el, a luat Moldova de la Impĕrăţie şi s'a făcut Domn Moldoveĭ fără întârḑiere. Are Mitropoliţĭ Bogdano-Valahia, are şi Episcopiĭ treĭ Moldavia, două Valahia şi treĭ Transilvania. Aceste aŭ tóte treĭ şi scóle pe la locurile lor. Moldavia se numeşte şi Moldo-Vlahia, dar nu se scrie nicăirĭ pricina acésta. Valahia se ḑice şi Ungro-Vlahia, dar se ştie, pentru că este scrisă pricina. Causa este ca acel vechiu Mihaĭ Voda Albanitul, cel mare cu zelul şi voĭnic, a domnit peste Valahia, Moldavia şi Tran-

silvania în același timp, pe lângă acestea și peste Ungaria și'șĭ avea acesta scaunul sĕŭ în Valahia, pentru care s'a și cinstit cu titlul al Ungarieĭ. Scaunul Moldo-Vlahieĭ din vechime era maĭ sus decât cel al Valahieĭ; însă Brancoveanu cu darĭ marĭ la Impĕrăție a înălțat Valahia. Cine se duce, frate, la VlahoBogdania și nu-șĭ întina trupul seŭ, și îșĭ conserva fecĭoria, este maĭ fericit de cât un închinător la mormêntul Domnuluĭ, este în adevĕr fericit. Afrodita ș'a avut maĭ întaiu domnia singură în Cipru, dupĕ istorie, acum are pretutindenea tronurĭ și împerațiĭ, dar cu deosebire, cum socot în Moldo-Valahia, din causa frumuseței și indecențeĭ femeilor, ce sunt în VlahoBogdania.

Am tradus acéstă descriere geografică a luĭ Cesarie Daponte în românește numaĭ pentru a sa cunósște cum considerau pe atuncĭ Greciĭ și alte popóre aceste țarĭ, precum și care erau confiniile vechilor Principate: Moldova și Valahia cu Oltenia. Sunt însemnate și aprecierile luĭ Daponte asupra caracterelor populațiuneĭ Provinciilor româneștĭ. Descrierea este în poesie populara, dupĕ cum sunt maĭ tóte scrierele sale.

C. Erbicénu.

CESARIE DAPONTE.

(Vedĭ Κῆπος Χαρίτων ὑπὸ Γαυριὴλ Σοφοκλέους, Ἀθήνεσι p. 286-292).

Canon cuprindĕtor de multe lucrurĭ escelente dintre cele cunoscute în orașe, insule, popóre și animale.

Glas 4. Oda I. *Deschide-voiu gura mea.*

Deschide-voiu gura mea și voiu istorisi fórte multe lucruri excelente; venițĭ sá ascultațĭ, venițĭ boerĭ, venițĭ comercianțĭ, venițĭ și ceĭ bogațĭ, venițĭ și ceĭ saracĭ.

Vinul de Scopelo, comandaria de Cipru. moschata (strugurı de moscata) de Samos și parte din a Franciei, vutcele de Danțig și de Vlaho-Bogdania, rasólele de Corf sunt lucrurĭ admirabile.

Garofele de Hio și mastica și migdalele, merele de Moldova, cireșile de Grevena, vișinile de Valahia, stafida razachia și smochinele de Smirna sunt lucrurĭ escelente.

Persicile de Constantinopol, perele din Muntele Sinaĭ, chitrele din Hio și cele din Asiatica și pepeniĭ aceĭ din Cotina, pepeniĭ galbenĭ de Vodina sunt lucrurĭ fórte plăcute.

Castanele de Prusa, fisticele de Halep, rodiile de Hio, cáisile de Damasc și prunele, portocalele de Malta, și cele din Rahitin sunt lucrurĭ escelente.

Oda 3. *Pre ceĭ ce'țı cântă ție.*

Șerpiı și ariciı din Pantzehri, balsamul de Meca și curmalele, moshul din China, theriacul Venețian pomada de Hio sunt în adevĕr lucrurĭ admirabile.

Zahărul englezesc şi stampa, pulberea de puşcă, matelotul şi corabia, orologiile şi oglinḑele, şalurile de Anghira precum şi teftichiile, în adevĕr sunt lucrurĭ escelente.

Rosele Franţieĭ, antzoghiĭ şi caperele de Mitilinĭ, mizitrile şi gutuile Adrianopoluluĭ şi maslinele Creteĭ sunt lucrurĭ escelente în adevĕr.

Boiĭ Moldavieĭ, oile din Caramania, caşcavalurile Valahieĭ, icrele negre de Vidin, cigele şi morunii de Dunarea sunt în adevĕr admirabile.

Pesciĭ de Enos şi Mesologhi, ţiriĭ de Arigiŭ, xitul de Constantinopol, xirihul de Azzachism şi pastrama de Chesaria sunt lucrurĭ în adevĕr plăcute.

Oda 4. *Cel ce şade în slavă.*

Pętrele Indieĭ, chihrimbarul de Polonia, brilantul, mărgăritarul de Hurmuz, farfuriile, ceştele, ravendele şi matasa Chineĭ sunt lucrurĭ escelente.

Galbeniĭ de Veneţia, aurul Hambesieĭ, sibilile Ispanieĭ, balunetisul Moscveĭ, coraliul de Sardinia şi metalele Trapezundeĭ sunt lucrurĭ admirabile.

Cafeaua de Ghemeniŭ, lâna de Fiume, fesurile de Bavaria, bumbacul de China şi Seras, bistologiile de Roma şi prosópele de Verria sunt în adevĕr lucrurĭ escelente.

Bogăţia stupinilor de Moldavia şi Valahia şi sare multă, săpunul de Tarabulus, tutunul de Laodichia, suliţile Tatarieĭ sunt lucrurĭ admirabile.

Anghinarele de Constantinopol, fragilitatea alunilor din Sf. Munte, orezul de Damiatin, posmagiĭ de Braşov, caĭmacurile de Valahia şi crastaveţiĭ de Vlanga sunt în adevĕr lucrurĭ plăcute.

Oda a 5. *Spăimântatu-s'aŭ tóte.*

Icónele de Moscva, crucile de Sf. Munte, untul-de-lemn de Cipru şi Creta, prinococul Moraitic, ceara galbenă de Moldova, blănurile de Moscva sunt lucrurĭ fórte frumóse.

Untul-de-lemn din Corfu, strugurĭ de Zachint, crocul

de Sf. Munte, rîurile, rodostamul de Sf. Mormênt împreuna cu apele limpeḑı de Hio, Bostra de Indersai sunt lucrurĭ fórte frumóse.

Prepeliţile de Maniatica, sugĭucul chipriotic, mierea de Athena şi Spania, mustopitele de Scopelo, piasendul de Veneţia, untul de Amaniu sunt lucrurĭ fórte plăcute.

Puiĭ de mosch de Rusia, cracatiţele de insule, cavuriile de Cutali şi Constantinopol, stridiile, siteniile, icrile de Chefal şi scoĭcile de Turla şi sedefurile de marea Roşie sunt lucrurĭ escelente.

Oda a 6. *Acésta D-ḑeească.....*

Mierlele unor insule, împreună cu canariĭ pătaţĭ de Veneţia, porumbeii de Bagdat, cu adevĕrat sunt admirabilĭ.

Câinii samsonĭ de Germania, câiniĭ şi şoĭmii de Valahia şi de Moldavia fórte abilĭ pentru vĕnat, cu adevĕrat sunt însemnaţĭ.

Marmura purpurie de Hio, ţeseturile de China şi Persia şi aromatele de India şi Madagascar sunt în adevĕr lucrurĭ însemnate.

Platanul de Cos şi Bostinge, maslinul de mare de la Tasos, gradinele şi palaturile Parisuluĭ sunt lucrurĭ în adevĕr însemnate.

Inalţimea Olimpuluĭ şi a Athonuluĭ, Câmpul Tesalieĭ şi Dobriţeĭ, localitatea şi producţiunea Bisanţuluĭ cu adevĕrat sunt lucrurĭ însemnate.

Oda a 7. *N'aŭ servit făptureĭ.....*

Paraclisul, mormêntul Domnuluĭ meŭ, mahrama Mântuitoruluĭ de la Monăstirea Xiropotam, Cinstitul lemn, îmbracamintea şi braul Dómneĭ mele, corpul Sf. Spiridon, vedere vrednică cu adevĕrat.

Potirul cu care a bĕut Christos la Cina cea de taĭnă cu Uceniciĭ luĭ, douĕ-ḑecĭ de manăstirĭ şi cele trei icóne ale Apostoluluĭ Luca, Sfânta Sofie şi Sfânta eĭ Masă şi icóna mea a Maĭceĭ Domnuluĭ, privire vrednica în adevĕr.

Manăstirile acele meteore, cea din Stera a luĭ Luca din Focida, Templul din Paros cel cu 100 de porțĭ, sculporiĭ și ceĭ aĭ Moldoveĭ și aĭ Valahieĭ sunt demnĭ cu adevĕrat de privit.

Serindarul, Sina, Tabor și Ararat, marea și Sfânta Peșteră din Morea, acea Evanghelie din Patmos unde a scris Apostolul ĭubit sunt vrednice de vĕḑut.

Oda a 8. *Coconiĭ ceĭ....*

Colța din Bucureștĭ, San Marco din Veneția cu turnurile și orologiile și Percesca din Chiev și cele două sute de móște, dar înca și clopotul cel din Petersburg sunt vrednice de vĕḑut.

Templul Apostoluluĭ Petru din Roma, al Sf. Treimĭ din Percesca cum am ḑis, și cel din Petersburg în care este, spun, icóna Născĕtóreĭ de Luca, pe lângă acestea acel în care se înmormêntéză împerațiĭ, sunt vrednice de vĕḑut.

Mormêntul luĭ Mahomet și Mauriĭ, deșertul nasipos al Libieĭ, Golfurile Chiziculuĭ ale Cassandreĭ și ale Athonuluĭ, podul Europeĭ peste Eurip, zidiul Chineĭ și al Troadeĭ, băile Bruseĭ sunt demne de vĕḑut.

Geamiile și Columna Constantinopoluluĭ, Têrgul de farfurie Chinez și cel din Cremona, spileiile Andruluĭ, padurile Chineĭ și ale Veneţieĭ, ale Adrianopoluluĭ și ale Cecmecizilor sunt demne de vĕḑut.

Etna, Haribda, Schila, revarsarea Niluluĭ, çataractele și isvórele, revarsările Euripuluĭ, Eufratuluĭ și Tigruluĭ, marea la Amsterdam, Colimburiul, limanul de Angona, lacul Mirid sunt vrednice de vĕḑut.

Puĭul mic al Indieĭ, finicul Arabieĭ, un născut, Păunul și Papagalul, Leul și Strutul, Pantera, Cacanul, Pardalul, Tigrul, Monocerul, Elefantul, Crocodilul, Foradele Arabieĭ sunt vrednice de vĕḑut.

Oda a 9. *Tot neamul pămêntesc...*

Credința nóstră, ĭubirea de strĕinĭ a Turcilor, Curtea francesă, nobleța Veneţianilor, unirea Ovreilor, armatele

Prusiene, arcașiĭ Sciți, marina Englesilor, ușuratatea Ispaniolilor sunt fórte de rîvnit.

Mintea Romanilor, arta și mecanica Francesilor, sprintenia Albanejilor, ințelepcĭunea Spiroților, religiositatea Rușilor și resboĭul de acum, dorința de libertate a Iberienilor și simplitatea Indienilor sunt demne de ĭubit.

Zelul luĭ Iliu, ĭubirea de D-ḑeŭ a luĭ Avraam și ĭubirea luĭ pentru strĕini, răbdarea îndelungată a luĭ Iob, ĭubirea de feciorie a luĭ Iosif, sfințenia luĭ Melhisedec, blândeța luĭ Moisi, înțălepcĭunea luĭ Solomon și voĭnicia luĭ Samson sunt vrednice de rîvnit.

Colosul de la Rodos, zidurile Babilonieĭ, gradinele suspendate, templul Artemideĭ, mormêntul Mausoleu, Joia elefantidul, piramida Laberint, Pirgul Far, Monolitul luĭ Heracliĭ, admirate peste tot pamêntul, sunt vrednice de privit.

Puterea leuluĭ, activitatea albineĭ ca și a furniceĭ, înțălepcĭunea șarpeluĭ, inocența porumbuluĭ, nevinovația mieluluĭ, cântul privighitoreĭ și ĭuțala vedereĭ vulturuluĭ sunt cu adevĕrat demne de rîvnit.

Christóse împĕrate, datatorule de cele spuse și nespuse, îmulțește și bine-cuvintésa orașele și insulile și cele ce rĕsar și pe ceĭ ce aŭ nevoe milueşte-ĭ pe toțĭ, pe ómenĭ, animale, pe cuvêntatóre și necuvêntatóre cu rugăcĭunele pre ĭubiteĭ Tale Mame.

EXAPOSTILARIE.

Ca la o sută de orașe, insule și munțĭ se află și pană la două sute și cincĭ-ḑecĭ de lucrurĭ aicĭ în acest canon, vinurĭ, rachiurĭ, fructe și de altele. Bucurați-vĕ și vĕ veselițĭ fraților de tóte, dar și sfaturile cele bune din cartea acésta cetiți-le și trăițĭ în Domnul.

Impĕrăteasa Creştinilor, și ĭubita Marie, ție-țĭ dedic acésta carte a mea, acest dor sufletesc, Tu dar acopere și mântuește pe ceĭ ce vor prescri-o nefalșificată, fară gre-

şala şi deplină, iubind pe ceĭ o vor ceti spre folosul lor sufletesc şi veselia inimeĭ.

Sfârşit şi luĭ Dumneḑeu mărire.

Am tradus acest canon numaĭ pentru a sa vedea cât de mult era înradacinat între ómenii timpuluĭ aceluia obiceiul de a expune sub forma religiósă chiar şi lucrurile cele comerciale, industriale şi de nutrimênt, care n'aŭ nici un raport cu Religia; dar pentru ca aŭ fost scrise de un calugar li-a dat forma unuĭ canon din ritualul Bisericeĭ nóstre orthodoxa. Chesarie Daponte şĭ a desêvêrşit instrucţia şi educaţia sa în Academia Sf. Sava din Bucureştĭ, a fost secretar de Stat sub doĭ Domnitori din familia Mavrocordat, cu tóte acestea ştia sa cânte în Biserica şi cunoştea tóte cântarile din ritualul Bisericesc. Sa ştie ca Eleviĭ Academiei Sf. Sava pe lânga învĕţatura limbelor clasice, a matematecilor şi a literatureĭ şi ştiinţelor naturale, eraŭ obligaţĭ a frecventa ḑilnic la biserică sara şi diminéţa şi acolo învĕţau vrênd nevrênd tot ritualul bisericesc. Ast-fel se explica cum de ştiau sa cânte boeriĭ Românĭ din secolul trecut ca ori-care psalt, pentru ca tot timpul cât era student urma la biserica sara şi diminéţa. Sa întalege dar uşor pentru ce şi Chesarie Daponte a scris în acest canon cele ce a vĕḑut şi auḑit în forma de ritual bisericesc, ţinênd în totul tipul cântareĭ bisericeştĭ, adica a catavasiilor celor maĭ în us în Biserica nóstra Orthodoxa „Deschide-voiu gura mea“.

C. Erbiceanu.

MEMORIU

De starea bisericelor și a parohiilor orthodoxe din Județul Bacăŭ.

(Urmare, vedĭ anul al XIV-lea, No. 3, pag. 253).

Pe apa Solonțuluĭ în sus, la pólele unor munțĭ înalțĭ și acoperițĭ peste tot cu bradĭ, este *satul Solonț*, reședința comuneĭ.

Biserica de aicĭ este de zid, în stare bună, mulțemită D-luĭ N. Haciu, propietar în acéstă comună, carele în anii conteniți o a reparat acoperind-o cu tablă și cheltuind suma de 1500 leĭ. Asupra fundareĭ bisericeĭ n'am găsit nicĭ o urma de veleat saŭ inscripțiĭ, de cât numaĭ pe clopot am cetit următórea inscripție:

„Acest clopot l-a facut Gabâr Gheorghiu, 1768".

Tradiția spune că acéstă biserica ar fi cladită maĭ bine de 100 anĭ de câtra Banul Iordache Pruncu, de origină din Transilvania.

Parohul de aicĭ se numește I. Comanescu (Sem. gr. I), și are sub cautarea sa 166 contribuabilĭ orthodoxĭ.

Tot în comuna Solonț, *satul Sărata*, maĭ este o biserică de lemn tencuită, facuta și sânțita în contenitul an 1888.

Poporěniĭ de aicĭ în numěr de 50 se caŭtă de preotul din Bahnoșenĭ.

Din Solonț apucând spre médă-di, ca la 6 chilometri, să începe:

Comuna Magireştĭ. Cel dintêĭu sat se numeşte *Stăneştĭ*, cu o populaţie de o 100 contribuabilĭ orthodoxĭ. Pe vârful unuĭ deal ţuguet este aşeḑată biserica de zid, în stare prósta, din causă ca atât poporĕniĭ cât şi preotul neglijază de ea. In pomelnicul ctitorilor se póte vedea ca este zidita de rezeşĭ în anul 1823, ĭar în anul 1825 sânţita.

Preotul de aicĭ se numeşte Ión Dospinescu (fară curs).

La 3 chilometri de la Stăneştĭ, partea sudica este *satul Măgireştĭ*, reşedinţa comunei, cu o populaţie de 160 contribuabilĭ orthodoxĭ.

La marginea satului, în apropiere de şoseaua Moineştilor, pe un vârf de deal se gaseşte biserica de aici. Ea este de zid, în stare buna, cladită la anul 1822 de poporĕniĭ eĭ, după cum arata veleatul scris la bolta.

Preotul liturghisitor este I. Theodorescu (Sem. gr. I).

Spre apus de Magireştĭ, ca la 2 chilometri, este *satul Prăjeştĭ*, a caruia populaţie e de 80 contribuabilĭ. Biserica de aicĭ durata din lemn, pe la anul 1836, după cum arata pomelnicul ctitorilor, este în stare prósta, din causa că parohieniĭ eĭ sunt puţinĭ la numĕr şi lipsiţĭ de mijlóce spre a o repara.

Preotul respectiv se numeşte Gavriil Dospinescu (Sem. gradul I).

Spre apus de Prăjeştı, la departare ca de 3 chilometri, sa începe:

Comuna Valea-Arinilor, ıar satul în care aĭ intrat se numeşte Valea-Arinilor. In partea nordica a satului se vede o frumósă biserică de zid îngrădită ĭarăşĭ cu zid jurîmprejur. Asupra fundărei eı nu se găseşte nicı un veleat, cu tóte acestea dupe aparenţă nu arată a fi maĭ veche ca de 80—90 anĭ.

Preotul oficiant este D. Cojan (Sem. gr. I), ĭar poporĕnĭ sub păstoria sa are 130 contrib. orthodoxĭ.

Intre satul Valea-Arinilor şi Târgul Moineştĭ să gaseşte *satul Lucăceştĭ*, reşedinţa comuneĭ. Biserica e în mijlocul satuluĭ, de zid, în stare bună, clădită în anul 1850, după

cum arată veleatul scris la frontispiciŭ. Moşia Lucaceştĭ a fost proprietatea Monastireĭ Bistriţa şi posesorul de pe atuncĭ, N. Anghel, a contribuit mult la facerea bisericeĭ. Satul acesta fiind aşeḑat la pólele munţilor şi pĭatră găsindu-se cu abondenţă, biserica de aicĭ încă este îngradită cu zid de jur-împrejur.

Poporul satuluĭ este în numĕr de 99 contrib. orthod.

Mergênd pe apa Tazlauluĭ în sus (Taslăul Sărat), ochiĭ privitoruluĭ întimpina posiţiĭ prea frumóse. De o parte şi de alta a Tazlăuluĭ se inalţă munţĭ acoperiţĭ în mare parte cu brad şi mesteacan; icĭ-colea se vede şi câte un fag îmbătrânit, ĭar pe la pólele munţilor se găsesc mulţĭ arinĭ. De câţĭ va anĭ locuitoriĭ de aicĭ, carĭ sunt preseraţĭ pe marginea apeĭ, aŭ dat de pacura pe care o esploatéza în profitul lor; ca curiositate sa vĕd gropĭ de pacura ce funcţionéza chiar în albia Tazlauluĭ. Distanţa de la Lucaceştĭ pana la *satul Taslău* nu este maĭ mare de 7 chilometrĭ, însa fiind că drumul este chiar pe albia Tazlauluĭ, apoĭ este condamnat cine va a face cel puţin doua óre cu trasura pană la *satul Tazlau*. La pólele unuĭ munte, ca un feliu de semicerc, se găseşte biserica acestuĭ sat. Cu 150 de anĭ în urmă aicĭ era schit de calugarĭ, sub denumirea de schitul Tazlaul-Sarat. Dupĕ spunerea Dascaluluĭ bisericeĭ—un batrên de peste 60 anĭ,—schitul acesta s'a desfiinţat maĭ nainte de anul 1800, cacĭ tatal sĕŭ hirotonisit preot la anul 1806 a gasit schitul desfiinţat de mult. Maĭ la deal de biserica se vĕd şi asta-ḑĭ ruinile chiliilor.

Biserica e de zid, în stare buna. reparându-se în anul 1882, când i s'a maĭ adaos la lungimea eĭ câţĭ-va metrĭ, cácĭ maĭ 'nainte de abea avea o lungime de 5 metrĭ.

Poporĕniĭ satuluĭ sunt în numĕr de 52 contribuabilĭ, ĭar preot la ambele aceste bisericĭ este Al. Antohi (Sem. gr. I).

De la Tazlau mergênd înainte, spre nord-vest, cale de 10 chilometrĭ între munţĭ se găseşte un mic sat cu 11 contribuabilĭ orthodoxĭ numit numit *Chiliile*. Biserica e de

lemn, în stare bunişóra, facuta la anul 1846 de D-na Elena Sturza, proprietara moşieĭ pe acea vreme. Nu are veleat.

Spre apus de Tazlaŭ, între munţĭ, distanţă ca de 6 chilometrĭ se află satul *Schitul Asĕŭ*. Dacă cine-va voeşte a se duce în acest sat, maĭ cu uşurinţă se va putea duce prin comuna Comaneştı pe apa Asĕuluĭ în sus. Aicĭ posiţia e din cele maĭ pitoreştĭ. Valea Aseuluĭ fiind îngustă, munţiĭ staŭ gata de a se alătura unul lânga altul. In câte-va locurĭ se vĕd stâncı întregı din vêrful munţilor şi pană la póle, ıar pe la mijlocul stâncilor câte un pâraĭaş se lasa la vale producênd un murmur prea plăcut. Cu adevĕrat că vederea unor asemenea posiţiĭ inspira chiar în inima atheuluĭ sentimente despre divinitate, şi persónele cu dor de viaţa contemplativa aveaŭ mult cuvênt când 'şĭ alegeaŭ ca loc de vieţuit ast-fel de localitaţı. Predominat de ast-fel de ideĭ merge cine-va de la satul Asĕŭ printre munţı ca două ceasurı şi de odata se deschide înainte un şes rotund. In mijlocul acestuĭ şes se vede biserica schitului Asĕŭ de zid, în stare bună, cladıta la anul 1823, dupĕ cum arata veleatul scris pe uşele împerateştĭ. La anul 1765 schitul Asĕu exista şi era aicĭ viaţa de obşte pentru monahı, dupĕ cum am vĕḑut dintr'o notiţă scrisa pe filele Apostoluluĭ şi prin care daruitoriul pune grele afurisanii asupra aceluĭa ce ar îndrasni să instreineze cartea de la schitul Aseu, *unde este viaţa obşteasca pentru monahĭ*. Pe atuncĭ însa era o bisericuţa de lemn, maĭ pe deal ceva, partea de rĕsarit. In anul 1881, când am venit ca Protoĭereŭ am aflat că înca maı vieţuıau pe lânga acest schit vr'o cincı monahĭ; m'am dus atuncĭ şi ĭ-am gasit în starea cea maĭ misera; în present eı sunt împrăştiaţı pe la mănastirı.

Poporĕnii la acésta biserica sunt 80 contribuabilĭ, ĭar ca preot aŭ pe C. Nalboc (Sem. gr. I).

De la Moineştĭ apucând pe şoseaua care merge la Târgul-Ocna distanţă ca la patru chilometrĭ intrĭ în reşedinţa:

Comuna Vasieştĭ. Cam în centrul satuluĭ se afla biserica parohieĭ, de lemn în stare bună. Pe pragul de-asupra uşeĭ sunt sapate nişte cuvinte, pe care n'am putut să le discifrez, veleatul însă se cunóşte bine, e anul 1805, data fundărei bisericeĭ.

Preot pe parohie este Ioan Itigan (fara curs), ĭar poporĕnĭ sub pastoria sa are 120 contribuabilĭ orthodoxı.

La distanţa ca de 1 chilometru de aicĭ, partea despre miază-ḑi se vede:

Satul Vermeştĭ. Biserica este de lemn, stramutata aicĭ de 40 anĭ din comuna Comăneştı. Pe pragul de-asupra uşeı, afara, sa gaseşte sapat veleatul de la Adam 7197, ceea ce r presinta anul 1689.

Poporul satuluĭ este în numĕr de 25 contribuabilĭ.

De la reşedinţa comunei apucând în sus pe albia pârâuluĭ Vasieştĭ, la departare de 1 chilometru se afla:

Satul Urminiş. Biserica e de zid, în stare buna, dar neglijata. In fundul bisericeı se gaseşte mormêntul ctitorilor, ĭar de-asupra o pıatra şi o cruce de pe carea am cetit următórele cuvinte: „Leat 7280. Supt acésta sfânta cruce „odihneşte rĕposatul robul luı Dumneḑeŭ Sandu şi cu soţia „sa Paraschiva, ctitorı sfintei bisericı, şi s'au . . . . „sufletul şi trupul. Leat 1789, Mart“.

De aicĭ se constata ca biserica este făcuta maı 'nainte de 1772, cacı la acésta data aŭ rĕposat ctitoriĭ, şi numaĭ dupĕ trecere de 17 anı li s'aŭ pus la cap crucea cu incripţia de maĭ sus

In acest sat sunt 60 contrib. orthodoxĭ, ıar preot la ambele bıserici şi popóre este C. Arhip (Sem. gr. I).

Spre apus de Vasieştĭ este *satul Leorda*, cu o populaţie de 70 contrıbuabilı. Bıserica parohieı este de lemn, durata de popoıĕnii eı la anul 1751, dupĕ cum probéza veleatul scris de-asupra uşeĭ afara. La nicı o biserică din judeţ nu am vĕḑut o pictură maĭ prósta ca aicı. Sfinţiĭ, atât de la catapeteasma cât şi de pe cele-l-alte icóne din biserica, nu au catuşĭ de puţin asemanarea de e ómenı;

maĭ mult un caraghioslâc aicĭ de cât o pictură bisericéscă.

Sunt 70 contribuabilĭ, avênd preot pe Gh. Hanganu (Sem. gr. I).

Eşind din acest sat, partea despre drépta, intri în:

Comuna Comăneştĭ. La capatul satuluĭ se vede biserica parohieĭ de zid, în stare bună. Asupra fundăreĭ eĭ nu este nicĭ un veleat, dar, după spunerea preotuluĭ de parohie, ar fi facută în anul 1830 de catră posesorul moşieĭ; Căminariul Spiridon, carele pentru perpetuarea memorieĭ sale a pus hramul bisericeĭ Sf. Spiridon. In anul 1882 nişte facetorĭ de rĕle spărgênd uşa s'au introdus înlauntru şi aŭ furat două crucĭ marĭ de argint făcute de familia Ghica, o stofa şi alte objecte, carĭ nu s'au maĭ gasit nicĭ astă-ḑĭ.

Parohienĭ orthodoxĭ in acest sat sunt 65 contribuabilĭ.

Mergênd înainte, pe partea stânga a Trotuşuluĭ, la departare de 2 chilometrĭ este satul *Lunca Aseu*, cu o populaţie de 39 contribuabilĭ. Biserica e de zid, în stare buna, facută la anul 1813 de către Vatavul Vasilie Bânţu şi preotul Theodor Bânţu.

Urmatórea inscripţie, ce se găseşte pe o pĭatră aşeḑata în fereasta pridvoruluĭ, adevereşte cele de maĭ sus: „A-„césta biserica unde se praznueşte hramul Sfinteĭ Ador-„mirĭ a Nascetóreĭ de Dumneḑeŭ, s'au făcut prin ostenéla „Vatavuluĭ Vasilie Bânţu şi preotul Theodor Bânţu, în „ḑilele prea înalţatuluĭ Domn Scarlat Alexandru Calimah „Voevod, la anii de la Adam 7321, ĭar de la Christos „1813, Octomvrie 14".

Pe partea drépta a Trotuşuluĭ, în dreptul satuluĭ Comăneştĭ este *satul Şipan*, cu o populaţie de 45 contrib. orthodoxĭ. Biserica e de lemn, în stare buna, facută cu vr'o 85 anĭ în urmă de Nastasă Dolicĭ, după spunerea preotuluĭ, însa veleat nu are şi nicĭ pomelnicul ctitorilor nu arată nimica.

Parohul acestor treĭ bisericĭ şi popórĕ e Gh. Hanganu (Sem. gr. I).

De la Lunca Asĕu, ca la patru chilometrĭ înainte este

satul Asĕŭ, cu o populaţie de 218 contribuabilĭ. Biserica acestuĭ popor este de lemn, într'o stare fórte próstă, adusă din satul Coştĭuganĭ, comuna Bucşeştĭ. Nu are nicĭ un veleat, ci numaĭ pe o uşa Impĕrăteasca este trecut anul 1802. Cred însă că biserica este maĭ veche, ĭar la acéstă data s'a prefăcut catapeteasma.

In aniĭ din urma locuitoriı facuse cislă între eĭ ca să zideasca o noua biserică, în care scop s'a făcut cărămida şi s'a adunat pıatră, dar în puţin timp atât căramida cât şi pĭatra aŭ dispărut de unde erau, ĭar facerea bisericeĭ a rĕmas baltă .....

Preotul satuluĭ este Simion Popovicı (Sem. gr. I).

In dreptul Aseuluĭ, partea opusa a Trotuşuluĭ este satul *Lelóea*, cu 179 contr. orthod. Biserica este de lemn, fară veleat. Se crede a fi de vr'o 95 anĭ. De-asupra uşeĭ înlauntru este însemnat anul 1842, însa nu în uşor, ci pe o scandura pusa de-asupra, de unde se presupune ca la acéstă dată biserica a fost tabanuită cu dulapĭ.

Preotul oficiant este Spiridon Hanganu (Sem. gr. I).

De la comuna Comaneştı mergênd înainte pe Trotuş se desfaşóră o privelişte din cele maĭ placute. De-oparte şi de alta a Trotuşuluĭ se ridică munţiĭ împodobiţĭ numaı cu brad şi cele-l-alte derivate, precum: pini, molifti, mesteacanĭ, etc. Drumul de multe-orĭ este fórte anevoios, din causa că apa Trotuşuluĭ 'l strica când vine mare. In câte-va locurĭ şoseaua te urca pana aprópe în vîrful munţilor, de unde nu cu puţina spaĭma priveştı în Trotuş ce curge pe lângă cósta munteluĭ. Prin aceste posiţiĭ încântatóre—aşĭ putea ḑice adeverat raĭu pamêntesc,—mergênd de la Comăneştĭ o distanţă ca de 14 chilometriĭ, intriĭ de odată în reionul:

Comuna Brusturósa, al caria cel dintaĭu sat se numeşte *Goiasa*. Biserica poporuluĭ este de lemn, în stare bună, durata în anul 1837 de poporĕnĭ, prin stăruinţa Preotuluĭ Andreiu, dupĕ cum arată pomelnicul ctitorilor. De asupra uşeı a avut veleatul sapat ın uşor, dar cu ocasia

reparaţieĭ din aniĭ conteniţĭ, din neglijenţa s'a astupat cu scândurĭ.

Mergênd de la Goiasa înainte, cale de 7—8 chilometrĭ, pe malul stâng al Trotuşuluĭ este *satul Şulţa*, cu o populaţie de 64 contrib. orthod. Biserica de aicĭ este de lemn, durată în anul 1853, de poporĕnĭ, după cum arată inscripţiile de la icónele Impĕrateştĭ.

Parohul ambelor sate este Lefter Bânţu (fară curs).

Inainte de la Sulţa, ca la treĭ chilometri, tot pe aceĭaşĭ lature a Trotuşuluĭ, se găseşte *satul Cotumba*. La marginea satuluĭ spre rĕsărit, între munţĭ şi la cea maĭ frumósa posiţie este biserica *Schituluĭ Cotumba*. Acéstă bisericuţă este de zid, în stare buna, facută în anul 1771 de Paharnicul Grigore Crupeschi; lungimea eĭ este de şase metri, ĭar laţimea de cel mult treı metri. Prestolul nu este în Sf. Altar ci numaĭ o masa aşezata la fereasta din fundul Altaruluĭ, carea serveşte de prestol. Aicĭ cu vr'o 80 anĭ în urma a fost un schit de calugariţe, carele avea ca propietate muntele numit *Cotumba*. Odata cu desfiinţarea schituluĭ s'a perdut şi acea rezeşie, ĭar biserica nu poseda asta-ḑĭ nimică, ba nicĭ chiar pamêntul acordat de legea rurala nu'l are. Prin prejurul bisericeĭ a fost o livada cu fel de fel de pomĭ roditorı, carea s'a devastat maĭ de tot, afara de câţĭ-va merĭ, perĭ şi prunĭ. Dintre chiliĭ a rĕmas numaĭ una în faţa bisericeı, ĭar cele-l-alte sunt o ruină. Când în anul 1882 am fost pentru prima data în comuna Brusturósa, Primarul comuneĭ şi Preotul 'mı-a împărtaşit cu un fel de mulţemire sufletească, ideia ce aveaŭ de a dărîma bisericuţa, ĭar materialul să-l transpórte în sat spre a cladi alta; la auḑul acestora li-am respuns categoric că nu li se va permite nicĭ-odata, ci maĭ bine sa acopere biserica şi chilia esistentă. M'aŭ ascultat; li-am mulţemit atuncĭ, li mulţemesc şi acum. Astă-ḑĭ biserica este în stare bună şi la a doua saŭ a treia sĕrbătóre se oficiaza în ea S-ta Liturghie.

Reproduc în tocmaĭ inscripţia de asupra uşeĭ: „Acest

„sfânt lŏcaş s'aŭ facut de Jupânul Grigore Crupeschi Vel „Paharnic, în ḑilele prea luminatului Domn Grigore Voe„vod, leat 7279".

Poporul din Cotumba insumézá cifra de 98 contribuabilĭ orthodoxĭ. De la Cotumba ca la 1 chilometru în sus, pe laturea drépta şi stânga a Trotuşuluĭ este *satul Brusturósa*, reşedinţa comuneĭ. Biserica parohieĭ e de zid, în stare bună şi curat întreţinută, facută în anul 1871 de comună. Urmatórea inscripţie de afară dovedeşte acésta: „Acest „sfânt lŏcaş s'a făcut cu cheltuĭala budgetuluĭ al comuneĭ „Brusturósa, sub administraţia Primaruluĭ Gheorghie Tu„nariu, 1871, Iulie 30".

Poporĕni orthodoxĭ sunt în acest sat 146 contrib.

Cincĭ saŭ şase chilometrĭ în sus, chiar la frontiera despre Austro-Ungaria este *satul Palanca*, unde este şi vama. Biserica de aici este de lemn, în stare prósta în raport cu însemnătatea loculuĭ. Ea este durata la anul 1803 de către Jupânul Enea „spre pomenirea luĭ" dupĕ cum glăsueşte pomelnicul ctitorilor.

Populaţia din acest sat se urca la 114 contrib. orthod. iar preot liturghisitor la cele trei biserici de mai sus este N. Theodorénu (Sem. gr. I).

Din Comaneşti apucând spre Târgul-Ocna, ca la treĭ chilometri este:

Comuna Dărmăneştĭ. Cel întaĭu sat se numeşte *Lapoşul*. Biserica este aşezata chiar pe vârful dealuluĭ de lângă şosea şi la o posiţie prea frumósa. Ea este de lemn, în stare bună, facuta în anul 1734, dupĕ cum probéza veleatul sapat în uşorul uşeĭ, afara, 7242. Cu vr'o 50 anĭ în urmă aicĭ fiinţa un schit de monahĭ sub denumirea de *schitul Lapoş*, însa nu unde este biserica actuală, ci spre apus la marginea munţilor. Din împrejurari pe care nu le cunosc schitul a ars cu vr'o 40 anĭ în urmă, ĭar pe la anul 1872, maĭ tóte objectele sânţite s'aŭ luat la Biserica Raducanu din Târgul-Ocna, cu învoirea Ministeruluĭ, mai rĕmănênd la biserica din Lapoş numaĭ catapeteasma schi-

tuluĭ asvărlită prin biserică şi prin pod. In arhiva S-teĭ E-piscopiĭ se află Acta schituluĭ Lapoş cu tóte corespondenţele atingĕtóre de el.

Poporul satuluĭ se urcă la cifra de 74 contrib. orthod.

In dreptul Lapoşuluĭ pe malul stâng al Trotuşuluĭ este:

Satul Plopu, cu o populaţie orthodoxa de 124 contrib. Biserica este de lemn, veche de vr'o 90 anĭ, după arătarea Dascaluluĭ Grigore Milea, veleat însă nu are. In anul 1886 s'a reparat radical şi s'a sânţit din noŭ.

Preot la ambele bisericĭ şi popórĕ este Gh. Vartholomeĭ (Sem. gr. I).

Lânga Lapoş este *satul Dărmăneştĭ*, reşedinţa comuneĭ. Chiar la marginea satuluĭ se găseşte biserica de parohie, de zid, în stare buna, dar neglijată, facută de propietarul moşieĭ Nicu Ghica. pe la anul 1840 după spunerea bătrênilor, dar veleat nu are nicairı.

Poporul acestuĭ sat se urca la cifra de 260 contrib. ortho.

Trecĕnd prin Darmaneştĭ, spre apus, intri în *satul Boiştea*, care are o populaţie orthodoxa de 183 contrib. In centrul satuluĭ este biserica de parohie de lemn, durata de poporĕni la 1808, după cum arata veleatul scris de-asupra uşeĭ, afară.

Mergĕnd tot înainte, spre apus, la departare ca de 10 chilometrĭ, se gaseşte satul *Poiana Uzuluĭ*, numit aşa fel de la numele pârăuluĭ *Uzul*, ce curge prin acest sat. Apa acestuı pârăŭ, prin esceptiune, este abondenta în *guşĭ*, un fel de vermĭ aquaticĭ, care'şi depun larvele pe fundul pârăuluĭ în forma de aţă albiciósa şi fórte subţire. Din nebagare de sama dacă cine-va bea apă cu asemenea larve, se trezeşte peste cât-va timp cu gâtul umflat şi pe ambele parţı i se fac guşı; maı cu sama copiiĭ micĭ sunt expuşĭ la acésta uriciósa bóla. De aceea ómeniĭ din acest sat maĭ toţı sunt guşaţı.

Biserica situată în mijlocul satuluĭ este de lemn, în stare bună, tencuită pe ambele parţĭ. Pe păretele de afara să citeşte acéstă inscripţie: „Acest sfânt lĕcaş s'aŭ facut cu

„cheltueala D. Cuconuluĭ Nicu Ghica Agă, prin ostenéla „D. Şatrariŭ Iordache Vărcolicĭ, 1851, Iunie 16“.

In acest sat sunt 48 contrib orthodoxĭ, ĭar preot servitor la aceste treĭ sate şi bisericĭ este Manase Dumbravă (curs catihet).

Eşind din Darmaneştĭ spre Târgul-Ocna, intrĭ în:

Comuna Dofteana. Biserica din *satul Dofteana* este de lemn, în stare prósta, facută de poporĕnĭ la anul 1772, dupĕ cum arata veleatul săpat în uşor afara. Sunt acum vr'o 4 anĭ de când poporĕnii respectivĭ, dupĕ iniţiativa luată de preot şi primarul comuneı, s'au apucat a face o biserica de zid maı în centrul satuluĭ; e aprópe gata acéstă biserică şi în curând se va sânţi şi deschide serviciilor religióse.

Preotul de parohie este Ión Climescu (Sem. gr. I), ıar parohienĭ sub ascultarea sa are 263 contr. orthod.

In dreptul satuluĭ Dofteana, pe malul stâng al Trotuşuluĭ sunt încă două sate, care fac parte tot din reionul acesteĭ comunĭ:

1). *Larga*, cu o populaţie orthodoxă de 90 contrib. Biserica satuluĭ este de zid, în stare bună, fundată cu vr'o 85 anĭ în urmă de către Preotul Iacob cu ajutor şi de la poporĕnĭ. Un fiŭ al Preotuluĭ Iacob anume Vartolomeiŭ—carele încă a fost preot la acéstă biserică,—în dorinţa de a trece drept ctitor 'şĭ a zugrăvit chipul pe păretele despre miază-ḑi, cu tóte acestea se ştie cu certitudine că tatăl seŭ preotul Iacob este ctitorul adevĕrat al bisericeĭ. De altminterea nu se găseşte nicĭ un veleat.

Poporĕniĭ de aicĭ sunt îngrijiţĭ de un preot din comuna Dărmăneştı:

2). *Cucueţĭ* cu o populaţie de 85 contr. Numirea satuluĭ cred că derivă de la munţiĭ ce'l încunjóră ca un cerc şi ale cărora vârfurĭ sunt în formă de oŭ saŭ de *cucuiu* dupĕ pronunţia poporuluĭ. Biserica de aicĭ este ĭarăşĭ de zid, în stare bună, fără veleat. Dupĕ spunerea preotuluı de popor, acéstă biserică este clădită la anul 1840 de Andreĭ Tudoran din mahalaua Tiseştĭ comuna Târgul-Ocna.

Preotul oficiant este Pintilii Hanganu (fără curs).

Comuna Dofteana este cu apropiere de Târgul-Ocna ca la şapte chilometri. Orĭ-cine trece pe drumul ce merge la Târgul-Ocna nu se póte stépâni de a nu admira frumuseţa loculuĭ şi în acelaşĭ timp de a nu avea şi ceva frică de acéstă frumuseţă. Causa care presintă trecĕtoruluı un contrast atât de curios. este un munte înalt ca de 3—400 metrĭ, care sta pe marginea şoseleĭ ca un gigant din poveste gata a te nimici. Mergĭ pe lângă dênsul ca la 100 metri, ĭar când aĭ ajuns la marginea ceea-l-altă mulţemeştĭ luĭ D-ḑeŭ că aĭ scăpat bun teafăr.

Pentru descrierea încă a câte-va comunĭ din plasa Taslăul de sus, e bine a ne reîntórce ĭarăşĭ la Târgul Moineştĭ,

De aicĭ dar apucând spre sud est se începe:

Comuna Podurile. Cel întăĭu sat se numeşte *Rusieştĭ*, cu o populaţie de 40 contr. orth. Biserica este de lemn, în stare bună, căcĭ s'a reparat aniĭ din urmă, fără veleat, se presupune însă că ar fi de maĭ bine de 100 anĭ. Mergênd înainte intrĭ în chiar reşedinţa comuneĭ, cu o populaţie de 70 contr. şi cu doua bisericĭ, una numită *sf. Nicolaĭ* de zid, în stare bună, facută la anul 1841, dupĕ cum arată veleatul scris afară de-asupra uşeĭ, ĭar a doua *sf. Ioan* de pe *Valea Şoşiĭ*, de lemn, în stare próstă, durată la anul 1827, dupĕ cum arată veleatul de-asupra uşeĭ afară.

Preotul acestor două bisericĭ din urmă este Th. Dăscălescu (Sem. gr. I).

Tot în localitatea numită Valea-Şoşiĭ maĭ este o biserică cu hramul *Pogorârea sf. Duh*, de zid, în stare bună şi bine întreţinută, mulţemită preotuluĭ respectiv. Nu se găseşte nicĭ un veleat, cu tóte acestea se spune că este fundată de poporĕnĭ la 1850.

Preotul parohieĭ este N. Patriche (sem. gr. I), ĭară poporeniĭ sub păstoria sa are 130 contr. ortodoxĭ.

In partea despre rĕsărit a comuneĭ se întind pe malul Tazlâuluĭ 2 sate şi anume: 1) *Prohozeştĭ*, cu o populaţie de 72 contr. Biserica este la marginea satuluĭ aşeḑată pe

un tepșan; este de lemn vechĭ, fără velét; aspectul o arată a fi maĭ veche de 100 anĭ. Un locuitor anume *Condrea* ar fi ctitorul eĭ.

Preotul de aci se numește Al. Ciosu (fără curs) și

2) *Osebițiĭ Prohozeștĭ*, cu o populație de 63 ortodoxı Biserica satuluĭ este de zid în paiante, próstа, fără nicĭ o urmă de velét. Mi s'a spus de preot că ar fi făcută pe la anul 1820.

Preot oficiant este Chiriac Zota (fără curs), carele pe lângă acest popor maĭ caută și de poporul satuluĭ Rusieștĭ menționat la începutul comuneĭ Podurile.

De la Osebițiĭ Prohozeștĭ mergênd spre miadă-ḑi pe apa Cernuluĭ înainte, la depărtare ca de 10 chilometrĭ se pășește:

Schitul Savuluĭ la pólele munților și la o posiție prea frumósă. Cam pe la anul 1800. Preotul Vasile Vârnav dın com. Podurile, după ce a rĕmas văduv a dat pe cele 2 fete ce avea la M-rea Văratic, ĭar el călugărindu-se 'șĭ-a făcut fi biserică de lemn pe vîrful unuĭ munte din préjma Schituluĭ Savul. unde maĭ adunându-se câțĭ-va călugărĭ a înființat aicĭ un fel de schit, ce se întreținea din venitul proprietăților hărăzite de rezașiĭ din Podurĭ. După trecere de 11 anĭ, adică la anul 1811, Nacealnicul schituluĭ a fost torturat de hoțĭ într'un mod înfricoșat, fapt ce l'a pus în posiție de a părăsi acea bisericuță din vîrful munteluĭ și a se scoborâ la vale fundând biserica actuală cu ajutorul rezașilor din Podurĭ. Simțindu-se slab din causa bătrâneților și din causa torturelor suferite de la hoțĭ, Ieroshimonahul Sava—căcĭ acesta 'ĭ era numele din shivnicie,—a adus pe cele două fete călugărițe de la Văratic spre a-ĭ fi de sprijin bĕtrâneților și ast-fel a trăit până la anul 1830, când a încetat din viață. Cele două călugărițe căpătând óre cum un fel de preponderanță asupra schituluı aŭ maĭ adus încă și alte călugărițe și aŭ transformat schitul în schit de călugărițe, ce a funcționat până la anul 1883. In acest an P. S. Episcop al Epar-

hieĭ, după maĭ multe constatărĭ locale făcute de sub-semnatul, a găsit cu cale a desfiinţa schitul, permutând călugăriţile pe la diferite M-rĭ clasate, ïar biserica a rĕmas biserică parohială, înfiinţându-se Epitropie prevĕḑută de regulamentul st. Sinod. Câte-va din călugăriţe s'aŭ dus pre la M-rele pe unde aŭ fost rînduite, ïar parte din ele staŭ şi astă-ḑĭ acolo.

Schitul Savuluĭ are ca proprietate un munte ca de 60 fălcĭ pădure, fîneţe şi puţin loc de arătură; fâneţele şi locul cultivabil se împoseséză de Epitropia aceleĭ bisericĭ cu vro 500 leĭ anual, banĭ ce servesc la întreţinerea bisericeĭ şi a cleruluĭ oficiant.

Sunt aicĭ 13 poporĕnĭ ortodoxĭ, care să caute cu cele religióse de preotul N. Patriche din podurĭ, despre care s'a spus maĭ sus.

Pe apa Cernuluĭ, în apropiere de schitul Savuluĭ se găseşte *satul Cernuluĭ*, care face parte din reionul:

Comuneĭ Bucseştĭ, cu o populaţie de 90 contr. orth. Biserica satuluĭ este de lemn în stare próstа, adusă aicĭ din satul Orâşa cu vro 85 de anĭ în urmă. Nu se găseşte nicĭ un veleat, după aspect însă pare a fi durată de vro 100 anĭ maĭ bine.

Preotul acestuĭ sat este Ioan Ciosu (Sem. gr I).

Spre nord est de Cernul, pe un platou ce se întinde deasupra unor dealurĭ, se găseşte *satul Bucseştĭ*, reşedinţa comuneĭ.

In centrul satuluĭ este cea întăiŭ Biserică de zid, bună, facută la anul 1780, de preotul Theodor Corscĭug cu ajutorul poporănilor, după cum arată pomelnicul ctitorilor.

Preotul acesteĭ bisericĭ este C. Mârza (fără curs).

A doua biserică din acest sat, este cam spre apus; este de lemn, bună, făcută la anul 1856 de cătră preotul Vasile Bârnu, după cum se vede din o notiţă scrisă pe icóna hramuluĭ Sf. Ioan Botezătorul.

Populaţia de la ambele bisericĭ se urcă la 180 contr. orthodocşĭ.

Spre rĕsarit de satul acesta este un alt sat numit *Cornit*, cu o populaţie de 38 orthodoxĭ. Biserica este de lemn, tencuită, făcută la anul 1799, după cum probézâ veleatul scris deasupra uşeĭ.

Parohul acestor 2 bisericĭ se numeşte Gh. Popovicĭ (Sem. gr. I).

In dreptul comuneĭ Bucşeştĭ, pe malul Tazlăuluĭ este reşedinţa *Comuneĭ Leontineştĭ*, cu o populaţiune de 130 orthodoxĭ. Biserica de aicea aşeḑată chiar pe un deal de pe marginea apeĭ, este de zid, bună, începută încă din anul 1868, şi terminată prin osteneala şi vrednicia preotului în 1882 când s'a şi sânţit.

Preotul respectiv este C. Scorţanu (fără curs).

Tot în acest sat maĭ este o biserică de lemn, care în aniĭ conteniţĭ s'a reparat radical. Pomelnicul ctitorilor arată că e clădită la 1830.

Pe şesul Tazlăulul în dreptul Leontineştilor este *satul Şesurile.* Biserica de aicĭ este de lemn, veche şi în stare bună; se crede a fi făcută de Panul Euthimie fost mare Căminar, al căruia mormînt se găseşte înlăuntru la fundul bisericeĭ. Inscripţia de pe peatra mormêntală în limba slavonă, este tradusă de Prea Sânţitul Episcop Melchisedek şi prevĕḑută în opera Prea Sânţii Sale „Notiţe istorice şi Archeologice“ pagina 127. O reproduc aice: „Aceasta peatră o făcù şi înfrumuseţa Kneaghinea Tofanu Panuluı sĕŭ Euthimie fost mare Caminar. A rĕposat în ḑilele Euseviosuluĭ Domnitor Ioan Antonie Voevod în anul 7183, luna Sept. 5.“ (1675)

Pe catapetésmă încă sunt maĭ multe inscripţii slavone pe care eŭ nu am putut sa le copiez.

Populaţia satuluĭ e de 35 contr. avênd preot pe V. Catana (fără curs).

Din comuna Leontineştĭ mergênd spre rĕsărit pe apa Tazlăuluı la vale, se începe:

Plasa Taslăul de jos:

Cea întăiŭ comună megieșă cu Leontineștiĭ este *Comuna Ardeóni*, compusă din treĭ cătune cu 3 biserici;

1). Satul Ardeóni, reședința comuneĭ, cu o populație de 90 contr. Biserica parohieĭ este de lemn, tencuită, fără veleat și nicĭ din pomelnicul ctitorilor nu se póte cineva orienta în privința fundăreĭ eĭ. Pe o strană din biserică lucrată cu óre care artă, destinat seă vede ca strană Arhierească, se cetesc săpate aceste cuvinte: „S'aŭ făcut cu „cheltuiala luı Lu.... întru vecinica pomenire, 1804 Maiŭ 25". Eu cred că și biserica trebuie să fie făcută tot cam pe la acéstă dată.

(Va urma).

Pretoĭereul TH. ATANASIU.

DONAȚIUNI.

Parohul Ioan Pietraru și locuitorii Nicolae și Constantin Ionescu, Ioan Niculescu, Dumitru Gheorghe al Tomeĭ și Marin Predescu, reînoind cu propriile lor spese și cu ajutorul enoriașilor biserica „Buna-Vestire“ din comuna Barbateștĭ, plaiul Cozia, județul Vâlcea, li se aduce viĭ și caldurόse mulțamirĭ.

O parte din locuitoriĭ comuneĭ Broscarĭ, din plasa Ocolu de Mehedințĭ și alțĭ pioșĭ creștiniĭ din împrejurimĭ, contribuind la facerea unuĭ clopot în greutate de 150 chilograme și a doua rândurĭ vestminte preuțeștĭ pentru biserica locala, unul de matasă și altul de lâna, li se aduce mulțamirĭ prin publicitate.

Dl. Constantin Caramatescu din comuna Stoineștiĭ, plaiul Cozia, jud. Vâlcea, reconstruind din nou cu propriele luĭ cheltuelĭ, în suma de 10,000 leĭ, Biserica-cimitir din localitate, i se aduce viĭ și căldurόse mulțamirĭ pentru creștinéscă și demna de imitat fapta.

Dl. Gr. Mardaloescu din comuna Gropșanĭ, a oferit pentru serviciul bisericeĭ Sf. Nicolae din catunul Broștenĭ de Caluiu, un rând vestminte preuțeștĭ și una Evanghelie nou tiparita, a caror cost se urca la suma de 120 leĭ, i se aduce caldurόse mulțamirĭ.

D-na Ana Constantinescu și fiica sa Elena din Târgul Horezu, jud. Vâlcea, daruind Bisericeĭ locale „Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ“ un rand vestminte preoțeștĭ și un rând perdele pentru icónele Imperateștĭ, din țesaturĭ naționale, și lucrate de d-lor, li se aduce viĭ și caldurόse mulțamirĭ.

Dl comersant Mihalache Calin a cumparat pentru Biserica din comuna Gropenĭ, plasa Balta, jud. Braila, Sântul Antimis nou pe pânza de matase, iar locuitorul Sava Toma, a cumperat două procoveţe de matase și învelișul Sântuluĭ Antimis; pentru care fapte piόse li se aduce viĭ mulțamirĭ.

D-l M S. Andreiau directorul Scólei de baeţi No. 2 din Oraşul Piteştı, a bine voit a dona doua sfeşnice Imperateştı de nuc la Biserica cu hramul Sf. Treime (Beşteleiu), în valóare de leĭ doua sute, pentru care fapte pióse i se aduce mulţamiri.

—

D-na Maranda N. Malişu din comuna Raşeştı jud. Falciu a donat Bisericeĭ din numita comuna: Un Felon, un Epitrahir şi o pereche Naracliţe; asemenea şi D na Elena V. Michi din comuna Dranceni o Cruce legata, pentru care fapte creştineştı li se aduce mulţamiri prin publicitate.

—

D-l Locotenent Kirovicı Nicolae, profesor la Scóla Sub-oficerilor din Monastirea Bistriţa jud. Vâlcea, daruind bisericei locale o Evanghelie noua, ediţiunea S-tului Sinod, legata în marochin şi poleita i se aduce mulţamiri.

—

D-na Ana A. Grigorescu din urbea Galaţı, bine-voind a dona un rând de vestminte de matase Bisericei Sf. Nicolae din comuna Cordu, plasa Berlad, jud. Tecuciu, în valóre de 250 lei, precum şi un potir în valóre de 45 lei.

Aseminea D-l Constantin Fulger din Corod, a bine-voit a dona una cadeluiţa în valóre de 25 lei, li se aduce vii şi calduróse mulţamiri.

SUPLIMENT

LA

„Biserica Ortodoxă Română".

Apararea Bisericeĭ de atacurile unora carĭ scriŭ prin ziare.

Neaşteptat lucru a fost pentru ţéră, atacul cultuluĭ sânţilor Bisericeĭ orthodoxe, (sânţĭ carĭ aŭ reliquele lor la Curtea de Argeş, reşedenţa gloriósă a vechilor Domnĭ naţionalĭ aĭ Românieĭ), şi maĭ cu sémă când acest atac se publică într'un ziar scris româneşte, în „Adevĕrul" de la 1 August 1890, în articolul de pe pagina I-a, intitulat: „De la Curtea de Argeş".

Iată ce ḑice citatul ziar: „Plóea de erĭ se atribue S-teĭ Filotea de la Argeş, unde se maĭ află în cutie, capetele a patru Sânţĭ: Nifon patriarhul, Sergiu, Bachu şi Tatiana, cele treĭ din urmă, capete de românĭ din familiĭ vestite. Când nu plouă ómenii preâmblă în procesiune acele relique. Biserica creştină a adoptat multe din datinele păgâne. Păgânii în timp de neplouare îşĭ preâmblaŭ idoliĭ lor prin ţérine, şi nu odată idoliĭ mâncaŭ şi batae, când se întâmpla să nu plóe." Nicĭ nu se pot asemăna sânţiĭ cu idoliĭ!

Dacă corpurile eroilor se păstrează de naţiunile culte, cu cât maĭ vîrtos Biserica să nu conserve sânţiĭ, carĭ aŭ luptat pentru credinţa creştină a luĭ Dumneḑeŭ, în carele credem cu toţiĭ că ţine şi guvernă lumea! Atacurile scriitoruluĭ citat se baséză pe necredinţă, însă fiind că româniĭ nu sunt necredincioşĭ, şi aŭ biserica lor, credinţa lor şi sânţiĭ religiuneĭ lor, pentru acésta credem că asemine atacurĭ sunt erorĭ demne de jălit, când le videm scrise de unul care s'a educat în şcóla ţinută din sudórea acestuĭ sărac popor român. Ateismul are tot-odată şi rĕle economice pentru ţéră; el conrumpe lucrătoriĭ.

Apoĭ, acesta să fie óre procentul ce se întórce poporuluĭ, pentru capitalul intelectual şi material, împrumutat din sudórea luĭ? Elevul de ĭerĭ se vie să-ĭ predice necredinţa, carea este mama suiciduluĭ şi a rebeliuneĭ? Iată de ce venim şi rugăm pe tineriĭ expuşĭ eroreĭ, să întrebuinţeze penele lor geniale, la apărarea paladiuluĭ naţional, ĭar nu la surparea luĭ, surpare care o aştéptă străinul cu mare bucurie. Este rĕŭ a înfige ateismul în tineret!...

1 Străinul în cetatea luĭ Bucur, plin de dracu,
Ca şérpele pădureĭ, huleşte sânţiĭ Bachu,
Sânt Nifon patriarhul, sânt Sergiu, Tatiana,
Și sânta Filotea din patria română.

2 Ceĭ ce din Curtea de Argeş inlătur tot necazul,
Și căror se rugase de mult Mihaĭ Viteazul.
Vaĭ! Ce nefericire, abus de libertate,
Se facă rîs de martirĭ, de cult şi pietate!

3 Oh! Unde este cultul de martirĭ din vechime,
Credința, fanatismul virtuților sublime,
Cu carele străbuniĭ ţineaŭ religiunea
Și nu lăsaŭ se intre în ţéră periciunea!

4 Puneşte şi adĭ Codul Penal aşa insulte,
Asupra religiuneĭ! Dar cine să-l asculte!
Cruţĭ rĕiĭ, spânzurĭ buniĭ, o ştiŭ, şi strigă toţiĭ
Că nu ţin rĕiĭ ţéra, ci buniĭ, patrioţiĭ.

5 Sculaţi-vĕ episcopĭ şi prenţĭ cu priinţiă,
Vorbiţĭ din amvon ţĕreĭ de nobila credinţă,
Și de vor fi ateiĭ, mulţĭ ca lupiĭ din pădure,
Nu vor surpa credința cu hulele impure.

6 Cum în zorĭ caldul zefir adie o dulcéţă,
Aşa credința sântă purifică vĭaţa,
Și naşte ĭar eroiĭ aceĭ ce îşĭ sacrific
Vĭaţa pentru ţéră, şi patria edific!

7 Iar cu atei-pigmeiĭ nu facĭ nicĭ moşinoae,
Necum imperiu mare şi falnice resbóe.
Cum vulturul cu zimbrul duc crucea împreună,
Scutiţĭ şi voĭ credința de hula cea nebună.

8 Că a fost România în grópă în vechime
Si a sculat'o focul credinţeĭ eĭ sublime,
Cum viforul râdică oceanul în mânie;
Și ĭată adĭ în fine avem o Românie.

9 Și vom avea imperiu de vom ţinea credinţa,
Cu care din vechime îşĭ ţine ea fiinţa,
Plecaţĭ la sânţĭ genunchiĭ, românĭ cu pietate,
Că a frânt necredinţa oştĭ marĭ şi tarĭ regate.

10 Iar prin sânţĭ veţĭ protege paladiul din Roma:
Naţionalitatea, de barbara fantomă!
Credinţa şi bravura surorĭ sunt amêndouĕ,
Și mult ĭubesc pe geniŭ! decĭ, ĭată am spus vouĕ!

Advocatul Romulus Scriban
Doctor în drept.

1890 August 1.